WILLIAM SHAKESPEARE

KRAL VI. HENRY

-III-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 3222

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
KRAL VI. HENRY - III

ÖZGÜN ADI
THE THIRD PART OF
KING HENRY THE SIXTH

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

Sertifika No: 29619

EDİTÖR
HANDE KOÇAK

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

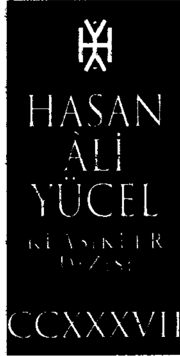
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM, OCAK 2015, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-363-1 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-362-4 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

WILLIAM SHAKESPEARE

KRAL VI. HENRY
-III-

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

VI. Henry'nin Üçüncü Bölümü Üzerine

Dörtlemenin ikinci bölümünde adil ve dirayetli kral naibi Gloucester Dükü Humphrey'in katline, York'un yükselişine, Humphrey'i öldüren iki soylunun öldürülmelerine ve bu katliamlardan kurtularak kozlarını paylaşan York ile Kraliçe Margaret'e tanıklık etmiştik. Ülke kaosun eşiğine gelmişti. Üçüncü bölümde ise ülke kaos içindedir. Shakespeare, bu üçüncü bölümde kaosu göstermek ister, bu nedenle oyuna iç savaş ve peş peşe işlenen cinayetler egemendir. İkinci bölümdeki her çatışmada şövalyelik ruhu vardır, ama bu bölümde o ruh dahi yok olmuştur, soylular birbirlerine âdeta vahşi hayvanlar gibi saldırmaktadır. Şövalyelik ruhu, döneme özgü dövüş kuralları da bir yana bırakılmıştır. Shakespeare iç savaşın ne denli acımasız ve dehşet verici olduğunu göstermeye çalışmıştır. Tüm bu cinayetler işlenirken, Tanrı'nın adı bile yalnızca intikam yeminlerinde geçer. Shakespeare, her bir suçun başka bir suça yol açacağı konusunu işlerken zaman zaman tekdüzeliğe kaçmıştır.

İkinci bölümde karşımıza zayıf bir karakter olarak çıkan VI. Henry, bu bölümde prensiplerine sadık ve insancıl bir karakter olarak çıkar. Birinci ve ikinci bölümlerin temasının kaos olmadığı anlaşılıyor. Ama bu bölümde anatema kaostur diyebiliriz. Önceki bölümlere kıyasla dramatik sahnele-

rin sayısı azdır. Shakespeare bu bölümde, daha çok tarihsel malzemeye önem vermiş görünüyor. Bu tutumu da, oyunun biçimini dramatik açıdan gevşetmiş, hatta yer yer tekdüze bir duruma getirmiştir. Oyunun bu bölümünün Shakespeare'i belgesel oyun tarzına yaklaştırdığını söyleyebiliriz. Oyunun içinde çok güzel tiratlar ve konuşmalar vardır, ama bu tarihsel malzeme içinde adacıklar gibi birbirlerinden uzak ve bağımsız kalmışlardır. Bu bölümün ortasındaki geçişlerde Shakespeare ya yorulmuştur, ya sıkılmıştır ya da hem yorulmuş hem sıkılmıştır. Yorulmuştur, çünkü iç savaşın her evresi birbirine benziyordu, bunları farklılaştırmak ve bunlara renk katmak çok güçtü. Sıkılmıştır, çünkü oyunun gelişimi içinde Richard karakteri ortaya çıkmış ve dramatik açıdan Shakespeare'i cezbetmeye başlamıştır, Shakespeare bir an önce *III. Richard* oyununu yazmak istemektedir. Bunlar elbette birer varsayımdır. Ama okurlar da muhtemelen böyle hissedeceklerdir. Bu nedenle oyunun ana karakteri VI. Henry arkaplanda bırakılmış, III. Richard onun yerini almaya başlamıştır. Richard'ın oyundaki iki uzun tiradıyla, daha *III. Richard* yazılmadan, Richard karakterini ortaya çıkarmayı başarmıştır. Her durumda soylular içinde prensiplerine en sadık ve en hümanist karakter VI. Henry'nin kendisidir. Warwick dışında tüm diğer soylular Machiavellici bir tutum içindedirler. Bu da VI. Henry ve Edward arasında zıtlık yaratmaktadır.

Güller Savaşı'nın tamamını anlatan bir oyun sıkıcı ve tekdüze olurdu, Shakespeare de iyi ki bunu yapmaya kalkışmamış. Yazarın ne yapmak istediğine biraz daha yakından bakınca, onun böyle bir gereksinim duymadığı için, dilediği malzemeyi özgürce kullandığını ve kendi dramaturjisini başarıyla kotardığını görüyoruz. Ama bu nedenle, oyunun bu bölümde ciddi bir birikinti oluşmuştur. Örneğin Wakefield ve Towton savaşlarının iki önemli sahnesini ele aldıktan sonra Richard karakterinin yapımına başlamıştır. Boşlukları

da elinden geldiğince doldurmuştur. Yazar, karakterler arasındaki hiyerarşiyi gösterip belirsiz bir oyun yazmak istemiş de olabilir. Oyunun baş karakterleri her iki kralı birbirine düşüren kışkırtıcı kişilerdir; bunlar VI. Henry'nin karısı Margaret ile York'un oğullarının güvendiği Warwick'tir. Bu karakterler, Güller Savaşı'nda belirleyici olmuş iki önemli kişidir. Bu başaktörlerin birbiriyle çatışmaları, değişken talihleri, beklenmedik uzlaşmaları ve yenilgileri, Gloucester Dükü Richard'ın keskin zekâsında hayat bulur. Bu iki kışkırtıcı karakter daha fazla vurgulanmış olsaydı, bu bölüm daha ilginç olabilirdi.

Başlardaki iki savaş sahnesi, fazla öne çıkarılmıştır. Onun dışında Margaret ve York'u ölçülü bir dramatik atmosferde karşı karşıya getiren renkli epizodu buluruz. Wakefield Savaşı'nda, büyük anlaşmazlıklar içinde acımasızca olaylara tanık olurken, Towton'da, oynamaya zorlandıkları rollerden dolayı mutsuz olan kurbanlarla karşılaşırız. Henry de kraliçesinin iktidar hırsı ve öfkesi yüzünden zorla savaşa girmek zorunda kalmıştır. Her iki savaşta da karşımıza çıkan "köstebek yuvası tümseği"nin belirgin bir anlamı vardır. Wakefield Savaşı'nda York bu tümseğin üzerine çıkarılır. Towton'da da, Kral Henry bir köstebek yuvası tümseği üzerine oturup altın bir kral tâcı taşımaktansa, bir çoban olmayı yeğ tuttuğunu söyler. Bu iki sahne ile insan kaderindeki zıtlıklar verilirken, dilde de farklılık görülür. İlki güçlü bir retorik içeren yüceltilmiş bir dille, Shakespeare'in ilk dönemindeki "blank verse" [serbest nazım] ile yazılmıştır; stilize olmayan daha gerçekçi bir retorikle ele alınmıştır: Üslup açısından mahkeme, pazar yeri ya da parlamentodaki tartışma görünümü alır. İkincisi, her ne kadar gerçekçi bir eğilim içerse de, retorik değil, törenseldir; tekrarlarla doludur.

Towton sahnesinden sonra Shakespeare, Richard'ın III. Perde 2. Sahne'deki tiradına kadar, ondan beklediğimiz canlılığı ve renkleri elde edememiştir. Ama Richard'ın tiradında,

sadece bunları elde etmekle kalmayıp yazar olarak dehasını da göstermiştir. Bunu anlamak için, bu tiradı, York'un I. Perde, 1. Sahne ve III. Perde, 1. Sahne'deki iki tiradıyla karşılaştırmak gerekir.

Shakespeare, tarihçilerden öğrendiği olayları kendi dramatik üslubu içinde eritmeye çalışan bir yazar olmasına karşın, bu bölümde oldukça güçlük çekmiştir. Bu oyunda da *morality play*'in [ahlaki ders veren oyun] törensel havasını bulsak bile, özellikle savaş sahnelerini gösterme zorunluluğu yüzünden tekdüzelikten kaçınılamamıştır.

Shakespeare'in tarihsel oyunlarının tümü –*Kral John* dışında– on dördüncü yüzyıl sonundan on beşinci yüzyıl sonlarına kadarki taht kavgalarını ele alır. Bu da yüz yıllık bir zaman dilimini içerir. Biz bu oyunları kronolojik açıdan, yani tahta geçen kralların sırasına göre incelersek, her bir krallık episodunun aynı şekilde başlayıp sona erdiğine tanık oluruz. Bu tarihsel süreçler tam bir daire gibidir, başladığı yerde sonlanırlar. Bu tarihsel tragedyaların her biri taht kavgası ile başlar, kralın ölümü ve yeni kralın taç giymesiyle biter. Her tarihsel oyunda yasal yönetici, ardında bir dizi cinayet bırakır. Tacına kavuşmasında yardımcı olan soyluları bertaraf eder ve önce tacını elinden almaya çalışan soyluları, sonra da eskiden anlaşmaya vardıklarını öldürür ya da öldürtür. Hatta ileride tahta geçecekleri, tahtın vârislerini de idam ettirir. Ama sürgüne gönderilen soylulardan biri bir gün intikamını almak için döner ve kralın kendinden uzaklaştırdığı soyluları çevresinde toplayarak yeni bir düzen ve adil bir yönetim için isyan eder. Böylece cinayetler işlenir; komplolar, tuzaklar kurulur. Tahtta hak iddia eden prens tahta geçince, o da tıpkı halefi gibi hedef tahtası haline gelir. Aynı şekilde bir başka prens çıkar ve tahtta ona karşı hak iddia eder. Böylece çark döner ve aynı noktaya gelir. Ve yeni bir tarihsel tragedya daha başlar:

Lordlarım III. Edward'ın yedi oğlu vardı:
En büyüğü Galler Prensi, Kara Şövalye Edward'dı;
İkinci oğlu Hatfieldli William'dı;
Üçüncüsü Clarence Dükü Lionel'dı;
Onun bir küçüğü ise, Lancaster Dükü Gentli John'du;
Beşinci oğul, York Dükü Edmund Langley;
Altıncısı Gloucester Dükü Woodstocklu Thomas;
Yedincisi ve en küçüğü de, Windsorlu Willam'dı.
Kara Şövalye Edward babasından önce öldü,
Ardında tek oğlu Richard'ı bıraktı,
III. Edward'ın ölümünden sonra tahta o geçti,
Ta ki Gent'li John'un en büyük oğlu ve mirasçısı
Lancaster Dükü Bolingbroke
IV. Henry olarak tâcı giyene kadar.
Henry tahtı ele geçirip yasal kralı tahttan indirdi;
Zavallı kraliçesini geldiği yere, Fransa'ya gönderdi;
Richard'ı, bu zararsız insanı da, hepimizin bildiği gibi,
Pomfret'e gönderip hapsetti ve orada onu haince öldürttü.
(2. Böl. II/2)

Ve oyun başlar. Elbette, böyle bir açıklama her oyunda tıpatıp birbirine benzemez. Ama *Kral John*'da, tarihsel oyunların başyapıtları sayacağımız *II. Richard* ile *III.Richard*'da bu böyledir. Shakespeare'in tarihsel oyunlarında, iktidar hırsı, genellikle mitolojiden arındırılmış bir halde sunulur. Bu iktidar kavgası daima unvanı, itibarı ve gücü olan soylular arasında geçer.

Özdemir Nutku
2013

Kısa Kaynakça

Alexander, Peter, *Shakespeare's Henry VI and Richard III*, Cambridge University Press,1929.

Alexander, Peter, *Willam Shakespeare: Compelete Works*, Londra/Glascow 1954.

Alexander, Peter, *Shakespeare's Life and Art*, James Nisbet and Co. Ltd., Londra 1946.

Boyce, Charles, *Shakespeare: From A to Z* , Delta Reissue Edition, 1991.

Bridges-Adams, William, *The Irresistible Theatre*, Collier Books, New York 1961.

Brook, G.L., *The Language of Shakespeare*, Londra 1976.

Brown, John Russel, *Free Shakespeare*, Heinemann Publications, Londra 1974.

Bullough, Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, 1. Cilt, Columbia Univ. Press 1961.

Candido, Joseph. "Getting Loose in the *Henry VI* Plays", *Shakespeare Quarterly*, 35:4, 1984.

Chambers, E. K., *William Shakespeare*, 2 cilt, Oxford 1930.

Chambers, E. K., *The Elizabethan Stage*, 4 cilt, Oxford 1923.

Clark, Sandra (ed.), *Shakespeare Dictionary*, Penguin Books, Londra1999.

Coye, Dale E, *Pronouncing Shakespeare's Words*, Routledge, New York 2002.

Craig, W. J., *Shakespeare, The Complete Works*, Oxford University Press, 1965.

Crystal, David-Crystal, Ben, *Shakespeare's Words: A Glossary and Language*, Penguin Books, New York 2003.

Deloach, C, *The Quotable Shakespeare: A Topical Dictionary*, McFarland Publ., N.C.Jefferson 1988.

Dent, R. W., Shakespeare's *Proverbial Language: An Index*, Berkeley/Los Angeles, Londra 1981.

Dockray, Keith, *Henry VI, Margaret of Anjou and the Wars of the Roses: A Source Book*, Stroud: Sutton Publ. 2000.

Foakes, R.A.-Rickert R.T. (ed.), *Henslowe's Diary*, Cambridge University Press, 1961.

Fox, Levi, *The Shakespeare Handbook: The Essential Companion to Shakespeare's Works, Life and Times*, Boston 1987.

Frey, D.L., *The First Tetralogy: Shakespeare's Scrutiny of the Tudor Myth*, Mouton, The Hague 1976.

Granville-Barker H.-G.B. Harrison, *A Companion to Shakespeare Studies*, Cambridge 1955.

Griffiths, Ralph A., *The Reign of King Henry VI*, Ernest Benn, Londra 1981.

Holderness, Graham, *Shakespeare: The Histories*, Macmillan, New York 2000.

Hulme, Hilda M., *Explorations in Shakespeare's Language*, 1962.

Kay, Carol McGinis, "Traps, Slaughter and Chaos: A Study of Shakespeare's Henry VI Plays", *Studies in the Literary Imagination*, 5, 1972.

Laroque, François, *The Age of Shakespeare*, New York 1993.

Muir, Kenneth, *The Sources of Shakespeare's Plays*, Routledge, Londra 2005.

Nevo, Ruth, *Tragic Form in Shakespeare*, Princeton 1972.

Noble, Richmond, *Shakespeare's Biblical Knowledge*, 1935.

Nutku, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.

Onions, C.T., *A Shakespeare Glossary*, Oxford 1986.

Partridge, Eric, *Historical Slang*, Penguin Books, Middlesex 1982.

Partridge, Eric, *Shakespeare's Bawdy*, Routledge & Paul, Londra 1991.

Partridge, Eric, *The Penguin Dictionary of Historical Slang*, Penguin, New York 1982.

Patterson, Annabel, *Reading Holinshed's Chronicles*, University of Chicago Press, Chicago 1994.

Pendleton, Thomas A. (ed.), *Henry VI: Critical Essays*, Routledge, Londra 2001.

Rossiter, A.P., "Richard III", *Durham University Journal*, Durham 1938.

Saccio, P., *Shakespeare's English Kings*, (2.Basım), Oxford University Press, New York 2000.

Schmidt, Alexander, *A Shakespeare Lexicon*, Berlin 1962.

Sewell, Arthur, *Character and Society in Shakespeare*, Clarendon Press, Oxford 1951.

Shaheen, Naseeb, *Biblical References in Shakespeare's History Plays*, Associated University Presses, Londra 1989.

Shewmaker, Eugene F., *Shakespeare's Language*, Facts on File Inc., Londra 1996.

Sisson, C. J., New *Readings in Shakespeare*, 1961.

Smith, Irwin, *Shakespeare's The Globe*, Charles Scribner's Sons, New York 1956.

Sugden, E.H., *A Topographical Dictionary of the Works of Shakespeare and his Fellow Dramatists*, Manchester University Press, Manchester 1925.

Spevack, Martin, *A Shakespeare Thesaurus*, Georg Olms Verlag, Hildesheim/Zürich/N.Y. 1993.

Stewart, J.I.M., *Character and Motive in Shakespeare*, Longmans & Green Publications, Londra 1949.

Stoll, E.E., *Modern Philology*, III, Londra 1905-906.

Tilley, M. P., *A Dictionary of Proverbs in England in the Sixteenth and the Seventeenth Centuries*, Ann Arbor, Michigan 1950.

Tillyard, E.M.W., *Shakespeare's History Plays*, Londra, 1966.

Wickham, Glynne, *Early English Stages*, 2. Cilt, Londra 1963.

Williams, Gordon, *A Glossary of Shakespeare's Sexual Language*, Athlona Press, 1997.

Woodbridge, Linda, *Women and the English Renaissance*, Urbana 1986.

Wright, Joseph, *The English Dialect Dictionary*, 6. Cilt, Oxford 1961.

——————, *Kitab-ı Mukaddes*, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1958.

Kişiler

KRAL VI. HENRY	
EDWARD	Galler Prensi, kralın oğlu
XI. LEWIS	Fransa Kralı (XI. Louis)
SOMERSET DÜKÜ	
EXETER DÜKÜ	
OXFORD KONTU	
NORTHUMBERLAND KONTU	
WESTMORELAND KONTU	
LORD CLIFFORD	
RICHARD PLANTAGENET	York Dükü

York Dükünün Oğulları:

EDWARD
(March Kontu, sonra Kral IV. Edward)
EDMUND
(Rutland Kontu)
GEORGE
(Sonra Clarence Dükü)
RICHARD
(Sonra Gloucester Dükü)

NORFOLK DÜKÜ
MONTAGUE MARKİSİ

WARWICK KONTU
PEMBROKE KONTU
LORD HASTINGS
LORD STAFFORD

York Dükünün Amcaları:
SIR JOHN MORTIMER
SIR HUGH MORTIMER

HENRY	Richmond Kontu, bir delikanlı
LORD RIVERS	Lady Grey'in erkek kardeşi
BONA	Fransa kraliçesinin kız kardeşi

SIR WILLIAM STANLEY
SIR JOHN MONTGOMERY
SIR JOHN SOMERSVILLE
KRALİÇE MARGARET
LADY GREY
(Sonra Kral IV. Edward'ın kraliçesi)

Rutland'ın öğretmeni
York Belediye Başkanı
Londra Kulesi Komutanı
Bir Soylu
İki Bekçi
Bir Avcı
Babasını öldüren bir oğul
Oğlunu öldüren bir baba

Askerler, Hizmetliler, Haberciler, Nöbetçiler vb.

Sahne: İngiltere ve Fransa.

I. Perde

1. Sahne

(Londra. Parlamento Binası.)

(Borular. York Dükü, Edward, Richard, Norfolk, Montague, Warwick ve askerler girerler. Şapkalarına beyaz gül takmışlardır.)

WARWICK

Kral elimizden nasıl kaçtı, merak ediyorum.

YORK

Biz onun kuzeyli süvarilerini izlerken,
O sinsice sıvıştı ve adamlarını yalnız bıraktı;
Geri çekilmeyi duymak dahi istemeyen
Yüce Northumberland dükü,
Morali bozulan orduyu canlandırdı,
Lord Clifford ve Lord Stafford ona katıldı,
Hep birden saldırdılar birliklerimize,
Daldılar birliklerimizin tam ortasına,
Ama askerlerimiz onları kılıçtan geçirdi.

EDWARD

Lord Stafford'un babası Buckingham dükü,
Ya öldürüldü ya da ağır yara aldı;
Miğferinin siperliğini parçaladım kılıcımla.
Bu doğru baba, işte kanı burada.

MONTAGUE
İşte kardeşim, bu da Wiltshire kontunun kanı.
Onunla çarpıştım birliklerimiz kapıştığında.
RICHARD
Benim adıma sen konuş, anlat onlara yaptıklarımı.
(Somerset'in kesik kafasını atar.)
YORK
Richard en başarılısı oğullarım arasında.
Lord Somerset, zatıâliniz öldü demek?
NORFOLK
Hep bu gelsin Gentli John'un başına!
RICHARD
İşte böyle sallamak istiyorum Kral Henry'nin kafasını da.
WARWICK
Ben de. Muzaffer York prensi,
Lancaster soyunun gasp ettiği o tahta
Senin çıktığını görmezsem
Tanrı önünde yemin ederim ki
Gözlerim kapanmayacak.
O ürkek kralın sarayındayız şimdi,
Bu da kraliyet tahtı, York durma al onu,
O senindir çünkü, Henry'nin vârislerinin değil.
YORK
Bana yardım et o zaman soylu Warwick,
Zira silah zoruyla girdik saraya.
NORFOLK
Hepimiz yardım edeceğiz size, öldürülecek korkup kaçan.
YORK
Teşekkürler soylu Norfolk. Lordlarım, yanımda kalın;
Askerler, sizler de geceleyin bizimle burada.
(Askerler ayağa kalkar.)
WARWICK
Kral geldiğinde zor kullanmayın ona,
Sizi buradan zorla atmaya kalkışmadıkça.

YORK

Kraliçe parlamentoyu toplayacak bugün,
Ama gayet iyi biliyor onu dinlemeyeceğimizi.
Bugün ya sözle ya da silahla hakkımızı almalıyız.

RICHARD

Hepimiz silahlıyız, burada kalmalıyız.

WARWICK

Bu toplantı kanlı parlamento diye anılacak
Plantagenet,York dükü kral olmaz,
Ürkekliğiyle bizi düşmanlarımızın diline düşüren
Ürkek Henry tahtını bırakmazsa eğer.

YORK

İşte bu yüzden lordlarım, beni yalnız bırakmayın,
Siz kararlı olun; ben de hakkımı alayım.

WARWICK

Ne kral, ne ona yürekten bağlı olanlar,
Ne de Lancaster'i destekleyen en mağrur kişi, hiçbiri
Warwick şöyle bir baktı mı kolunu dahi kıpırdatamaz
Hakkı olan bir Plantagenet çıkaracağım bu tahta,
Hodri meydan diyorum, cesareti olan varsa.
Kararlı ol Richard, iste İngiliz tacını.

(York tahta kurulur.)

(Borular. Kral Henry, Clifford, Northumberland, Westmoreland, Exeter ve diğerleri girerler; hepsinin şapkasında birer kırmızı gül vardır.)

KRAL HENRY

Görüyorsunuz lordlarım, kurulmuş oturuyor serkeş asi,
Hem de devletin en yüksek makamına!
Sırtını o hain Warwick'in desteğine yaslamış.
Tacı ele geçirip kral olmayı koymuş aklına.
Northumberland kontu, o senin babanı öldürmüştü
Ve seninkini de Lord Clifford;
Her ikiniz de yemin etmiştiniz intikam almaya,
Ondan, oğulları, yandaşları ve dostlarından.

NORTHUMBERLAND
Eğer intikam almazsam Tanrı benim cezamı versin!
CLIFFORD
Clifford bu umutla matem tutuyor zırhını çıkarmadan.
WESTMORELAND
Ne yani, buna katlanacak *mıyız?* İndirelim onu oradan;
Kalbim öfkeyle tutuşuyor, dayanamam ben buna.
KRAL HENRY
Sabırlı olun soylu Westmoreland kontu.
CLIFFORD
Sabır, onun gibi namert ödlekler içindir,
Baban yaşasaydı, orada oturmaya cesaret edemezdi.
Yüce efendimiz, izin verin,
Parlamentoda hakkından gelelim York ailesinin.
NORTHUMBERLAND
Doğru söyledin kuzen, yapalım dediğini.
KRAL HENRY
Bilmez misin ki Londralılar onlardan yana,
Askerleri de var üstelik.
EXETER
Ama dük öldürülürse, onlar da dağılırlar.
KRAL HENRY
Henry'nin aklına bir an bile gelmesin
Parlamento binasını mezbahaya çevirmek!
Kuzen Exeter, Henry bu savaşı,
asık suratla, sözle ve tehditle sürdürmek niyetinde.
Sen âsi York dükü, in tahtımdan,
Diz çök önümde, merhamet dile benden;
Senin efendin benim.
YORK
Ben senin efendinim.
EXETER
Kendine gel, in aşağı, seni York dükü yapan odur.
YORK
Beylik gibi o unvan da bana miras kaldı.

EXETER
Baban da krala ihanet etmişti.
WARWICK
Exeter şu an sen de ihanet ediyorsun kralına
Tahtı gasp eden Henry'nin[1] izinden giderek.
CLIFFORD
Gerçek kralını izlemeyecek de kimi izleyecek?
WARWICK
Doğru Clifford, gerçek kral York Dükü Richard.
KRAL HENRY
Sen tahtımda otururken ben ayakta mı duracağım?
YORK
Doğrusu bu, öyle de olacak; sakinleş biraz.
WARWICK
Sen Lancaster dükü ol, o da kral olsun.
WESTMORELAND
O hem kral, hem de Lancaster dükü zaten.
Öyle kalmasını da Lord Westmoreland sağlayacak.
WARWICK
Warwick de bunu reddedecek.
Unutmayın, savaş alanında sizi önüne katıp kaçıran,
Babalarınızı öldüren, dalgalanan sancaklarımızla
Kentin sokaklarından geçip, saray kapısına varan biziz.
NORTHUMBERLAND
Evet Warwick, bunu üzülerek anımsıyorum;
Yemin ederim, sen ve soyun bu yüzden acı çekecek.
WESTMORELAND
Plantagenet, babamın damarlarındaki kandan
Çok daha fazlasını alacağım senden,
Şuradaki oğullarından,
Akrabalarından ve dostlarından.

---

1 "Bolingbroke" lakaplı Hereford Dükü Henry, Kral II. Richard'ı devirerek tahtı ele geçirmiş ve IV. Henry olarak krallığını ilan etmişti. (ç.n.)

CLIFFORD

Artık uzatma Warwick, sana laf yerine
Öyle bir elçi gönderirim ki,
Ben daha kımıldamadan, o almış olur intikamını.

WARWICK

Zavallı Clifford, vız gelir bana bu boş tehditlerin.

YORK

İster misiniz taç üzerindeki hakkımızı kanıtlamamızı?
Yoksa savaş alanında kılıçlarımız konuşup alacak hakkımızı.

KRAL HENRY

Hain, senin taç üzerinde ne hakkın olabilir ki?
Senin baban da York dükü değil miydi?
Büyükbaban, Roger Mortimer de March kontuydu;
Bense Fransa veliahdına ve Fransızlara diz çöktüren,
Onların kentlerini eyaletlerini ele geçiren
Kral Beşinci Henry'nin oğluyum.

WARWICK

Fransa'yı hiç ağzına alına, çünkü kaybettin oraları.

KRAL HENRY

Naip kaybetti Fransa'yı, ben değil;
Taç giydiğimde daha dokuz aylıktım.

RICHARD

Şimdi yeterince büyüdün, ama yine kaybediyorsun.
Baba, çek al şu tacı gaspçının kafasından.

EDWARD

Evet baba, öyle yap; giy o tacı başına.

MONTAGUE

Sevgili kardeşim sen silahı sever, ona değer verirsin,
Bu sorunu silahla çözelim, onu taşımaktansa.

RICHARD

Çalın savaş davullarını ve borularını,
Kral o zaman kaçar.

YORK

Evlatlarım susun!

KRAL HENRY
Sen de sus! Bırak Kral Henry konuşsun.
WARWICK
Önce Plantagenet konuşacak; lordlar dinleyin onu;
Sessiz olun ve dikkatle dinleyin,
Çünkü lafa karışan, canından olacak.
KRAL HENRY
Bana büyükbabamdan ve babamdan kalan
Tahtımdan feragat edeceğimi mi sanıyorsun?
Asla, bir kere öyle bir savaş çıkar ki ülkede insan kalmaz,
Birçok kez Fransa'da dalgalanan,
Şimdi de İngiltere'de yüreğimizi yakan sancaklar,
Kefen olacak bana. Lordlarım sarardınız, niye?
Taht üzerindeki iddiam onunkinden daha sağlam.
WARWICK
Henry kanıtla bunu, kral sen ol.
KRAL HENRY
Dördüncü Henry tacı fetih yoluyla ele geçirdi.
YORK
Hayır fetihle değil, kralına isyan ederek.
KRAL HENRY
(Kendi kendine.)
Ne diyeceğimi bilemiyorum, iddiam o kadar da güçlü değil.
Söyleyin, bir kral kendine vâris atayabilir mi?
YORK
Ne olacak atayabilirse?
KRAL HENRY
Atayabilirse, yasal kral benim,
Çünkü Richard tacı birçok lordun gözü önünde,
Dördüncü Henry'e devretti,
Babam onun vârisiydi, ben de babamın vârisiyim.
YORK
O efendisine başkaldırdı.
Onu tahtı bırakmaya zorladı.

WARWICK

Diyelim ki lordlarım, bunu isteyerek yaptı,
Sizce bu onun krallığına halel getirir mi?

EXETER

Getirmez, çünkü tacı böyle devredemez,
Vârisi geçmelidir yerine ve kral olmalıdır.

KRAL HENRY

Bize karşı mısınız Dük Exeter?

EXETER

Beni bağışlayınız, ama o haklı.

YORK

Lordlarım fısıldaşıyorsunuz da neden görüş belirtmiyorsunuz?

EXETER

Vicdanım bana, yasal kralın o olduğunu söylüyor.

KRAL HENRY

(Kendi kendine.)

Hepsi bana başkaldıracak ve onun tarafına geçecek.

NORTHUMBERLAND

Taç üstünde ne kadar hak iddia edersen et Plantagenet,
Ama sanma ki Henry tahttan indirilecek.

WARWICK

Her şeye rağmen indirilecek.

NORTHUMBERLAND

Aldanıyorsun. Seni böyle cüretkâr ve kibirli kılan,
Essex, Norfolk, Suffolk ve Kent bölgelerinden topladığın kuvvetler,
Ama ben yaşadığım sürece, dükü kral yapamayacaksın.

CLIFFORD

Kral Henry, unvanınız yasal olsun ya da olmasın,
Lord Clifford sizi savunmak için dövüşeceğine yemin eder.
Babamı öldüren insanın önünde diz çökersem eğer,
Yer yarılsın ve canlı canlı yutsun beni.

KRAL HENRY

Ah Clifford, bilsen sözlerin yüreğime nasıl da su serpti!

YORK

Henry Lancaster, vazgeç tacından.
Lordlar, öyle mırıldanıp neler kuruyorsunuz?

WARWICK

Soylu York düküne hakkını verin;
Yoksa bu salonu silahlı adamlarla doldururum,
Şu anda oturduğu kraliyet tahtına
Unvanını yazarım akıtacağım gaspçı kanıyla.

(Ayağını yere vurur, askerler ortaya çıkarlar.)

KRAL HENRY

Lordum Warwick sadece dinle beni:
İzin ver yaşadığım sürece kral kalayım.

YORK

Söz ver tacı bana ve vârislerime devredeceğine,
O zaman hüküm sürebilirsin yaşadığın sürece.

KRAL HENRY

Tamam anlaştık. Richard Plantagenet,
Ölümümden sonra tahtın keyfini sen çıkart.

CLIFFORD

Oğlunuz prense büyük bir haksızlık bu!

WARWICK

İngiltere ve kendisi için çok büyük iyilik bu!

WESTMORELAND

Alçak, ödlek, umutsuz Henry!

CLIFFORD

Kendine ve bize hakaret etmiş oldun!

WESTMORELAND

Burada kalıp, anlaşma koşullarını duymaya katlanamam.

NORTHUMBERLAND

Ben de.

CLIFFORD

Gel kuzen, derhâl kraliçeye iletelim bu haberi.

WESTMORELAND
Elveda, donuk kanında onurdan iz bulunmayan,
Cesaretsiz, soysuz kral.
NORTHUMBERLAND
Dilerim York soyuna av olursun,
Bu ödlekliğin için zindanlarda çürürsün!
CLIFFORD
Dilerim dehşet verici bir savaşta yenilirsin,
Ya da barış içinde yalnız başına, sevgiden yoksun yaşarsın.
(Northumberland, Clifford ve Westmoreland çıkarlar.)
WARWICK
Bu yana dön Henry, aldırma onlara.
EXETER
Onlar intikam peşindeler, barışmayı kabul etmezler.
KRAL HENRY
Ah Exeter!
WARWICK
Lordum, ne diye iç çekiyorsunuz?
KRAL HENRY
Kendim için değil Lord Warwick,
Gayritabii bir yolla mirasımdan yoksun bıraktığım oğlum,
Onun için üzülüyorum,
Ama her şey olacağına varır.
(York'a.)
Tacımı sonsuza dek bırakıyorum sana ve vârislerine;
Ama şartlarım var, yemin edeceksin,
Bu iç savaşı durduracağına ve yaşadığım sürece,
Bana kral ve efendin olarak saygı göstereceğine.
İhanetle ya da düşmanlıkla beni tahttan indirip
Kral olmaya kalkmayacaksın.
YORK
Tüm kalbimle ediyorum bu yemini ve onu tutacağım.
(Tahttan iner.)

WARWICK
Çok yaşa Kral Henry! Plantagenet, durma onu kucakla.
KRAL HENRY
Sen ve umut kaynağı oğulların, siz de çok yaşayın.
YORK
York ile Lancaster artık barıştı.
EXETER
Onları birbirine düşürmek isteyenlere lanet olsun!
(Borular. Aşağı inerler.)
YORK
Hoşça kalın soylu lordum, ben şatoma gidiyorum.
WARWICK
Ben askerlerimle Londra'da kalacağım.
NORFOLK
Ben de adamlarımla Norfolk'a gideceğim.
MONTAGUE
Ben de geldiğim yere, denize dönüyorum.
(York yandaşları çıkarlar.)
KRAL HENRY
Bense keder ve üzüntüyle saraya gidiyorum.
(Kraliçe Margaret ve Galler Prensi girerler.)
EXETER
İşte kraliçe geliyor, öfkesi gözlerinden okunuyor.
Buradan hemen sıvışayım.
KRAL HENRY
Ben de Exeter.
KRALİÇE MARGARET
Yok, yok, benden kaçmayın, bırakmam peşinizi.
KRAL HENRY
Öfkeni dizginlersen sevgili kraliçe, kalırım.
KRALİÇE MARGARET
Kim dizginleyebilir ki öfkesini böyle bir durumda?
Seni iğrenç adam! Babalığa sığar mı oğluma bu yaptığın?
Genç bir bakire olarak ölseydim keşke,

Keşke seninle karşılaşmasaydım,
Sana bir oğul doğurmasaydım!
Oğlum, doğuştan gelen hakkını
Böyle kaybetmek için ne yaptı?
Eğer benim sevdiğimin yarısı kadar onu sevseydin,
Çektiğim o korkunç sancıları sen de çekseydin,
Ya da onu benim gibi kendi kanınla besleseydin,
Oğlunu hakkından yoksun bırakmaz,
O vahşi dükü vârisin ilan etmektense,
Canını vermeyi yeğlerdin.

PRENS
Beni mirasımdan mahrum edemezsin baba.
Eğer sen kralsan, ben neden tahta çıkmayayım?

KRAL HENRY
Beni bağışla Margaret! Oğlum bağışla beni!
Warwick kontu ile dük beni buna zorladı.

KRALİÇE MARGARET
Seni zorladılar mı? Kral değil misin, nasıl zorlarlar seni?
Böyle konuştuğunu duymak utanç içinde bırakıyor beni.
Ah zavallı korkak! Kendini, oğlunu ve beni bitirdin;
York soyuna böyle bir fırsat sunman,
Onların izniyle hüküm süreceksin demektir.
Tacı düke ve vârislerine bırakman,
Mezarını kazıp vaktinden önce içine girmek değil midir?
Warwick başbakan, Salisbury de Calais valisi,
Haşin Falconbridge, denize hükmeden amiral
Ve dük de bu ülkenin kral nâibi;
Bu durumda sen güvende olabilir misin?
Etrafı kurtlarla çevrili titreyen bir kuzunun güvencesi bu tıpkı.
Çaresiz bir kadın olsam da, ben olsaydım orada
Böyle bir anlaşmayı kabul etmektense,
Tercih ederdim askerlerin beni mızraklarıyla öldürmelerini.

Ama senin canın onurundan daha değerli;
Bu yüzden, oğlumu mirasından mahrum eden
Parlamento kararı geçer sayılana kadar
Sofranı ve yatağını terk ediyorum.
Seni terk edip dağılan kuzeyli lordlar,
Sancağım altında toplanacaklar,
Sancağım seni utandırmak
Ve York soyunun kökünü kazımak için dalgalanacak.
Artık terk ediyorum seni; hadi oğlum gidiyoruz buradan;
Ordumuz hazır, katılalım biz de ona.

KRAL HENRY

Dur soylu Margaret, dinle beni.

KRALİÇE MARGARET

Gereğinden fazla konuştun, çekil karşımdan.

KRAL HENRY

Sevgili oğlum Edward, benimle kalmaz mısın?

KRALİÇE MARGARET

Düşmanları tarafından öldürülsün diye mi?

PRENS

Sizi efendimiz, savaştan zaferle döndüğümde görürüm;
O zamana kadar annemin peşinden gideceğim.

KRALİÇE MARGARET

Gel oğlum gidelim; burada zaman kaybetmeyelim.
(Kraliçe Margaret ve Prens çıkarlar.)

KRAL HENRY

Zavallı kraliçe! Bana ve oğluna duyduğu sevgi,
Böyle öfkeyle konuşmasına neden oldu.
Kibirli ruhu hırsla kanatlanınca,
Tacıma el uzatan,
Aç bir kartal gibi beni ve oğlumu parçalayacak
O nefret edilesi dükten intikamımı alır!
Şu üç lordu kaybetmek beni çok üzüyor doğrusu.
Onlara birer mektup yazıp gönüllerini almalıyım;
Gel kuzen, habercim sen olacaksın.

EXETER
Ve ben, umarım tümünü razı edebilirim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Yorkshire'daki Wakefield yakınındaki Sandal Şatosu.)

(Borular. Edward, Richard ve Montague girer.)

RICHARD
Kardeşim en genciniz benim, ama izin ver konuşayım.
EDWARD
Hayır, ben daha iyi bir konuşmacıyım.
MONTAGUE
Ama benim de gerekçelerim sağlam ve etkili.
(York dükü girer.)
YORK
Ne oluyor evlatlar ve kardeşim,
Didişiyor musunuz yoksa?
Uyuşmazlığın konusu nedir? Kim başlattı?
EDWARD
Uyuşmazlık değil, önemsiz bir anlaşmazlık.
YORK
Ne hakkında?
RICHARD
Sizi ve bizi ilgilendiren o şey –
Siz efendimize ait olan İngitere tacı hakkında baba.
YORK
Bana mı ait evlât? Kral Henry ölene kadar o taç benim değil.
RICHARD
Sizin olanı almanız, onun ölmesine
Ya da yaşamasına bağlı olmamalı.
EDWARD
Artık tahtın vârisi olduğunuza göre,

Şimdiden giyin tacı başınıza.
Lancasterlara soluklanma olanağı tanırsanız,
Sonunda baba, sizin soluğunuz kesilecektir.

YORK

Yemin ettim, sakin bir ortamda hüküm süreceğine.

EDWARD

Ama her yemin bozulabilir krallık uğruna:
Bin yemin bozabilirim bir yıl kral olmak için bile.

RICHARD

Olmaz, efendimizin yeminini bozduğu günü
Tanrı göstermesin bize.

YORK

Yeminimi bozarım sadece savaş ilân ettiğimde.

RICHARD

Eğer izin verirseniz, aksini kanıtlayabilirim.

YORK

Kanıtlayamazsın evlât, bu olanaksız.

RICHARD

Yemin eden kişi üzerinde yetkisi olmayan
Adil ve meşru bir yargıç önünde edilmediyse
O yeminin hükmü olmaz.
Henry'nin yetkisi yoktu, çünkü tahtı gasp etti o;
Size yemin ettiren de o olduğuna göre
Lordum, yemininiz boşuna ve anlamsız.
Bu yüzden silah kuşanmamız gerek.
Baba, ne güzeldir bir düşünsenize cennet,
Ozanların şarkısını söylediği
Mutluluğu ve neşeyi barındıran bir tacı giymek.
Niye böyle boşa harcıyoruz zamanımızı?
Yakama taktığım beyaz gül
Henry'nin o umursamaz yüreğinden akıtacağım kanla
Kırmızıya boyanana dek, yerimde duramayacağım.

YORK

Yeter Richard; ya kral olurum ya da ölürüm.

Kardeşim sen hemen yola çık Londra'ya,
Warwick'in bu girişimimizi desteklemesini sağla.
Richard sen de doğruca git Norfolk düküne
Ve ona gizlice niyetimizi söyle.
Edward sen de git Lord Cobham'a,
O olursa, Kentliler de seve seve ayaklanacaklardır.
Onlara güvenirim ben, çünkü hepsi savaşçıdır,
Zeki, saygılı, karakterli ve gözüpek insanlardır.
Siz bu işlerle uğraşırken, ben de
Kral ve Lancasterlar niyetimi öğrenmeden,
Bir bahane bulacağım ayaklanmaya.

(Bir haberci girer.)

Bir dakika. Nedir vereceğin haber?
Bu telaşın sebebi nedir?

HABERCİ

Kraliçe toplamış tüm kuzeyli kontları ve lordları,
Sizi kuşatmaya geliyor buraya, şatonuzda.
Yirmi bin askerle yakınlarda,
Bu yüzden lordum, güçlendirin savunmanızı.

YORK

Tamam güçlendireceğim kılıcımla.
Onlardan korktuğumuzu mu sanıyorsun yoksa!
Edward, Richard benimle kalın;
Kardeşim Montague, atını sür Londra'ya,
Krala göz kulak olmak için bıraktığımız
Soylu Warwick, Cobham ve diğerlerini uyar,
Uyanık olsunlar ve güvenmesinler Henry'e.

MONTAGUE

Hemen gidiyorum kardeşim;
Kaygılanma, uyaracağım hepsini.
Saygıyla önünüzde eğilip izninizle derhal ayrılıyorum buradan.

(Çıkar.)

(Sir John ile Sir Hugh Mortimer girer.)

YORK
Amcalarım Sir John, Sir Mortimer!
Tam zamanında geldiniz Sandal Şatosu'na,
Bizi burada kıstırmak istiyor kraliçe, ordusuyla.
SIR JOHN
Gerek kalmayacak buna; karşılayacağız onu savaş meydanında.
YORK
Ne! Beş bin kişiyle mi?
RICHARD
Evet baba, gerekirse beş yüz kişiyle.
Generalleri bir kadın; korkacak bir şey yok.
(Uzaktan askerlerin yürüyüşü duyulur.)
EDWARD
Davul seslerini duyuyorum.
Savaş düzenine sokalım askerlerimizi,
Şatodan çıkıp doğrudan üzerlerine yürüyelim.
YORK
Beşe yirmi adam! Aradaki fark oldukça büyük,
Yine de zafer bizim olacak, kuşkum yok.
Öyle savaşlar kazandım ki Fransa'da,
Düşman bizden bire on üstün olduğunda bile;
Niye göstermeyeyim aynı başarıyı şimdi de?
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Sandal Şatosu ile Wakefield arasındaki savaş alanı.)

(Savaş boruları. Rutland[2] ve öğretmeni girerler.)
RUTLAND
Ellerine düşmemek için nereye saklanabilirim?
Öğretmenim bak, ellerinden kan damlayan Clifford geliyor.

2 Rutland Kontu Edmund, York'un en küçük oğlu. (ç.n.)

(Clifford ve askerler girerler.)

CLIFFORD

Öğretmen git buradan! Rahipliğin hayatını kurtarıyor.
Dükün veledine gelince, o ölecek,
Çünkü babası babamı öldürdü, bu yüzden ölmeli.

ÖĞRETMEN

Öyleyse lordum ben de ona eşlik edeyim.

CLIFFORD

Askerler! Götürün onu!

ÖĞRETMEN

Ah Clifford, Tanrı ve insanların lanetini istemiyorsan,
Öldürme bu masum yavruyu.

(Askerler sürükleyerek çıkarırlar.)

CLIFFORD

O da ne, daha bir şey yapmadan mı öldü?
Yoksa gözlerini korktuğu için mi kapatmış?
Ben şimdi açarım gözlerini.

RUTLAND

Böyle bakar kafese kapatılmış bir aslan da,
Yok edici pençeleri altında titreyen avına,
Ve böyle aşağılayarak yürür avının üstüne,
Böyle acımasızca gelir onu parça parça etmeye.
Soylu Clifford, kılıcınla öldür beni,
Bu tehdit edici bakışlarla değil!
Bırak konuşayım soylu Clifford, ölmeden önce.
Önemsiz biriyim ben, ölümüm dindirmez öfkeni;
Git yetişkinlerden al öcünü, yaşayayım, bırak beni.

CLIFFORD

Boşuna konuşuyorsun zavallı çocuk;
O sözcüklerin yolunu babamın kanı tıkıyor.

RUTLAND

Öyleyse babamın kanıyla aç orayı:
O yetişkin bir erkek Clifford, onunla gör hesabını.

CLIFFORD

Kardeşlerinin hepsi burada olsaydı,
Hepinizin canı dahi yetmezdi öcümü almaya;
Hatta atalarının mezarlarını açıp
Çürümüş tabutlarını zincirle sallandırsaydım,
Öfkem yine de dinmezdi, huzur bulmazdı yüreğim.
York soyundan birine rastladığımda,
Benliğimdeki kızgınlık işkence ediyor ruhuma;
Bu lanet soyun kökünü kazımazsam,
Hepsini öldürmezsem cehennem azabı çekeceğim.
Bu yüzden –

RUTLAND

Ölümü karşılamadan önce bırak dua edeyim!
Yardım et soylu Clifford, acı bana.

CLIFFORD

Sadece kılıcım acıyabilir sana.

RUTLAND

Hiç kötülük etmedim sana; neden öldürmek istiyorsun ki beni?

CLIFFORD

Baban etti ama.

RUTLAND

Ama bu, ben doğmadan önceydi.
Senin de bir oğlun var; onun başı için acı bana,
Tanrı adildir, o da benim gibi,
İntikam için acımasızca öldürülebilir.
Bırak ömrümü zindanda geçireyim;
Eğer sana karşı suç işleyip, kızdırırsam seni
O zaman öldür beni,
Oysa hiçbir suçum yok şimdi.

CLIFFORD

Yok mu! Baban babamı öldürdü; bu yüzden geber.
(Rutland'ı hançerler.)

RUTLAND
Di faciant laudis summa sit ista tuae![3]
(Ölür.)
CLIFFORD
Plantagenet, geliyorum Plantagenet!
Kılıcım oğlunun kanına bulandı,
Senin kanını dökünceye kadar,
Orada kalacak, kuruyacak kanı.
(Çıkar.)

4. Sahne
(Savaş alanında başka bir yer.)

(Savaş boruları. York dükü girer.)
YORK
Kraliçenin ordusu kazandı savaşı.
İki amcam da öldü kurtarmaya çalışırken beni;
Düşman büyük bir coşkuyla savaşırken,
Adamlarım kaçıyor fırtınaya tutulmuş gemiler
Ya da aç kurtların kovaladığı kuzular gibi.
Ya oğullarım – onlara ne oldu Tanrı bilir;
Ama şundan eminim – ölseler de,
Adlarına yakışan bir biçimde çarpışıp ölmüşlerdir.
Richard üç kez yolumu düşmandan temizledi
Ve üç kez de "Cesaret baba, çarpışmaya devam et,"
Diye bağırdı. Edward da yanımdaydı bir o kadar;
Kabzasına kadar karşısına çıkanların kanına bulanmıştı kılıcı.
En gözüpek savaşçılarımız geri çekilmeye başlayınca,
Richard bağırıyordu: "Saldırın, bir adım bile geri atmayın!"
Ve "Ya krallık tacı ya da anlı şanlı bir mezar taşı!

3 Lat. "Dilerim tanrılardan, en büyük zaferin bu olsun!" Ovidius, Heroides, II, 66. (ç.n.)

Ya uzanırız asaya ya da hep birlikte mezara!"
Diye haykırıyordu. Bunun üzerine tekrar saldırdık;
Ama ne yazık ki, yeniden geri çekilmek zorunda kaldık!
Tıpkı akıntıya karşı boşuna yüzen,
Dev dalgalarla savaşıp, tüm güçünü harcayan
Ve çaresizlikten kanat çırpan kuğular gibiydik.
(İçeriden kısa bir boru sesi gelir.)
Dinleyin! Bizi izliyor kana susayan düşman,
Çok yorgunum, kaçamayacağım onlardan,
Gücüm yerinde olsaydı, sakınmazdım kendimi gazabından.
Artık dakikalarım sayılı benim;
Burada durup sonumu beklemeliyim.
(Kraliçe Margaret, Clifford, Northumberland,
Galler Prensi ve askerler girerler.)
Gelin, gözünü kan bürümüş Clifford,
haşin Northumberland,
Meydan okuyorum dinmeyen öfkenize, kudursun diye;
Hedefiniz benim, hadi fırlatın oklarınızı üzerime.

NORTHUMBERLAND
Mağrur Plantagenet, bizden merhamet dile.

CLIFFORD
Evet, bizim merhametimiz de, senin o acımasız kolunun
Babama gösterdiği merhamet kadar olacak.
Artık Phaeton arabasından düştü,
Gündüzü tam öğle vaktinde karanlığa bürüdü.

YORK
Küllerinden doğan Anka kuşu gibi,
Benim de küllerimden bir kuş doğacak
Ve intikamımı alacak hepinizden;
Bu umutla çeviriyorum gözlerimi Tanrı'ya,
Aldırmıyorum bana çektireceğiniz acıya.
Neden gelmiyorsunuz? Hadi gelsenize,
Bu kadar kalabalık olduğunuz halde,
Korkuyor musunuz yoksa?

CLIFFORD

Kaçacak yeri kalmayan korkaklar senin gibi dövüşürler;
Güvercinler böyle gagalar şahinin delici pençelerini.
Çaresiz kalan hırsızlar, hayattan umutlarını kesince
Senin yaptığın gibi hakaret ederler nöbetçilere.

YORK

Ey Clifford, iyice düşün bir kez daha,
Canlansın gözünde benim önceki zamanlarım;
Yüzün kızarmadan bakabilirsen bak suratıma,
Korkaklıkla o adama iftira etmeyi bırak
Ve o kaşlarını çattığında
Korkuyla tabanları yağlayıp nasıl kaçtığını anımsa!

CLIFFORD

Seninle söz düellosuna girişecek değilim,
Ama çarpışarak hakkından geleceğim.

KRALİÇE MARGARET

Dur yiğit Clifford; binlerce neden sayabilirim sana
Bu hainin hayatını biraz daha uzatmak için.
Öfke Clifford'ın kulaklarını sağır etmiş,
Northumberland, sen konuş onunla.

NORTHUMBERLAND

Sakin ol Clifford! Onu onurlandırmış olursun,
Yüreğini parçalayayım derken parmağını kanatırsan.
Köpeği tekmeyle kovalamak varken,
Yiğitlik midir, elini köpeğin ağzına uzatmak?
Savaşın bir ödülüdür bütün fırsatlardan yararlanmak;
Yüreksizlik değildir on kişiyle bir kişiye çullanmak.

(Kurtulmaya çalışan York'u yakalarlar.)

CLIFFORD

Ya işte, çulluk de böyle çırpınır ökseye yapışınca.

NORTHUMBERLAND

Ada tavşanı böyle debelenir ağa yakalanınca.

YORK

Hırsızlar aynen böyle böbürlenir ganimet başında;

Dürüst insan da böyle teslim olur
Bunca soyguncunun karşısında.

NORTHUMBERLAND

Kraliçemiz ona ne yapmamızı istiyor şimdi?

KRALİÇE MARGARET

Yiğit savaşçılar, Clifford ve Northumberland,
Elini uzatıp dağlara erişmeye çalışıp,
Sadece gölgelerine ulaşan York'u
Şu köstebek yuvasının üstüne çıkarın,
Sen miydin İngiltere kralı olmayı isteyen?
Sen miydin, parlamentomuza adamlarınla dalıp da
Kral soyundan geldiği konusunda vaaz veren?
Seni destekleyen o baş belası oğulların nerede şimdi?
O şımarık Edward, o şen, fıkırdak George?
Ya o cüretli, kambur, ucube oğlun,
Homurdanarak seni isyana özendiren Dicky?
Diğerleri gibi, nerede sevgili Rutland'ın?
York, bak: Bu mendili oğlunun kanına buladım,
Yiğit Clifford kılıcıyla deldi yüreğini;
Eğer onun ölümüne ağlayacaksan,
Al bu mendille kurula gözlerini.
Zavallı York! Ölesiye nefret etmeseydim senden,
Üzülürdüm bu acıklı durumuna.
Hadi biraz üzül de, yerine gelsin neşem.
Ne yani, ateş düşen yüreğin içini kavurduğu halde,
Sen Rutland'ın ölümüne
Bir damla gözyaşı bile dökemiyor musun?
Nasıl bu kadar sakin olabilirsin be adam?
Delirmeliydin oysa;
Seni çılgına çevirmek için dalga geçiyorum seninle.
Yerlere at kendini, bağır çağır, kız, sinirlen ki
Şarkılar söyleyip oynayayım ben de.
Anlıyorum, beni eğlendirmek için
Bir şeyler istiyorsun karşılığında;

York konuşamaz başında taç olmayınca.
York'a bir taç getirin! –Ve lordlar, siz de eğilin önünde.
Kollarını sıkıca tutun ben tacı başına geçirirken.
(Başına kâğıttan bir taç koyar.)
Evet, işte tam bir krala benzedi şimdi!
İşte beyler Kral Henry'nin tahtına göz koyan,
Kendini onun vârisi ilân ettiren bu adamdır.
Peki ama nasıl oldu da yüce Plantagenet
Yeminini bozup vaktinden önce taç giydi?
Bence Kral Henry ölümle tokalaşana kadar
Senin kral olmaman gerekirdi.
Demek daha Henry hayattayken,
Onun kafasından tacı çalıp
Kutsal yeminini bozarak
Kendi kafana geçirmek istiyorsun ha?
Bağışlanamayacak bir suç bu!
Alın tacı, kopartın taçla birlikte kellesini;
Biz hayattayken, fırsat bu fırsat, gebertelim onu.

CLIFFORD
Bu benim görevim, babamın intikamını alacağım.

KRALİÇE MARGARET
Hayır dur; dinleyelim edeceği duaları.

YORK
Fransa'nın dişi kurdu,
Dili engereğin dişinden daha zehirli olan
Fransız aç kurtlarının en kötüsü!
Bir Amazon orospusu gibi zaferinle övünmen
Ve dalga geçmen kaderin tutsağının üzüntüsüyle
Hiç ama hiç yakışmıyor cinsiyetine!
Her an kötülük yapmaya hazır olduğun için,
Maske takmış gibisin, suratın hep aynı;
Yüzünü kızartırdım utançtan
Kibirli kraliçe, yüzsüz biri olmasaydın.
Nereden geldiğini, nasıl peydahlandığını söylersem,

Senin gibi utanmaz biri için, yeterince utanç verici olurdu.
Baban Napoli, Sicilya ve Kudüs kralı unvanını taşıyor,
Ama bir İngiliz çiftçisi kadar bile varlıklı değil.
Sana bu küstahlığı o zavallı kral mı öğretti?
Elbette, "At binen görgüsüzler atlarını çatlatıncaya
kadar sürerler."
Atasözünün doğruluğunu kanıtlamak istemiyorsan eğer,
Kibirli kraliçe, bu küstahlık gereksiz, sana da faydası yok.
Kadınları mağrur yapan güzellikleridir,
Ama güzellik konusunda senin payına çok az şey düşmüş;
Erdemleridir kadınları kendine hayran bırakan;
Sense ahlaksızlıklarınla şaşırtıyorsun herkesi.
Ağırbaşlı bir tavır, kutsanmış bir hava verir kadınlara,
Oysa sen, nefret uyandırıyorsun hafifliğin ve iğrençliğinle.
Ak ile kara birbirinin ne kadar zıddıysa
Ya da kuzey ne kadar zıddıysa güneyin,
Sen de bir o kadar zıddısın iyi olan her şeyin.
Ah! Yırtıcı bir kaplanın yüreği var bu kadında!
Nasıl akıtabilirsin ufacık bir çocuğun hayat dolu kanını?
Sonra da nasıl istersin babasından
Onun kanına bulanmış mendille gözlerini kurulamasını
Ve suratının bir kadın yüzüymüş gibi görünmesini hâlâ?
Kadınlar yumuşak, sevecen, hoşgörülü ve esnektirler;
Ama sen haşin, katı yürekli, sert, kaba ve duygusuzsun.
Kızmamı mı istiyorsun? İşte şimdi kavuştun isteğine.
Ağlamamı mı istiyorsun? İsteğin geldi yerine.
Kuduran rüzgârdan sonra, fasılasız sağanak gelir,
Öfke yatışınca da yağmur başlar.
Bu gözyaşları, tatlı Rutland'ıma bir ağıttır
Ve her damlası intikam çığlıkları atıyor
Sana karşı hayvan Clifford, alçak Fransız kadını.

NORTHUMBERLAND

Kahretsin, sözleri beni o kadar duygulandırdı ki,
Zor tutuyorum gözyaşlarımı.

YORK

Onun o masum yüzüne aç yamyamlar bile dokunmazdı,
Kana bulamak istemezdi.
Ama siz, Kafkas kaplanlarından bile
On kat daha acımasız, insafsızsınız.
Zalim kraliçe, bak çaresiz bir babanın gözyaşlarına.
Tatlı yavrumun kanıyla ıslattığın bu mendili yıkıyorum
Akıttığım gözyaşlarımla.
Mendil sende kalsın, övünesin yaptıklarınla;
Eğer bu acıklı olayı doğru dürüst anlatırsan,
Eminim dinleyenler gözyaşlarını tutamazlar;
Hatta düşmanlarım bile, hemen ağlayarak
"Ne korkunç bir cinayet!" diyeceklerdir.
Al tacı, lanetlerimle birlikte;
İhtiyacın olduğunda bulacağın huzur,
Benim zalim elinden bulduğum huzur kadar olsun!
Taşyürekli Clifford, al götür beni bu dünyadan;
Ruhum göklere uçsun, kanım üstünüzde kalsın!

NORTHUMBERLAND

Akrabalarımın katili bile olsa,
İçini kaplayan kederi görünce,
Ağlardım onunla birlikte.

KRALİÇE MARGARET

Lordum Northumberland, ne o, ağlıyor musunuz yoksa?
Bize yaptığı kötülükleri düşün,
Hemen sil gözyaşlarını.

CLIFFORD

Bu andım, bu da babamın ölümü için.
(York'u hançerler.)

KRALİÇE MARGARET

Ve bu da soylu bir yüreğe sahip kralımız için.
(York'u hançerler.)

YORK

Yüce Tanrım, merhamet kapılarını aç bana!

Bu yaralarla ruhum sana doğru kanatlanıyor.
(Ölür.)

KRALİÇE MARGARET
Koparın kellesini, asın York kentinin sur kapısına;
Böylece York, York kentine yukarıdan baksın.
(Merasim borusu öter.)
(Çıkarlar.)

2. Perde

1. Sahne

(Herefordshire'da Mortimer's Cross yakınlarında bir ova.)

(Askerlerin yürüyüş sesi. Edward, Richard ve askerler girerler.)

EDWARD

Merak ediyorum, soylu babamız nasıl kaçtı
Ya da kaçabildi mi peşindeki Clifford ve Northumberland'dan?
Yakalanmış olsaydı haberimiz olurdu;
Öldürülmüş olsaydı, ondan da haberimiz olurdu,
Kaçmış olsaydı, bu mutlu haberi de çoktan duymuş olurduk.
Kardeşim nasıl? Neden böyle asmış yüzünü?

RICHARD

Yiğit babamıza ne olduğunu öğrenmeden yüzüm gülmez.
Onu uzaktan çarpışırken gördüm
Ve Clifford'ı nasıl bulup çıkardığını izledim o kalabalıkta;
Sığır sürüsünün içine dalıp,
Avını saptayan bir aslan gibiydi;
Ya da birkaçını ısırıp canını acıttığı için yaklaşamayıp,
Uzaktan havlayarak korkutmaya çalışan

Köpeklerin kuşattığı bir ayı.
Babamız, düşmanlarıyla işte böyle yiğitçe çarpıştı;
Düşmanları da savaşçı babamızdan öyle kaçıyorlardı.
Onun oğlu olmak yeterince büyük bir ödül bence,
Bak, sabah nasıl da aralıyor altın kapılarını[1]
Ve uğurluyor muhteşem güneşi
Ne kadar da benziyor süslenmiş
Sevgilisine kur yapan toy bir delikanlıya!

EDWARD

Gözlerim mi kamaştı, yoksa üç güneş[2] mi var orada?

RICHARD

Üç muhteşem güneş, her biri mükemmel bir gündoğumu;
Rüzgârla sürüklenen bulutlar onları ayıramamış,
Ama ayrı ayrı duruyorlar pırıl pırıl bir gökyüzünde.
Bak bak! Birleşip kucaklaşıyorlar, öpüşür gibiler,
Sanki dokunulmaz bir birliktelik için yemin etmişler.
Şimdi tek bir aydınlık, tek bir ışık, tek bir güneş onlar.
Tanrı bununla bir şeyler anlatıyor bize.

EDWARD

Hiç duyulmamış, harikulâde sıradışı bir şey bu.
Bence kardeşim, savaş alanına dönmemiz için
Bir işaret bu yiğit Plantagenet oğullarına,
Her birimiz zaten parlamışız başarılarımızla,
Bu yüzden, her şeye karşın birleştirmeliyiz ışıklarımızı,
Aydınlatmalıyız bu dünyayı.
Ne anlama gelirse gelsin, bundan böyle
Bir yerine, parlayan üç güneş olacak kalkanımın üstünde.

RICHARD

Yok, bence üç kız resmi olsun –
Kızma, ama sen doğurgan cinsi

---

1 Ortodoks-Katolik yazınında cennete açılan iki altın kapı vardır, bunlardan biri İstanbul, öbürü de Kudüs'tür. İkisi de Avrupa'ya göre doğuda olduğu için sabah böyle betimlenmiştir. (ç.n.)

2 Güneş aynı zamanda York soyunun armasıdır. "Üç güneş" York dükünün üç oğlunu, Edward, Richard, George'u simgeliyor. (ç.n.)

Erkeklerden daha fazla seversin.
(Nefes nefese kalmış bir haberci girer.)
Kimsin sen? Üzgün görünüşün
Dehşet verici bir haber getirdiğini gösteriyor.

HABERCİ

Ah efendim, soylu babanızın,
York dükünün, sevgili efendimin
Öldürülüşünü izlemek zorunda kalmış biriyim.

EDWARD

Sus yeter! Yeterince duydum.

RICHARD

Söyle nasıl öldü, her şeyi bilmek istiyorum.

HABERCİ

Çevresi sarılmıştı bir sürü düşmanla;
O hepsine karşı koydu, Troya'nın umudu Hektor
Troya'ya girmek isteyen Yunanlılara nasıl karşı koyduysa öyle.
Ama Herkül bile karşı duramaz sayıca fazla düşmana,
Küçük bir balta darbesi bile olsa,
Çok kez indirildi mi
En sert meşeyi bile devirir yere.
Babanızı kalabalık bir grup ele geçirebildi ancak,
Ama tek bir kişinin, acımasız Clifford'ın öfkeli elinde can verdi,
Kraliçe de soylu dükü aşağılayıp kâğıttan taç giydirdi ona;
Karşısına geçip güldü; dük kederinden gözyaşı dökerken,
Zalim kraliçe ona yanaklarını silsin diye,
Acımasız Clifford'ın hançerlediği tatlı yavru Rutland'ın
Masum kanına bulanmış bir mendil verdi;
Sayısız alay ve hakaretten sonra
Kellesini uçurup, York kentinin sur kapısına astılar,
Hâlâ duruyor orada,
Hayatımda gördüğüm en keder verici manzara.

EDWARD
Soylu York dükü, sendin bize güç veren,
Yoksun artık, ne asamız, ne de desteğimiz kaldı.
Ah Clifford, acımasız Clifford, öldürdün demek
Avrupa'nın çiçeğini, o yiğit şövalyeyi,
Kahpece yok ettin onu.
Oysa teke tek dövüşte o seni yok ederdi.
Ruhumun sarayı şimdi bir zindan bana.
Ah şu bedenim oradan bir kurtulsa,
Toprağın altına girip huzura kavuşsa!
Asla haz duyamam yaşamdan artık,
Yüzüm gülmeyecek bundan sonra.

RICHARD
Ağlayamıyorum, çünkü bedenimdeki tüm sıvılar
Zar zor yatıştırıyor fırın gibi yanan yüreğimi;
Ne de dilim atabiliyor yüreğimdeki o ağır yükü,
Çünkü konuşmamı sağlayan soluğum,
Alevlendiriyor göğsümü dağlayan közleri,
Sadece gözyaşlarının söndüreceği alevle yakıyor beni.
Ağlamak kederi azaltmak sadece,
Ağlamak bebeklere yakışır, bana yakışan kılıç ve intikamdır!
Richard, ben senin adını taşıyorum;
Senin intikamını da ben alacağım ya da o uğurda öleceğim.

EDWARD
O yiğit dük sana adını bıraktı,
Bana da dükalığı ve unvanı kaldı.

RICHARD
Eğer sen o soylu kartalın yavrusuysan,
Güneşe bak[3] gözlerini kırpmadan
Ve göster onun oğlu olduğunu;
Dükalık ve unvan yerine, taht ve krallık demelisin;
Taht senin olmazsa, onun oğlu değilsin.

---

3 York hanesini aklından çıkarma anlamında. (ç.n.)

(Asker yürüyüşü. Warwick, Montague ve askerler girerler.)

WARWICK

Ne var ne yok soylu lordlar?
Durumlar nasıl? Ne haberler var?

RICHARD

Yüce Warwick lordu, anlatmaya kalksak kötü haberi,
Anlatmayı bitirine dek her söz için bir hançer vursak kendimize,
Sözcükler, aldığımız yaralardan daha fazla acı verecektir.
Ah yiğit lord, York dükü öldürüldü!

EDWARD

Ah Warwick, Warwick!
Sana ruhunun kurtuluşu kadar değer veren Plantagenet,
Gaddar Lord Clifford tarafından kahpece öldürüldü.

WARWICK

On gün önce gözyaşlarına boğdum bu haberi
Ve şimdi de acılarınıza acı katacak.
O zamandan bu yana olan biteni anlatmaya geldim.
Yiğit babanızın son nefesini verdiği
Wakefield'deki o kanlı savaştan sonra,
Sizin mağlup olduğunuz ve onun öldüğü haberini
Ulaştırdı hemen bana haberciler.
O sırada kralı koruyan ben,
Askerlerimi topladım, dostlarımı çağırdım,
İyice hazırlandım, kralı da yanıma aldım,
Kraliçeye karşı, Saint Albans'a doğru yola çıktım;
Kraliçenin kararlı bir tavırla, senin tahta çıkmana ilişkin
Parlamentoda çıkardığımız kararı ve Kral Henry'nin yeminini
İptal ettirmeye geldiğini casuslarım bana bildirmişti.
Uzun lafın kısası – karşı karşıya geldik St. Albans'da,
Kuvvetlerimiz kapıştı; amansızca çarpıştı iki taraf da
Ama savaşçı kraliçesine büyük bir sevgi ile bakan

Kralın isteksizliğinden mi,
Yoksa kraliçenin başarı haberinden midir
Ya da esirlerine kan ve ölüm kusan
Clifford'ın askerleri korkutmasından mıdır bilemiyorum,
Cesaretini yitirdi askerlerim.
Ama doğruyu söylemek gerekirse,
Kılıçları yıldırım hızıyla inip kalkıyordu;
Bizim askerlerimizin kılıçları ise,
Baykuşların tembel gece uçuşuna
Ya da aylak bir harmancının düven kullanmasına
benziyordu.
Davamızın haklılığından söz ederek
Cömert ödül vaadiyle askerlerimizi canlandırmayı
denedim,
Ama boşunaydı, çarpışmak için hiçbir istek yoktu içlerinde.
Böylece yitirdik çarpışmayı kazanma umudunu;
Bu yüzden kaçtık, kral da kraliçenin tarafına geçti;
Kardeşin Lord George, Norfolk ve ben
Son hızla size katılmaya geldik.
Öğrenmiştik sizin bataklık yakınlarında olduğunuzu,
Yeni bir çarpışma için hazırlık yaptığınızı duymuştuk.

EDWARD

Norfolk dükü nerelerde soylu Warwick?
George Burgonya'dan ne zaman döndü İngiltere'ye?

WARWICK

Dük ve askerleri yaklaşık altı mil kadar uzakta;
Kardeşine gelince, bu savaşta bize yardımcı olsun diye,
Soylu halan onu Burgonya düşesine[4] gönderdi.

RICHARD

Yiğit Warwick kaçtığını göre, düşman çok güçlüydü.
Onun hep düşmanlarını kovaladığını duymuştum,
Ama kaçtığını bugüne dek hiç duymadım.

---

4 Edward'ın kız kardeşi, York soyundan gelen Margaret. (ç.n.)

WARWICK
Şunu bil ki Richard,
Bana utanç vermiyor bu duydukların;
Şu güçlü sağ elimin,
Yumuşak, barışçıl ve duacı olduğu kadar
Henry'nin kafasından o tacı
Ve elinden o kraliyet asasını alabilecek güçte olduğunu
göreceksin.

RICHARD
Bunu çok iyi biliyorum Lord Warwick, beni ayıplama.
Bana bunları söyleten, duyduğum hayranlıktır başarılarına.
Ama ne yapılması gerekir böylesine zor bir dönemde?
Üstümüzdeki zırhları çıkarıp matem kılığına mı bürünelim?
Tespih çekip dua mı edelim?
Yoksa kararlılığımızın intikam kılıçlarını
Düşmanlarımızın miğferlerine mi indirelim?
Eğer son söylediğimden yanaysanız "evet" deyin,
Lordlarım o zaman derhal işe koyulalım.

WARWICK
Warwick sizi bu sebeple arayıp buldu,
Kardeşim Montague de bu yüzden buraya geldi.
Beni dinleyin lordlar. O kibirli, küstah kraliçeyle
Clifford ve mağrur Northumberland
Ve aynı hamurdan birçok mağrur soylu bir olup,
Şekil verdiler o uysal krala balmumuna şekil verir gibi.
Oysa tahta senin çıkacağına yemin etmişti,
Bu da parlamento kayıtlarına geçmişti.
Şimdi ise tüm ekip toplandı Londra'ya gitti,
Yemini geri aldırıp,
Lancaster soyuna engel olmak için ne gerekirse yapmaya.
Askerlerinin sayısı, tahminime göre otuz bini buluyor.
Şimdi yiğit March kontu,
Norfolk'un kuvvetleri ve benimkilerle
Seni seven Galliler arasından seçeceklerinle

Yirmi beş bini buldu mu,
Ver elini Londra deyip, hemen yola koyuluruz.
Bir kez daha atlarız ağzı köpüren küheylanlarımıza,
"Saldırın düşmana!" diye bir kez daha haykırırız,
Bir daha asla kaçmayız sırtımızı dönüp.

RICHARD

İşte şimdi, yüce Warwick konuşuyor.
Warwick "dayan" derken, "geri çekilin" diye bağıran,
Günyüzü görmesin bir daha.

EDWARD

Lord Warwick, her şeyimle sana güveniyorum.
Eğer başarısız olursan –Tanrı göstermesin o günleri!–
Edward da tepetaklak düşer,
Böyle bir tehlikeden Tanrı bizi korusun.

WARWICK

Artık March kontu değil, York düküsün.
Bundan sonraki adım İngiltere tahtı,
İngiltere kralı ilân edileceksin geçtiğimiz her
bir kasabada,
Kellesi gidecek sevinçten kepini havaya fırlatmayanın.
Kral Edward[5], yiğit Richard ve Montague,
Daha fazla zaman kaybetmeyelim başarı hayalleriyle;
Çalınsın savaş davulları, işimize bakalım biz de.

RICHARD

Hey Clifford, yaptığın zulümle kanıtladığın o yüreğin
Bir çelik kadar sert bile olsa,
Delmeye geliyorum o yüreği
Ya da kendiminkini vereceğim sana.

EDWARD

Çalın davulları. Tanrı ve Aziz George bizimledir!
(Bir haberci girer.)

WARWICK

Ne var? Ne haber getirdin?

---

5 Kral IV. Edward. (ç.n.)

HABERCİ
Norfolk dükü benimle haber yolladı,
Danışmak üzere sizinle buluşmak istiyor,
Çünkü kraliçe güçlü bir orduyla üzerimize geliyor.
WARWICK
Öyleyse, uyalım bu habere;
Yiğit savaşçılar, yola düşelim hemen.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(York surları önü.)

(Borular. Kral Henry, Kraliçe Margaret, Galler Prensi, Clifford, Northumberland davullar ve borular eşliğinde girerler.)
KRALİÇE MARGARET
Hoş geldiniz lordum bu güzel York kentine.
Sizin olan tacı kendi kafasına geçirmek isteyen
Can düşmanınızın kellesi işte asılı orada,
Sizi keyiflendirmiyor mu bu manzara lordum?
KRAL HENRY
Evet, karaya oturmaktan korkan denizciler
Kayalardan ne kadar keyifleniyorsa o kadar –
Böyle bir manzara ruhumu derinden yaralıyor.
İçimdeki intikam duygusunu yok et yüce Tanrım;
Bu benim hatam değil, istemeyerek bozdum yeminimi de.
CLIFFORD
Yüce efendimiz, bu kadar şefkat fazla,
Size zarar verecek, acıma duygusunu bir yana bırakmalısınız.
Aslanlar kime merhamet gösterir?
Sığınaklarını ele geçirmek isteyenlere değil.
Ormandaki ayı kimin elini yalar?

Gözlerinin önünde yavrusunu öldüreninkini değil.
Pusuya yatmış yılan kime akıtmaz ölümcül zehrini?
Ayağıyla üstüne basana değil,
En küçük yılan bile saldırır üstüne basana.
Güvercinler yavrularını korumak için gagalar.
Açgözlü York tacınıza göz dikmişti,
O kaşlarını çatmışken siz gülümsüyordunuz.
O sadece bir düktü, ama oğlunun kral olmasını istiyordu,
Müşfik her baba gibi evlatlarının yükselmesini arzuluyordu.
Oysa siz bir kralsınız ve Tanrı bir oğul ihsan etmiş size;
Sizse oğlunuzu mirasınızdan yoksun bırakmakta mahzur görmediniz,
Oğlunu sevmeyen bir baba durumuna düştünüz.
Hayvanlar bile yavrularını besler;
İnsanların yüzleri onlara korkutucu da gelse,
Yuvaya tırmanmak isteyen kişiyle kavgaya tutuşurlar,
Arada yuvadan uçmak için kullandıkları kanatlarıyla
Korumak için henüz görmedikleri yavrularını,
Hatta can verirler yavrularını korumak için.
Efendimiz utanın ve onları örnek alın!
Yazık değil mi bu soylu evlada,
Babasının hatası yüzünden mirastan yoksun kalacak?
Yıllar sonra kendi çocuğuna,
"Babam, büyük büyükbabamın ve büyükbabamın
Kazanımlarını safça başkalarına verdi," diyecek,
Yazık değil mi?
Ah ne utanç verici bir şey olurdu bu!
Bakın oğlunuza: İzin verin başarı vaat eden erkeksi yüzü
Çelik gibi sertleştirsin eriyen yüreğinizi,
Böylece sizin olanı koruyun ve miras bırakın oğlunuza.

KRAL HENRY

Clifford iyi bir hatip gibi konuştu,
Etkileyici örnekler de verdi.
Ama Clifford, söylesene, hiç duymadın mı

Kötülükle elde edilen şeylerin hep kötü bittiğini?
Babası, istifçilik ettiği için cehenneme giderse,
O oğul kendini daima mutlu sayabilir mi?
Ben oğluma, miras olarak yaptığım iyilikleri bırakacağım,
Keşke babam da bana bundan başka bir şey bırakmasaydı!
Çünkü bunları elde tutmak için ödenen bedel,
Bunlara sahip olmanın vereceği hazdan
Bin kat daha fazla dert getiriyor.
Ah kuzen York! Yakın dostların bir bilse,
Başının orada durmasının bana ne kadar acı verdiğini!

KRALİÇE MARGARET

Lordum toparlanın, düşmanlarımız yakınımızda.
Bu yumuşak yürekliliğiniz, cesaretini kırıyor
adamlarınızın.
Oğlumuzu şövalye yapmaya söz vermiştiniz:
Kılıcınızı çekin ve onu hemen şövalye yapın.
Edward diz çök.

KRAL HENRY

Edward Plantagenet şövalyesin artık, kalk ayağa;
Şu öğüdümü asla unutma: Kılıcını daima hak uğruna kullan.

PRENS

Soylu babacığım izninizle,
Kılıcımı tahtın vârisi olarak kullanacağım,
Bu uğurda ölümü göze alacağım.

CLIFFORD

Tam bir prens gibi konuştun.

(Bir haberci girer.)

HABERCİ

Soylu komutanlar hazır olun;
York dükünü destekleyen Warwick
Otuz bin askerle yaklaşıyor,
Yol boyunca geçtikleri yerlerde
Dükü kral ilân ediyorlar, birçokları da onlara katılıyor.
Savaş düzeni alın, çünkü yakındalar.

CLIFFORD
Efendimiz siz ayrılın savaş alanından;
Siz yokken kraliçe daha başarılı oluyor.
KRALİÇE MARGARET
Doğru lordum, bizi kaderimizle baş başa bırakın.
KRAL HENRY
Olmaz, bu benim de kaderim; bu yüzden kalıyorum.
NORTHUMBERLAND
Kalıyorsanız, savaşırken de kararlı olun.
PRENS
Babacığım, canlandırın bu soylu lordları,
Yüreklendirin sizi savunmak için savaşanları.
Babacığım, çekin kılıcınızı, haykırın "Aziz George!" diye.
(Borular. Edward, George, Richard, Warwick, Norfolk, Montague ve askerler girer.)
EDWARD
Yalancı Henry, diz çökecek misin huzurumda,
Koyacak mısın tacı başıma?
Yoksa savaş alanlarında mı paylaşalım kozumuzu?
KRALİÇE MARGARET
Terbiyesiz, şımarık çocuk, sen git de o şirret gözdelerini azarla.
Efendin olan, yasal kralın huzurunda
Böyle konuşmak hiç yakışıyor mu sana?
EDWARD
Asıl ben onun kralıyım, o benim önümde diz çökmeli.
Onun rızasıyla, tahtının vârisiyim.
Duyduğuma göre, o yeminini bozduğundan beri,
Taç onun başında, ama senmişsin krallık eden,
Parlamentodan çıkardığın yeni bir yasayla
Beni safdışı edip, yerime kendi oğlunu koymuşsun.
CLIFFORD
Ama en mantıklısı da bu:
Babasının tahtına oğlun çıkmasından daha doğal ne olabilir ki?

RICHARD
Kasap, burada mısın? Tanrım, konuşamıyorum!
CLIFFORD
Evet kambur, buradayım, meydan okuyorum
Sana ve sizden kendine en çok güvenen kimse ona.
RICHARD
Küçük Rutland'ı sen öldürdün, değil mi?
CLIFFORD
Evet büyük York'u da; yine de tatmin olmadım.
RICHARD
Tanrı aşkına lordlar, çarpışma için işaret verilsin.
WARWICK
Ne diyorsun Henry? Tacı veriyor musun?
KRALİÇE MARGARET
Dili uzun Warwick, ne cüretle konuşursun?
St. Albans'da karşılaştığımızda,
Bacakların kollarından daha çok işe yaramıştı.
WARWICK
Ben kaçma sıramı savdım, şimdi sıra sende.
CLIFFORD
Önceden de palavra atmıştın, ama kaçtın yine de.
WARWICK
Geri çekilmemin nedeni, senin yiğitliğin değildi.
NORTHUMBERLAND
Evet, burada olmanın nedeni de senin erkekliğin değil.
RICHARD
Northumberland, seni sayarım.
Ama bitsin artık şu lafazanlık; zor zapt ediyorum kendimi,
Şu acımasız çocuk katili Clifford'ı geberterek
Yerine getirmek istiyorum kabaran yüreğimin dileğini.
CLIFFORD
Senin babanı da öldürdüm, ona da çocuk mu diyorsun?
RICHARD
Teke tek dövüşte değil, kalleş bir korkak gibi öldürdün onu,

Tıpkı küçük kardeşimiz Rutland'ı öldürdüğün gibi.
Ama pişman edeceğim seni güneş batmadan önce.

KRAL HENRY
Lordlarım tartışmayı bırakın, dinleyin beni.

KRALİÇE MARGARET
Ya onlara karşı dur ya da kapa çeneni.

KRAL HENRY
Rica ederim ne diyeceğimi öğretmeye kalkma bana,
Ben bir kralım, dilediğim gibi konuşurum.

CLIFFORD
Efendimiz, bu toplantıya neden olan yaralar,
Sözcüklerle iyileştirilemez; bu yüzden susun.

RICHARD
Öyleyse cellat, çek bakalım kılıcını.
Hepimizi yaratan Tanrı adına,
Hiç kuşkum kalmadı
Clifford'ın erkekliğinin dilde olduğuna.

EDWARD
Söyle Henry, hakkımı alacak mıyım? Evet mi, hayır mı?
Bugün bin asker kahvaltı etti,
Ama sen tacı bırakana dek akşam yemeği yemeyecekler.

WARWICK
Eğer reddedersen, vebali senin boynuna,
Çünkü York'un savaşı haklı bir dava uğruna.

PRENS
Eğer Warwick'in doğru dediği doğru çıkarsa,
Yanlış diye bir şey kalmaz, o zaman her şey doğru.

RICHARD
Baban belli değil, ama anan şu kadın olmalı;
Çünkü o kadınınkine çok benziyor konuşman.

KRALİÇE MARGARET
Ama sen ne anana, ne de babana benziyorsun;
İğrenç, biçimsiz bir hilkat garibesisin,
Kader seni, zehirli bir kurbağa ya da yılan gibi,
Herkes senden kaçsın diye yaratmış.

RICHARD
İngiliz ihtişamının ardına saklanan Napoli demiri,
Dar bir boğazı deniz sananlar gibi,
Baban da kendini kral sanıyor–
Utanmıyor musun, nereden fırladığını bildiğin halde,
Ağzını açıp yüreğinin adiliğini göstermeye?
EDWARD
Bu utanmaz sürtüğe haddini bildirecek bir saman çöpü
Bin altın değerindedir. Kocan Menelaus bile olsa,
Troyalı Helen senden bin kat daha güzeldi;
O yalancı kadın aldatmamıştı Agamemnon'un kardeşini,
Senin bu kralı aldattığın gibi.
Bu kralın babası Fransa'nın göbeğinde âlem yaptı,
Fransa kralını susturdu, dize getirdi veliahdı;
Eğer kendine denk biriyle evlenmiş olsaydı
O parlak günler bugüne dek sürerdi;
Ama ne vakit ki yatağına bir dilenciyi soktu
Ve seninle evlenerek zavallı babanı onurlandırdı,
İşte o güneş, üzerine sağanak yağdırdı
Ki bu da babasının Fransa'daki kazanımlarını silip süpürdü;
Kendi krallığında isyanları tetikledi.
Senin kibrin yol açmadı mı bu karmaşaya?
Biraz uysal ve nazik olsaydın,
Taht üzerindeki hakkımızı dondururduk;
Nazik ve merhametli krala acıdığımız için
Bir süre vazgeçerdik hakkımızdan.
GEORGE
Ama güneşimizin senin baharına can verdiğini,
Senin yazının yararı olmayacağını görünce
Baltamızı indirmeye karar verdik çepeçevre saran köklerine;
Gerçi balta bizim canımızı da acıttı,
Ama şunu bilmelisin ki,
Bir kez indirmeye başladık mı baltamızı,
Seni yere yıkana ve kaynayan kanımızla

O dinmeyen hırsına
Kan banyosu yaptırana dek durmayacağız.

EDWARD
İşte bu kararlılık içinde meydan okuyorum sana;
Madem iyi niyetli kralın konuşmasına engel oluyorsunuz,
Bu barış görüşmesini uzatmak istemiyorum.
Borular çalınsın. Dalgalansın kana susamış sancaklarımız,
Ya zafer bizimdir ya da mezar!

KRALİÇE MARGARET
Edward dur!

EDWARD
Hayır düzenbaz kadın, burada daha fazla kalmayacağız;
Bu sözler on binlerce can alacak bugün.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Yorkshire bölgesinde Towton ile Sexton arasında bir savaş alanı.)

(Savaş boruları. Çarpışmalar. Warwick girer.)

WARWICK
Çarpışmaktan yoruldum, yarışa çıkmış koşucular gibiyim,
Soluklanmak için birazcık oturup dinlenmeliyim;
Aldığım darbeler ve karşılığında indirdiklerim
Tüketti güçlü kaslarımdaki kuvvetimi;
Ne olursa olsun dinlenmeliyim biraz.
(Edward koşarak girer.)

EDWARD
Yüce Tanrım, ya gül yüzüme ya da canımı alsın soysuz ölüm;
Çünkü çıkmaza girdi savaş, Edward'ın güneşini bulut kapladı.

WARWICK
Neler oluyor lordum? Şansımız döner mi? Umut var mı?

(George girer.)

GEORGE

Hiç umut kalmadı, suya düştü umutlarımız;
Saflarımız bozuldu, yenilgi kaçınılmaz.
Öneriniz var mı? Nereye kaçalım?

EDWARD

Kaçmak işe yaramaz. Kanatlanarak kovalarlar bizi;
Bitkin düştük, ellerinden kaçamayız.

(Richard girer.)

RICHARD

Ah Warwick ne diye çekildin çarpışmadan?
Kana susayın toprak, Clifford'ın çelik uçlu mızrağıyla
Yaralanan kardeşinin kanını içti;
Ölümün verdiği büyük acıyla
Ve uzaklardan gelen uğursuz bir uğultuyu andıran bir sesle
"Warwick intikamımı al! Kardeşim intikamımı al!"
diye haykırdı.
Atların karınları ve buram buram kan kokan nalları altında
Ruhunu teslim etti bu soylu şövalye.

WARWICK

Öyleyse kanımızla sulayalım bu dünyayı.
Atımı öldüreceğim, çünkü kaçmayacağım.
Düşman etrafa korku salarken,
Ölülerimizin ardından dövünerek
Yufka yürekli kadınlar gibi ne duruyoruz burada?
Gösterişçi aktörlerin oynadığı bir tragedyayı izler gibi
Hiçbir şey yapmadan seyirci kalıyoruz?
İşte diz çökerek Tanrı önünde yemin ediyorum;
Ölüm gözlerimi kapatana
Ve kader bana intikam alma olanağı verene kadar
Asla durmayacağım, bir daha hiç beklemeyeceğim.

EDWARD

Ah Warwick, ben de diz çöküyorum seninle,
Bu yeminle ruhumu seninkine zincirliyorum!

Kralları tahta çıkaran ve indiren Yüce Tanrım,
Dizlerimi soğuk topraktan kaldırmadan önce,
Ellerimi, gözlerimi ve yüreğimi sana çeviriyorum;
Sana yalvarıyorum: Eğer senin iradense,
Düşmanlarım parçalasın bu bedeni;
Açılsın cennetin yıkılmaz kapıları
Ve şu günahkâr ruhumu kabul etsin.
Lordlarım vedalaşalım şimdi,
Cennette ya da dünyada tekrar buluşuncaya kadar.

RICHARD

Kardeşim elini ver bana; soylu Warwick
Gel kucaklayayım seni yorgun kollarımla.
Bugüne kadar hiç ağlamamıştım,
Ama şimdi erimekteyim acıyla,
Soğuk kış, birden son verdi baharımıza.

WARWICK

Gidelim hadi soylu lordlar! Bir kez daha elveda.

GEORGE

Askerlerimizin başına geçelim,
Kalmak istemeyenler, bırakalım gitsinler,
Övgüler düzelim bizimle kalacaklara.
Kazanırsak, Olimpiyat müsabakalarında galip gelenlerin
Verdiğine benzer ödüller vaat edelim onlara.
Bu onları biraz olsun cesaretlendirecektir;
Çünkü hayatta kalma ve zafer için hâlâ umut var.
Gecikmeyelim artık, derhâl savaşa.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Savaş alanında başka bir yer. Çarpışmalar.)

(Richard ve Clifford girer.)

RICHARD

Clifford, işte şimdi yalnız yakaladım seni.

Farz et ki bu kolum York dükünün,
Bu da Rutland'ın hizmetinde;
Çelik bir duvar arkasına saklansan bile,
Kesindir, alacak intikamını her ikisi de.

CLIFFORD

Richard seninle teke tek kaldık şimdi.
Baban York'u hançerleyen el işte bu;
Bu da kardeşin Rutland'ın canını alan el;
Bu da onların ölümünden mutluluk duyan yüreğim,
Bu eller babamı ve kardeşini öldürdü diye alkış tutuyor
Ve aynını sana yapmak istiyor;
Al bakalım.

(Çarpışırlar. Warwick gelir. Clifford kaçar.)

RICHARD

Olmaz Warwick, git, başka bir av bul kendine;
Ben avlayacağım bu kurdu.

(Çıkarlar.)

5. Sahne

(Savaş alanında başka bir yer. Savaş boruları.)

(Yalnız başına Kral Henry girer.)

KRAL HENRY

Bu savaş, sabahın savaşına benziyor,
Çobanın ellerine üfleyerek ısınmaya çalıştığı,
Gece mi gündüz bilemediği o zamanda
Gece karanlığıyla günün ilk ışıklarının çarpıştığı bir savaşa.
Bu savaş, fırtınayla savaşan kudretli deniz gibi bir bu yana,
Sonra deniz rüzgârın öfkesi karşısında
Geri çekilmek zorunda kalınca da öbür yana yöneliyor;
Kâh biri başarılı, kâh öteki,
Her ikisi de zafer için, sertçe, göğüs göğüse çarpışıyor,
Ama ne o yenilir, ne de öbürü;

Bu vahşi savaşta da dengeler tıpkı böyle.
Şu köstebek yuvasının üstünde oturayım.
Tanrı kimi tutuyorsa, zafer onun olsun!
Kraliçem Margaret ile Clifford,
Savaş alanını terk etmemde ısrar ettiler,
Ben yanlarında olmazsam, savaşı kazanacaklarını söylediler.
Tanrı irade buyursaydı da canımı alsaydı!
Bu dünyada acı ve kederden başka ne var ki?
Ah Tanrım! Ne mutlu bir yaşamım olurdu,
Basit bir çobandan daha yüksek bir yerde olmasaydım,
Bir tepenin üzerinde otururdum şimdi yaptığım gibi,
Büyük bir incelikle usul usul yontardım saatleri
Ve görürdüm dakikaların nasıl hızla geçtiğini;
Kaç dakika bir saat yapar,
Kaç saat bir günü tamamlar,
Bir yılda kaç gün var,
Ve bir ölümlü kaç yıl yaşar.
Bunları öğrenince, bölerdim zamanı:
Şu kadar saat koyun otlatma,
Şu kadar saat dinlenip rahatlama,
Şu kadar saat düşünüp tasarlama,
Şu kadar saat eğlenme,
Şu kadar gün önce gebe kaldı koyunlarım,
Şu kadar hafta sonra yavrulayacak zavallılarım,
Şu kadar yıl sonra yünlerini kırpacağım,
Böylece, dakikalar, saatler, günler, aylar ve yıllar
Yarattıkları sona varıp,
Ak saçlıları huzurlu mezara taşıyacaklar.
Ah ne güzel bir yaşam olurdu bu, ne tatlı, ne hoş!
Alıç ağacının, zavallı koyunları otlatan çobanlara
Sağladığı gölge daha tatlı değil midir
Kullarının ihanetinden korkan krallara
Altın işlemeli sayebanın sağladığı gölgeden?

Öyledir, hem de bin kat daha iyisi.
Kısacası evde yaptığı lor peyniri,
Deri matarasındaki soğuk, duru suyu,
Yeşil bir ağaç gölgesinde uyuma alışkanlığı,
Her şeyin tadını dertsiz, tasasız çıkarması,
İçkisini parlak bir altın kapta içen,
Güzel, yumuşak bir yatakta yatan,
Ama çevresi dert, tasa ve ihanetle sarılı
Bir kralın lüksünden çok daha üstündür.

(Borular. Bir yandan babasını öldüren bir oğul;
diğer yandan ise oğlunu öldüren bir baba girer.)

OĞUL

Elverişsiz rüzgârın yararı olmaz kimseye.
Kavgada ellerimle öldürdüğüm o adamın cebinde para olabilir;
Öldürdüğüm bana nasıl kaptırdıysa,
Şimdi o parayı alacak olan ben de, gece çökmeden
Canımı ve parayı başkasına kaptırabilirim.
Acaba kim bu? Aman Tanrım, babam bu;
O karmaşada bilmeden babamı öldürmüşüm.
Ah öyle kötü günler geçiriyoruz ki,
Böyle saçmalıklar oluyor işte!
Lòndra'da beni zorla askere aldılar kralın ordusuna,
Babam, Warwick'in adamı olduğundan,
Efendisinin zoruyla York tarafında katıldı savaşa;
Oysa ben, canını aldım bana hayat veren adamın,
Kırılası ellerimle hayatına son verdim.
Bağışla beni tanrım, bilmiyordum ne halt ettiğimi.
Baba sen de beni bağışla, tanıyamadım seni.
Gözyaşlarımla temizleyeceğim bu kan izlerini;
Konuşmayacağım gözlerim ağlamaktan kuruyana dek.

KRAL HENRY

Ne acıklı bir manzara! Ne kanlı bir zaman bu!
Aslanlar inleri için çarpışırken,

Zavallı zararsız kuzular çekmekte
Bu düşmanlığın acısını. Zavallı adam, ağla!
Ben de sana eşlik edeyim gözyaşlarımla;
Bu iç savaş gibi,
Gözlerimiz körelsin gözyaşlarıyla,
Yüreklerimiz parçalansın acıyla.
(Oğlunun cesedini taşıyan bir Baba girer.)

BABA
Bana böyle hiç korkmadan karşı koyan sen,
Eğer varsa, ver bakalım cebindeki altınları;
Yüzlerce kılıç salladım kazanmak için onları.
Bir bakalım, neye benziyor düşmanımın yüzü?
Ah hayır, hayır olamaz! Bu benim biricik oğlum!
Ah evlâdım, yaşıyorsan, gözlerini aç, bak bana!
Gör, nasıl sağanak olmuş yağıyor yüreğimdeki fırtına,
Gözlerimi kör eden, yüreğimi parçalayan yaralarının üstüne!
Ah tanrım acı bize, ne dertli, alçak bir çağ bu!
Bu ölümcül kavga, nasıl da neden olmakta
Her gün bu şiddetli, isyankâr, kanlı,
İnsanlık dışı, suç dolu, korkunç olaylara!
Ah evlât, baban çok erken can verdi sana
Ve çok geç anladı kıydığını canına.

KRAL HENRY
Acı üstüne acı! Alışılmış kederin üstünde bir keder!
Keşke ölümüm durduracak olsa bu ağlatan olayları!
Ah merhamet et, bağışlayıcı tanrım, acı bize!
Yüzünde, hem kırmızı hem beyaz güller,
Birbirleriyle savaşan ailelerimizin ölümcül renkleri:
Biri benziyor akan kızıl tan kanına,
Öbürü ise solgun yanaklarına.
Dilerim bir an önce bu güllerden biri solsun,
Öbürü canlansın! Bu savaş böyle giderse,
Binlerce yaşam solacak çünkü.

OĞUL

Babamın ölümü perişan edecek annemi,
Bana inanmayacak, hiç dinmeyecek kederi!

BABA

Karım, oğlumu öldürdüğümü öğrenince,
Kimbilir nasıl, sel gibi gözyaşı dökecek,
Bu acıyı bir türlü kabullenmeyecek!

KRAL HENRY

Ülke bu dehşet verici olaylardan dolayı
Kralı suçlayacak ve yermekten bıkmayacak!

OĞUL

Babasının ölümüne bu kadar üzülen bir evlât var mıdır acaba?

BABA

Oğlu için bu kadar kederlenen biri var mıdır acaba?

KRAL HENRY

Kullarının çektiği acılardan benim kadar acı duyan
Bir kral var mıdır bu dünyada?
Acınız çok büyük, ama benimki on kat fazla.

OĞUL

Gözyaşlarım tükeninceye kadar ağlayarak götüreyim seni buradan.

(Babasının cesedini taşıyarak çıkar.)

BABA

Bu kollarım kefen olacak sana;
Yüreğim de mezarın sevgili oğlum,
Çünkü yüzün hiç silinmeyecek yüreğimden,
Her iç çekişim, senin cenaze çanın olacak;
İşte baban böyle aşırı titiz tutacak yasını,
Priam nasıl ağıt yaktıysa cesur oğluna,
Benim tek oğlumsun, senin ardından
Ben de öyle ağıt yakacağım.
Götüreceğim seni buradan, savaşsın savaşmak isteyen
Ben öldürmemem gereken birini öldürdüm ne yazık ki.

(Oğlunun cesediyle çıkar.)

KRAL HENRY

Zavallı yüreği yanık, acının tükettiği insanlar,
Sizden daha fazla acı çeken bir kral oturuyor burada.
(Borular. Çarpışmalar. Kraliçe Margaret, Galler Prensi ve Exeter girerler.)

PRENS

Kaçın baba, kaçın! Çünkü bütün dostlarınız kaçtı,
Warwick azgın bir boğa gibi öfkeli.
Kaçın! Ölüm kovalıyor hepimizi.

KRALİÇE MARGARET

Lordum hemen binin atınıza; kaçalım Berwick'e doğru.
Edward ile Richard, korku içinde kaçan tavşanı görüp
Peşini bırakmayan bir çift av köpeği gibi,
Öfke saçarak arkamızdan geliyorlar;
Kanlı kılıçlarıyla peşimizdeler;
Bu yüzden hemen kaçmalıyız buradan.

EXETER

Kaçalım! Geliyorlar intikam almaya
Bırakın şimdi konuşmayı, acele edin
Ya da arkamdan gelirsiniz. Ben hemen gidiyorum.

KRAL HENRY

İyi yürekli Exeter ben de seninle geliyorum,
Kalmaktan korktuğum için değil,
Kraliçenin gitmek istediği yere gitmek istediğimden.
Hadi gidelim hemen.
(Hepsi çıkar.)

6. Sahne

(Savaş alanında başka bir yer.)

(Borular. Clifford girer, yaralanmıştır.)

CLIFFORD

Yaşam kandilim artık tükenmek üzere,

Burada tamamen sönecek herhalde.
Yanarken ışık veriyordu Henry'e.
Ah Lancaster,
Ruhumun bedenimden ayrılmasından çok,
Senin tahttan indirilmene üzülüyorum.
Birçok dost beni sevdiği
Ve benden korktuğu için destekliyordu seni;
Ben öldükten sonra bu güçlü ittifak eriyip gidecek,
Henry zayıf düşecek, küstah York güçlenecek.
Sıradan insanlar yaz sinekleri gibi üşüşecekler,
Tatarcıklar güneşten başka nereye uçarlar ki?
Henry'nin düşmanlarından kim parıldıyor şimdi?
Ah Phoebus, keşke izin vermeseydin
Phaeton'un o ateş gibi şevkli atları sürmesine,
Yanan araban dağılmazdı böyle yeryüzüne!
Ah Henry, sen de gerçek bir kral gibi,
Baban ve onun babası gibi davranabilseydin keşke,
York ailesinin önünde geri adım atmasaydın,
O zaman çoğalmazlardı yaz sinekleri misali!
O zaman, bu talihsiz ülkede
Ben ve on binlerce kadersiz insan,
Arkasında yaslı dullar bırakmazdı;
Bugün huzur içinde tahtında oturuyor olurdun sen de.
Yabani otlar ılımlı iklimden başka bir yerde
Boy gösterebilirler mi?
Soyguncuları cesaretlendiren aşırı gevşeklik değil mi?
Şikâyet etmek gereksiz, çaresi yok yaramı iyileştirmenin;
Kaçacak yerim, kaçanları durduracak gücüm yok.
Düşman acımasız, merhamet etmiyor kimseye;
Onlardan beni bağışlamalarını bekleyemem.
Hava yakıyor ölümcül yaralarımı,
Kan kaybından bayılmak üzereyim.
York, Richard, Warwick ve diğerleri herkes gelsin;
Babanızı tam yüreğinden hançerledim,

Siz de benim göğsümü parçalayın.
(Bayılır.)
(Geri çekilme borusu. Edward, George, Richard, Montague, Warwick ve askerler girerler.)

EDWARD
Lordlarım biraz dinlenelim,
Talihimiz bu izni veriyor bize,
Savaşın çatık kaşlarını barışçıl ifadelerle değiştirmemize.
Askerlerin bir kısmı bırakın izlesin,
O yumuşak başlı Henry'e yol gösteren kanlı kraliçeyi,
Sanki Henry kralmış gibi,
O kraliçe ki tıpkı esen rüzgârla,
Kadırganın dalgalara çarparak yol almasını sağlayan
Yelken gibi şişiyordur şimdi.
Ne dersiniz lordlar, Clifford da onlarla birlikte mi acaba?

WARWICK
Hayır kaçması olanaksız; şu anda karşı karşıya konuştuğum
Kardeşin Richard, onu gebertip mezarına postaladı bile,
Nerede olduğunu bilmiyorum, ama eminim öldüğünden.
(Clifford inler ve ölür.)

RICHARD
Kim bu ruhunu teslim eden?
Nasıl da inleyerek ruhu bedeninden ayrılıyor.
Bakalım kimmiş.

EDWARD
Savaş bittiğine göre, dost ya da düşman,
İyi davranılsın ona.

RICHARD
Geri al merhametli davranma kararını, çünkü bu Clifford;
Yeni filizlenen bir dalı, Rutland'ı kesmekle yetinmeyen,
Can alan hançerini ağacın köküne, o genç filizin çıktığı yere,
Soylu babamız York dükünün yüreğine daldıran canavar bu.

WARWICK

Clifford'ın oraya diktiği babanızın kafasını
York'un sur kapısından indirin
Yerine onunkini koyun; göze göz, dişe diş.

EDWARD

Getirin ailemize ölüm kusan şu cüce baykuşu.
İşte ölüm kesti onun tehditkâr sesini,
Bir daha kullanamayacak o uğursuz dilini.

WARWICK

İdrak edemez artık.
Konuş Clifford, seninle konuşan kim biliyor musun?
Ölümün kara bulutları, karartmış yaşam ışığını,
Artık bizi ne görebilir, ne de duyabilir.

RICHARD

Ah keşke duyabilseydi! Belki de duyabiliyordur.
Numara yapma huyu vardır.
Babamız ölürken ona ettiği hakaretlerin
Kendisine edildiğini duymamak için ölü taklidi yapıyordur.

GEORGE

Böyle düşünüyorsan, sen de hakaret ederek onu kızdır.

RICHARD

Clifford merhamet dile, ama kimse acımasın sana.

EDWARD

Clifford pişman ol, ama hiç işe yaramasın.

WARWICK

Ettiğin haltlar için bahaneler uydur.

GEORGE

Suçların için biz de, korkunç işkenceler icat edelim.

RICHARD

Sen York'u severdin, ben de onun oğluyum.

EDWARD

Sen Rutland'a acıdın, ben de sana merhamet göstereceğim.

GEORGE

Seni koruyan komutan Margaret nerede şimdi?

WARWICK

Seninle alay ediyorlar Clifford, her zamanki gibi lanet yağdırsana.

RICHARD

Ne, lanet yok mu? İşler kötü demek!
Clifford tek küfür bile edemiyorsa,
Bundan ölmüş olduğu anlaşılır;
Şerefim üzerine yemin ederim ki
Ona iki saatlik bir ömür alabilsem
Ve bu süre içinde ona hakaretler yağdırsam,
Bu eli koparır, akan kanla boğarım,
York ve çocuk Rutland'ın kanlarıyla
Susuzluğunu gideremeyen bu aşağılık herifi.

WARWICK

Evet, ama ölmüş artık. Kesin şu hainin kellesini,
Geçirin direğe başını, eskiden babanın başının durduğu yere.
İngiltere'nin kralı olarak taç giymek üzere,
Zafer alayıyla yola çık Londra'ya;
Oradan Warwick yelken açacak Fransa'ya,
Leydi Bona'yı kraliçen olmak üzere getirmeye.
Böylece, iki ülkeyi sıkıca bağlayacaksın birbirine:
Fransa'nın dostluğunu kazanınca,
Korkmana gerek kalmayacak
Dağılan, ama toparlanmaya çalışan düşmandan.
Gerçi sokup acıtacak durumda değiller,
Ama kulağım rahatsız edebilir vızıltıları.
Önce taç giyme törenini görmek istiyorum,
Sonra da majestelerinin izniyle,
Denizi aşıp Bretanya'ya geçeceğim.

EDWARD

Soylu Warwick, ne diyorsan öyle olsun;
Omuzların üstünde kuruyorum tahtımı,
Bilgin dışında, onayın olmadan,

Hiçbir işe kalkışmayacağım.
Richard, sen Gloucester dükü olacaksın,
George sen de Clarence düküsün;
Warwick de dilediği unvanı alsın,
Bizden biri gibi.

RICHARD

Clarence dükü ben olayım, George da Gloucester dükü,
Çünkü Gloucester dükalığı lanetli.

WARWICK

Ayıp ayıp, ne saçma bir tespit.
Richard, sen Gloucester düküsün.
Hadi şimdi Londra'ya, bu unvanları kullanmaya.
(Çıkarlar.)

3. Perde

1.Sahne

(İngiltere'nin kuzeyinde bir avlanma bölgesi.)

(Ellerinde yay bulunan iki korucu girer.)

BİRİNCİ KORUCU

Şuradaki çalılığın ardına gizlenelim,
Çünkü geyikler şu açık alandan geçecek,
Burada gizlenip bekleyerek
Geyiklerin en semizini seçelim.

İKİNCİ KORUCU

Ben de şu tepede olayım,
Bu sayede aynı anda vurabiliriz.

BİRİNCİ KORUCU

Öyle olmaz; yayından çıkacak ses
Sürüyü ürkütür, ben de hedefi kaçırırım.
İkimiz de burada duralım, en iyiyi vuralım;
Burada beklerken, sıkılmayalım diye,
Bir gün, tam bu durduğumuz yerde,
Başımdan geçenleri anlatayım.

İKİNCİ KORUCU

Biri geliyor, o geçip gidene kadar saklanalım.

(İçeri kılık değiştirmiş Henry girer, elinde dua kitabı vardır.)

KRAL HENRY

Kendi ülkemi selamlamak ve özlem gidermek için,
Sırf sevgimden, gizlice İskoçya'dan geldim.
Hayır, Harry, Harry, senin ülken değil burası;
Yerin dolduruldu, asan elinden alındı,
Kutsal yağ aktı gitti bedeninden.
Artık kimse önünde diz çöküp sana kral demeyecek,
Kimse gelip senden adalet dilemeyecek,
Hayır, bir kişi bile yardım istemeye gelmeyecek;
Nasıl yardım edebilirim ki onlara, kendime bile edemezken?

BİRİNCİ KORUCU

İşte sana, derisi para edecek bir geyik.
Hadi yakalayalım onu, sabık kralın ta kendisi bu.

KRAL HENRY

Kör talih, gel kucaklayayım seni,
Bilgeler, en akılcı yol bu derler.

İKİNCİ KORUCU

Daha ne duruyoruz? Hemen yakalayalım.

BİRİNCİ KORUCU

Bekle biraz; neler diyor dinleyelim.

KRAL HENRY

Kraliçem ile oğlum Fransa'ya gitti yardım istemeye;
Yüce komutan Warwick de oradaymış, duyduğuma göre,
Fransa kralının kız kardeşini Edward'a eş istiyormuş.
Eğer bu haber doğruysa,
Zavallı kraliçe ve oğlum, çabanız boşuna;
Çünkü Warwick kurnazdır, iyi bir hatipse
Lewis[1] de duygusal sözlerden hemen etkilenen bir kraldır.
Belki Margaret da bu sayede onun desteğini alabilir,
Çünkü o acınacak durumdaki bir kadın.
Margaret'ın iç geçirmeleri kralı içten içe yaralayabilir.
Gözyaşları en taşyüreklileri bile yumuşatabilir,
Kaplanlar bile yumuşar, dişisi üzülüyorsa,

---

1 Fransa Kralı XI Louis. (ç.n.)

Neron bile pişmanlık duyar, şikâyetini dinleyip
Tuzlu gözyaşlarını görse.
Ne ki o bir şey istemeye, Warwick ise vermeye gitti,
Kraliçe Lewis'in sol yanında Henry için yardım dilenecek,
Warwick ise sağ yanında Edward'a eş isteyecek.
Kraliçe ağlayıp Henry'nin tahttan indirildiğini söyleyecek,
Warwick gülerek, Edward'ın tahta çıktığını bildirecek
Ve zavallı kraliçe, kederden daha fazla konuşamayacak;
Warwick ise niye geldiğini anlatacak, allayıp pullayacak,
Güçlü tezlerle kralın gözünü boyayacak.
Kısacası, kralı ikna edecek,
Onun kız kardeşini
Ve Kral Edward'ın yerini sağlamlaştıracak ne varsa sözünü alacak.
Ah Margaret, işte sonunda böyle olacak ah zavallı,
Giderkenki gibi yapayalnız bir köşeye atılacaksın.

İKİNCİ KORUCU

Kimsin sen ki krallardan kraliçelerden böyle söz ediyorsun?

KRAL HENRY

Göründüğümden önemli, doğduğumdan daha önemsiz biriyim.
En azından bir insanım, çünkü daha aşağısı olamam.
Herkes krallar hakkında konuşurken, ben niye konuşamayayım?

İKİNCİ KORUCU

Ama sen, kralmışsın gibi konuşuyorsun.

KRAL HENRY

Elbette kralım – zihnimde; ama bu da yeter.

İKİNCİ KORUCU

Kralsan tacın nerede?

KRAL HENRY

Tacım yüreğimde, başımda değil,
Süslü değil elmaslarla, Hint taşlarıyla.
Görünmez. Mutluluk derler tacıma,
Kralların nadiren elde ettiği bir taçtır.

İKİNCİ KORUCU

Eğer siz mutlulukla taçlandırılmış bir kralsanız,
Mutluluk tacınız ve siz bizimle gelmeye de mutlulukla razı olursunuz.
Çünkü düşündük de,
Siz Kral Edward'ın tahttan indirdiği kralsınız.
Biz de ona bağlılık yemini etmiş kulları olarak
Sizi kralın düşmanı olarak görüyoruz.

KRAL HENRY

İyi ama, siz yemin edip, sonra da o yemini bozmadınız mı?

İKİNCİ KORUCU

Hayır, böyle bir yemini asla bozmadık.
Şimdi de bozmayacağız.

KRAL HENRY

Peki ben İngiltere kralıyken nerede yaşıyordunuz?

İKİNCİ KORUCU

Bu ülkede, şimdi yaşadığımız yerde.

KRAL HENRY

Ben dokuz aylıkken kutsal yağla vaftiz edilip, kral oldum,
Babam da büyük babam da kraldı
Ve sizler de bana bağlılık yemini etmiş kullarımdınız.
Nasıl oluyor da, bu yemininizi bozuyorsunuz şimdi?

BİRİNCİ KORUCU

Bozmuyoruz, siz kralken biz sizin kullarınızdık.

KRAL HENRY

Ne yani, ben öldüm mü? Artık nefes almıyor muyum?
Ah siz saf insanlar, neye yemin ettiğinizi bile bilmiyorsunuz!
Bakın, bu tüyü üflediğimde,
Rüzgâr da, aynı şekilde bana geri üflüyor;
Ben üflediğimde benim rüzgârıma,
Başkası üflediğinde onun rüzgârına boyun eğiyor,
Her zaman, daha güçlü olan rüzgârın etkisinde kalınır.
İşte siz sıradan insanlar da böyle hafifsiniz.
Ama sakın bozmayın yeminlerinizi,
İstemem, konuşmam yüzünden bu suçu işlemenizi.

Nereye gidecekseniz, bu kral da size boyun eğsin;
Kral siz olun, emredin, ben de buna uyayım.

BİRİNCİ KORUCU

Biz kralın, Kral Edward'ın sadık kullarıyız.

KRAL HENRY

Henry'nin sadık kulları da olabilirdiniz,
Eğer Kral Edward'ın tahtında otursaydı.

BİRİNCİ KORUCU

Bu nedenle Tanrı ve kral adına,
Bizimle yetkilelere gelmenizi emrediyoruz.

KRAL HENRY

Tanrı adına yolu gösterin, kralınıza itaat edilecek;
Tanrının buyruğu neyse, kralınız yerine getirsin,
Kralınızın buyruğu neyse, tevazuyla kabul edeceğim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Londra. Saray.)

(Kral Edward, Gloucester, Leydi Grey[2] ve Clarence girerler.)

KRAL EDWARD

Kardeşim Gloucester, bu leydinin kocası Sir Richard Grey,
St. Albans Meydan Savaşı'nda öldürülmüştü,
Topraklarına da savaşın galibi tarafından el konulmuştu.
Leydinin dileği, bu toprakları geri almak;
Adalet onun bu dileğini yerine getirmemizi gerektiriyor,
Çünkü bu değerli şövalye
York ailesi için savaşırken yaşamını yitirmişti.

GLOUCESTER

Majesteleri bu leydinin dileğini yerine getirmekle

2 Tarihte, İkinci St. Albans Savaşı'nda ölen John Grey'in dul karısı Elizabeth Woodwill (?1437-?1483). 1464'te IV. Edward'ın kraliçesi olmuş ve 1483 yılındaki ölümüne kadar kraliçe olarak kalmıştır. (ç.n.)

Çok iyi bir iş yapmış olacaklar,
Aksi onursuzluk olurdu.

KRAL EDWARD

Zaten aksi düşünülemez, ama yine de biraz bekleyeceğim.

GLOUCESTER

(Alçak sesle Clarence'a.)

Demek öyle?
Onun krala verebileceği bir şey olmalı
Kral ona istediğini vermeden önce.

CLARENCE

(Alçak sesle Gloucester'e.)

Oyunun kuralını iyi biliyor; rüzgârın nereden estiğini gördü!

GLOUCESTER

(Alçak sesle Clarence'a.)

Sus!

KRAL EDWARD

Dul leydi, dileğinizi yerine getireceğiz,
Ama kararımızı öğrenmek için daha sonra gelin.

LEYDİ GREY

Yüce lordum, tahammülüm kalmadı beklemeye.
Majesteleri lütfen şimdi karar versinler,
Razıyım kararınız ne olursa.

GLOUCESTER

(Kendi kendine.)

Dul ha? Tüm toprakları üzerine güvence veririm ki,
Onu memnun edecek şey seni de memnun eder.
Daha yakın dövüş, yoksa saplayabilir sana.

CLARENCE

(Alçak sesle Gloucester'e.)

Doğurmadığı sürece, ondan yana kaygılanmam.

GLOUCESTER

(Alçak sesle Clarence'a.)

Tanrı korusun, Edward hiçbir fırsatı kaçırmaz.

KRAL EDWARD

Söyleyin dul leydi, kaç çocuğunuz var?

CLARENCE
(Yavaşça Gloucester'e.)
Sanırım ondan bir çocuk isteyecek.
GLOUCESTER
(Yavaşça Clarence'a.)
Hayır, ne olayım; asıl o leydiye iki tane verir.
LEYDİ GREY
Üç, soylu efendimiz.
GLOUCESTER
(Kendi kendine.)
Onun hükmü altına girersen dört olacak.
KRAL EDWARD
Babalarının topraklarını kaybetmeleri onlar için ne üzücü olurdu.
LEYDİ GREY
O zaman merhamet edin yüce lordum ve onları geri verin.
KRAL EDWARD
Lordlar bizi yalnız bırakın; bu dul akıllı mı, değil mi bir bakacağım.
GLOUCESTER
(Kendi kendine.)
Peki öyle olsun, ayrılmamız sana yarasın,
Gençliğin seni bırakana kadar yararlan bu fırsattan,
Elden ayaktan düşüp, baston kullanana kadar.
(Gloucester ve Clarence çıkarlar.)
KRAL EDWARD
Şimdi söyleyin madam, çocuklarınızı seviyor musunuz?
LEYDİ GREY
Elbette, canımdan çok seviyorum onları.
KRAL EDWARD
Peki, çocuklarınız için her şeyi yapar mısınız?
LEYDİ GREY
Onların iyiliğine olan her şey için kötülüklere göğüs gerebilirim.

KRAL EDWARD

Öyleyse, onlara iyilik yapmak için kocanızın topraklarını geri alın.

LEYDİ GREY

Majestelerinin huzuruna ben de bu yüzden geldim.

KRAL EDWARD

Bu toprakları nasıl geri alabileceğinizi söylesem.

LEYDİ GREY

Efendimize hizmet için beni kendinize bağlamış olursunuz.

KRAL EDWARD

Peki, topraklarınızı geri verirsem, ne gibi bir hizmette bulunabilirsiniz?

LEYDİ GREY

Sizin emrettiğiniz, yapabildiğim her hizmeti.

KRAL EDWARD

Ama iyiliğime karşılık bazı istisnalar olabilir.

LEYDİ GREY

Hayır soylu lordum, yalnızca yapamayacaklarım olabilir.

KRAL EDWARD

İyi, o zaman isteyeceğim şeyi yapabilirsiniz.

LEYDİ GREY

Tamam öyleyse, efendimizin emirlerini yerine getiririm.

GLOUCESTER

(Clarence'a.)

Fazla sıkıştırdı, sağanak aşındırır mermeri.

CLARENCE

(Gloucester'e.)

Ortalık ateş gibi kızardı! Artık leydi yumuşayacaktır mum gibi.

LEYDİ GREY

Lordum neden birden sustunuz?
Hizmetimin ne olduğunu öğrenemeyecek miyim?

KRAL EDWARD

Kolay bir hizmet, kralı sevmenizi istiyorum yalnızca.

LEYDİ GREY
Bu zaten doğal, ben sizin kulunuzum.
KRAL EDWARD
Öyleyse, ben de size kocanızın toprakları geri veriyorum.
LEYDİ GREY
Ben de şükran duygularıyla ayrılıyorum yanınızdan.
GLOUCESTER
(Clarence'a.)
Anlaşma yürürlüğe girdi; leydi eğilip selâm vererek mühürledi.
KRAL EDWARD
Bir dakika – ben sevginin meyvesini kastetmiştim.
LEYDİ GREY
Sevgili efendimiz, ben de sevginin meyvesini kastetmiştim.
KRAL EDWARD
Evet, ama korkarım yanlış anladınız.
Nasıl bir sevginin peşindeyim ben sizce?
LEYDİ GREY
Ölünceye dek sevgimin, şükran duygularımın
Ve dualarımın; erdemin gerektirdiği ve erdemin lütfettiği sevginin.
KRAL EDWARD
Hayır inanın, ben bu tür sevgiyi kastetmemiştim.
LEYDİ GREY
Demek, kastettiğinizi sandığım şeyi kastetmemişsiniz.
KRAL EDWARD
Ama şimdi biraz da olsa niyetimi anlamışsınızdır.
LEYDİ GREY
Yanlış anlamadıysam, izin veremem.
Siz efendimizin elde etmek istediği şeye.
KRAL EDWARD
Açıkça söyleyeyim, niyetim sizinle yatmak.
LEYDİ GREY
Ben de açıkça söyleyeyim, zindanda yatmayı tercih ederim.

KRAL EDWARD
O zaman kocanızın topraklarını geri alamazsınız.
LEYDİ GREY
Öyleyse, namusum çeyizim olur,
Çünkü onu kaybedersem, topraklarımı da geri almam.
KRAL EDWARD
Bu durumda, çocuklarınıza haksızlık etmiş olacaksınız.
LEYDİ GREY
Böylelikle siz majesteleri, hem onlara
Hem bana haksızlık etmiş olacaksınız,
Ama yüce lordum, bu mutlu durumunuz
Hiç bağdaşmıyor dileğimin ciddiyetiyle.
Lütfen gönderin beni ya hayır ya da evetle.
KRAL EDWARD
Evet derim, evet dersen ricama;
Hayır derim, hayır dersen arzuma.
LEYDİ GREY
Öyleyse hayır lordum. Geri alıyorum dileğimi.
GLOCESTER
Dul ondan hoşlanmadı, surat asıyor.
CLARENCE
Hristiyan âleminde kimse onun kadar patavasız değildir kur yaparken.
KRAL EDWARD
(Kendi kendine.)
Bakışları çok ölçülü olduğunu gösteriyor;
Konuşmasından da ince bir zekâsı olduğu anlaşılıyor;
Kusursuz özellikleri ile kraliçeliğe uygun biri.
Öyle ya da böyle, bir krala layık bir kişi;
Ya sevgilim olacak ya da kraliçem –
Ya Kral Edward kraliçesi yaparsa seni?
LEYDİ GREY
Söylemesi, yapmasından kolay lordum.
Ben bir kulum, rahatlıkla eğlenebilirsiniz benimle,
Ama kraliçe olmaya uygun değilim.

KRAL EDWARD
Aziz dul, kral olarak yemin ederim ki,
İçimden ne geçiyorsa onu söylüyorum;
Arzum sevgilim olman.
LEYDİ GREY
Bu ödül benim için fazla kaçar,
Biliyorum ki kraliçeniz olabilecek kadar soylu değilim,
Ama metresiniz olamayacak kadar da soyluyum.
KRAL EDWARD
Bahane arıyorsunuz, gerçekten de "kraliçem" demek istedim.
LEYDİ GREY
Lordum, canınızı sıkabilir oğullarımın size baba demeleri.
KRAL EDWARD
Kızlarımın size anne demelerinden daha fazla değil.
Siz bir dulsunuz ve çocuklarınız var;
Meryem adına, bekâr olduğum halde,
Benim de çocuklarım var.
Birçok oğulun babası olmak çok güzel bir şey.
Artık başka bir şey söylemeyin,
Çünkü kraliçem olacaksınız.
GLOUCESTER
Papaz efendi şimdi günah çıkardı.
CLARENCE
Kandırmak için yaptı bunu.
KRAL EDWARD
Kardeşlerim, konuştuklarımız hakkında meraka düşmüşsünüzdür.
GLOUCESTER
Dulun hoşuna gitmemiş olmalı, çok ciddi görünüyor.
KRAL EDWARD
Onu evlendirsem, garip mi olur sizce?
CLARENCE
Kiminle lordum?

KRAL EDWARD
Kiminle olacak, elbette benimle Clarence.
GLOUCESTER
En azından, yer yerinden oynardı.
CLARENCE
Bu garipten de öte.
GLOUCESTER
Yer yerinden oynar böyle bir olayda.
KRAL EDWARD
Siz alay edin bakalım kardeşlerim;
Şu kadarını söyleyeyim: Dileği kabul edildi,
Kocasının toprakları geri verilecek.
(Bir soylu girer.)
SOYLU
Yüce lordum düşmanınız Henry elimizde,
Esir alınıp, saray kapısına getirildi.
KRAL EDWARD
Kule'ye kadar nezaret edin.
Kardeşlerim, biz de onu yakalayanı görmeye gidelim,
Soralım nasıl yakalamış,
Dul leydi siz de gelin bizimle,
Lordlar gereken saygıyı gösterin ona.
(Gloucester dışında herkes çıkar.)
GLOUCESTER
Evet, Edward saygılıdır kadınlara.
Keşke iliği, kemiği, her şeyi hastalansa da,
Belinden umut veren bir filiz çıkıp da
Beklediğim parlak günlerle arama girmese keşke!
Ama yine de gizli arzumla benim aramda kalsın bu.
Şehvet düşkünü Edward ortadan kaldırılsa bile,
Clarence, Henry ve oğlu Edward'ın yanı sıra,
Dünyaya gelecek çocukları var;
Hepsi de tahta benden daha yakın.
Arzuladığım şey söz konusu olunca

Bu düşünceler ne kadar umut kırıcı!
Öyleyse, kral olmak yalnızca bir hayal.
Bu tıpkı birinin bir tepe üzerinden bakınca,
Uzaklarda, ulaşıp dolaşmak istediği
Bir kumsal görüp ve gözlerinin gördüğünü
Ayaklarıyla da yaşamak arzusuyla
Kendisini ondan ayıran denize kızarak
Kovalarla denizi boşaltarak yolu açacağını söylemesine
. benziyor
Demek ki ben de
Benden uzaktaki bir tacı arzuluyorum;
Ben de bu yüzden beni taçtan ayıran engellere kızıyorum.
Ben de o zaman önümdeki engelleri kaldıracağımı
söylüyorum
İmkânsız gibi görünenle kendimi avutarak.
Bileğim ve dirayetim onlarınki kadar değilse,
Gözlerim fazla sabırsız, gönlüm de çok yükseklerde
demektir.
Diyelim ki Richard kral olamayacak,
Dünyada bundan başka ne gibi zevkler olabilir ki?
Bir kadının kucağını kendime cennet yapmak,
Bedenimi renk renk süslerle sarıp sarmalamak
Ya da büyülemek güzel kadınları sözlerimle, bakışlarımla.
Ne zavallı bir düşünce!
Yirmi altın taca sahip olmaktan daha imkânsız bu.
Sevgi, anamın rahmindeyken inkâr etmiş beni,
Zamanımı aşkla boşa harcamayayım diye
Kırılgan doğayı rüşvetle ayartmış anam,
Kolumu kuru çalı gibi gibi çarpıtsın,
Sırtıma, alay edilecek iğrenç bir kambur yüklesin,
Bir bacağımı kısa, öbürünü uzun yaratsın diye.
Her yanımda bir uyumsuzluk,
Beni anasına hiç benzemeyen,
Yalanıp temizlenmemiş bir ayı yavrusu haline soktu.

Bu durumda, ben sevilecek bir adam mıyım?
Ne büyük bir hata böylesine hayaller kurmak!
Mademki bu dünyanın zevklerinden tat almam imkânsız,
Ben de, benden daha iyileri yönetir, denetler ve ezerim,
Ve tacı ele geçirme hayalini kendi cennetim kılarım.
Bu biçimsiz bedenin taşıdığı bu kafayı bir taç süslemezse,
Cehennemim olacak bu dünya yaşadığım sürece.
Ama yine de bilmiyorum, nasıl ulaşırım bu taca,
Çünkü birçok can duruyor benimle taç arasında;
Ve ben – dikenlerle dolu bir ormanda kaybolan,
Dikenleri sökmeye çalışırken orasını burasını kanatan,
Yolunu bulmaya çalışırken yoldan çıkan,
Ormandan nasıl kurtulacağını bilemeyen,
Ama yine de umutsuzca dışarı çıkmaya çabalayan biri gibi
İşkence ediyorum kendime İngiltere tacını ele
geçirmek için.
Ya bu işkenceden kurtarırım kendimi
Ya da yolumu açarım kanlı bir baltayla.
Ben de gülücükler fırlatabilirim,
Sırıtarak cinayet de işleyebilirim,
Yüreğimi acıtan şeylere "Razıyım" diyebilirim,
Sahte gözyaşlarıyla yanaklarımı ıslatabilirim,
Ve suratımı her duruma uydurabilirim.
Denizkızlarının boğduğundan
Daha çok denizciyi sulara gömeceğim ben;
Basilisk'in öldürdüğünden
Daha fazlasını öldüreceğim,
Nestor kadar iyi bir hatip olacağım,
Ulysses'den daha kurnazca aldatacağım
Ve Sinon gibi başka bir Troya fethedeceğim
Bir bukalemundan daha fazla renk değiştireceğim,
Çıkarım için Proteus'un yerine geçeceğim,
Cinaî Machiavelli'ye ders vereceğim.
Bütün bunları yapıp tacı ele geçirmemem mümkün mü?

İnanın, benden uzakta da olsa, uzanır alırım onu.
(Çıkar.)

3. Sahne
(Fransa. Kralın sarayı.)

(Borular. Fransız Kralı Lewis, kız kardeşi Bona, Amiral Bourbon; Prens Edward, Kraliçe Margaret, Oxford Kontu girerler. Lewis oturmaktadır, sonra ayağa kalkar.)

LEWIS
Güzel İngiltere kraliçesi soylu Margaret,
Bizimle oturun. Lewis otururken
Ayakta durmak hiç yakışmıyor konumuna.

KRALİÇE MARGARET
Hayır Fransa'nın yüce kralı,
Margaret artık yelkenleri indirip,
Kral buyruklarına hizmet etmeyi öğrenmeli.
Doğru, bir zamanlar büyük İngiltere kraliçesiydim
O parlak, yaldızlı günlerde;
Ama talihsizlik alaşağı etti konumumu
Ve yere serdi beni şerefsiz bir şekilde,
Kaderime razı olup
Düştüğüm bu duruma alışmalıyım ben de.

LEWIS
Söyleyin güzel kraliçe,
Nereden kaynaklanıyor bu derin umutsuzluk?

KRALİÇE MARGARET
Gözlerimi yaşla dolduran, yüreğimi acıyla kaplayan
Söylemeye dilimin varmadığı bir nedenden.

LEWIS
Sorun her neyse, sen yine neysen osun,
Gel otur yanımıza.

(Yanına oturtur.)
Uzatma boynunu kaderin boyunduruğuna
Korkusuz aklınla meydan oku bütün talihsizliklere,
Muzaffer tavrını elden bırakma.
Bana karşı dürüst ol Kraliçe Margaret
Ve derdini anlat bana;
Çaresine bakılır, Fransa'nın yapacağı bir şey varsa.

KRALİÇE MARGARET
Bu güzel sözleriniz yüreğime su serpti,
Anlatamadığım şeyleri söylemeye özendirdi beni.
Şimdi soylu Lewis biliniz ki
Aşkımın tek sahibi Kral Henry,
Tahttan indirilip sürgüne gönderildi,
İskoçya'da tek başına yaşamaya terk edildi
Bu arada, York dükü, mağrur Edward,
İngiltere'nin gerçek ve yasal kralının unvanını
Ve tahtını gasp etti.
İşte bundan dolayı, ben, zavallı Margaret,
Henry'nin vârisi olan oğlum Prens Edward'la
Sizin adil ve yasal yardımınız için yalvarmaya geldim;
Bizi yüzüstü bıraktığınız takdirde,
Bütün umutlarımız suya düşer.
İskoçya yardım etmek istiyor,
Ama ne yazık ki edemiyor.
Halkımızın ve soylularımızın akılları çelindi,
Hazinemize el konuldu, askerlerimiz kaçmaya zorlandı
Ve gördüğünüz gibi,
Ağır bir sorumluluk altındayız biz de.

LEWIS
Ünlü kraliçe, sabır göster dinsin içindeki fırtına,
Biz de bir çare düşünelim bu arada.

KRALİÇE MARGARET
Ne kadar beklersek, düşmanlarımız da o kadar güçlenecek.

LEWIS
Ne kadar beklersem, size o kadar yardım edebilirim.

KRALİÇE MARGARET
Gerçek keder, insanı sabırsız yapar.
İşte geliyor kederimin baş mimarı!
(Warwick girer.)
LEWIS
Huzurumuza böyle fütursuzca çıkan kim?
KRALİÇE MARGARET
Warwick kontumuz, Edward'ın can dostu.
LEWIS
Hoş geldin yiğit Warwick! Hangi rüzgâr attı seni
Fransa'ya?
(Lewis tahtından iner, Margaret ayağa kalkar.)
KRALİÇE MARGARET
İşte şimdi ikinci bir fırtına kopmak üzere,
Çünkü o adam hükmeder rüzgâra ve gelgitlere.
WARWICK
Efendim ve kralım, sizin de yeminli dostunuz,
İngiltere kralı, övgüye değer Edward yolladı beni,
İçten sevgilerini ve dostluk duygularını iletiyor size,
Öncelikle, saygılarını sunmamı istedi soylu kişiliğinize,
İkinci olarak, bir dostluk anlaşması imzalamanızı,
Son olarak da, lütfedip kabul ederseniz,
Güzel kız kardeşiniz soylu Leydi Bona'yla
İngiltere kralını evlendirerek,
Bu yasal anlaşmayı perçinlememi arzu etti.
KRALİÇE MARGARET
(Kendi kendine.)
Bu gerçekleşirse eğer, hiç umut kalmaz Henry için.
WARWICK
(Bona'ya.)
Soylu madam, kralımız emretti bana,
İzninizle elinizi öpeceğim onun adına,
Sonra da efendimin yüreğinin sizin için
Nasıl yanıp tutuştuğunu anlatacağım;

Ününüzü duyunca, bir şey düşünemez oldu
Güzelliğiniz ve erdemlerinizden başka.

KRALİÇE MARGARET

Kral Lewis ve Leydi Bona,
Beni dinleyin Warwick'i yanıtlamadan önce.
Dürüst bir aşktan kaynaklanmıyor onun evlenme isteği,
Gereklilikten doğan aldatmaca bir evlilik talebi bu;
Zorbalar, yurt dışında güçlü bir müttefik bulmadan
Nasıl dertsiz bir biçimde hüküm sürebilirler ki?
Onun bir zorba olduğunu kanıtlamak için
Henry'nin hâlâ hayatta olduğunu söylemek yeterlidir.
Eğer ölmüş olsaydı, işte Kral Henry'nin oğlu,
Prens Edward hayatta.
Bu yüzden Lewis, dikkatli ol;
Bu anlaşma ve evlilik ile ne şerefin lekelensin,
Ne senin, ne de kızının başı belaya girsin;
Gaspçı zorbalar bir süre hüküm sürebilir,
Oysa Tanrı adildir, zamanla haksızlıklar giderilir.

WARWICK

Küstah Margaret!

PRENS

Ona neden kraliçe diye hitap etmiyorsun?

WARWICK

Annen nasıl ki kraliçe değil, sen de prens değilsin,
Çünkü senin baban bir gaspçı zorbaydı.

OXFORD

Demek ki Warwick
İspanya'nın büyük bir kısmını ele geçiren
Gentli Yüce John'u göz ardı ediyor;
Ardından da,
Sağduyusuyla en akıllı insanların timsali olan
Dördüncü Henry'i,
Ondan sonra tahta geçen ve yiğitliğiyle tüm Fransa'yı fetheden

Zeki prens Beşinci Henry'i de yok sayıyor.
Henry işte bu büyük insanların soyundan gelmiştir.
WARWICK
Oxford, nasıl oluyor da, böyle güzel güzel anlatırken
Beşinci Henry'nin kazandığı her şeyi,
Altıncı Henry'nin elden çıkardığını söylemiyorsun?
Fransız soyluları buna gülüyordur herhalde.
Ayrıca, sadece altmış iki yıllık bir soyağacından
söz ediyorsun
Bir krallığın değerini
Bu kadar kısa bir zaman dilimiyle ölçemezsin.
OXFORD
Warwick, nasıl olur da efendinin aleyhinde konuşursun?
Sen otuz altı yıl onun buyruğu altında çalıştın,
İhanetini nasıl böyle utanmadan açığa vurursun?
WARWICK
Her zaman haklıdan yana olan Oxford,
Soyağacından dem vurup bir haini nasıl savunursun?
Kendine gel! Bırak Henry'i, Edward'ı kralın kabul et.
OXFORD
Haksız kararıyla ağabeyim Lord Aubrey de Vere'i
Ölüme gönderen adama mı kral diyeceğim?
Yoksa ona, yaşını başını almış, bir ayağı çukurda,
Ölüm kapısının önünde duran babamı
Öldürdüğü için mi kral demeliyim?
Hayır Warwick, hayır;
Şu kolumda takat olduğu sürece,
Lancaster soyunu desteklemeyi sürdüreceğim.
WARWICK
Ben de York soyunu.
LEWIS
Kraliçe Margaret, Prens Edward ve Oxford,
Ben Warwick'le biraz daha görüşeceğim;
Siz lütfen kenara çekilin.

(Uzaklaşırlar.)

KRALİÇE MARGARET

Tanrım lütfet, Warwick'in sözleri onu büyülemesin.

LEWIS

Warwick, şimdi elini vicdanına koy ve söyle bana,
Edward sizin gerçek kralınız mı? Çünkü nefret ederim
Yasal olmayan biriyle böyle bir bağ kurmaktan.

WARWICK

İtibarımı ortaya koyar, şerefim üzerine yemin ederim.

LEWIS

Peki halkın gözünde iyi biri olarak tanınıyor mu?

WARWICK

Hem de çok fazla, Henry bu kadar talihli değildi.

LEWIS

Öyleyse devam edelim: Hiçbir şey gizlemeden,
Bütün içtenliğinle anlat bana Edward'ın
Kız kardeşimiz Bona'ya duyduğu sevginin derecesini.

WARWICK

Kendisi gibi, bir krala yaraşan bir biçimde seviyor.
Sevgisinin sonsuz olduğuna,
Köklerinin erdem toprağında yeşerdiğine,
Yapraklarının ve meyvelerinin
Güzellik güneşiyle beslendiğine yemin ederken
Kıskançlıktan uzak, oysa gücenmeye eğilimli olduğunu,
Ama Leydi Bona acısını dindirinceye kadar
Huzura eremeyeceğini söylediğini sık sık duydum ondan.

LEWIS

Kız kardeşim, şimdi duyalım kararınızı.

BONA

Sizin kabulünüz ya da reddiniz benim kararım olacaktır.
(Warwick'e.)
Şunu itiraf edeyim, bugüne kadar
Kralınızın erdemlerinden söz edildiğini ne zaman duysam,
Mantığım, yerini tutkuya bırakmıştır.

LEWIS
Öyleyse Warwick, kız kardeşimiz Edward'ın olacaktır.
Kralınızın vereceği başlık parasını,
Kız kardeşimin çeyizi belirleyecek.
Anlaşma maddeleri vakit kaybetmeden kaleme alınacak.
Kraliçe Margaret, yaklaşın ve tanık olun,
Bona, İngiliz kralının eşi olacaktır.
PRENS
Edward'ın, İngiliz kralının değil.
KRALİÇE MARGARET
Düzenbaz Warwick, bu anlaşmayla
Ricalarımın geçersiz kalmasının nedeni sensin.
Sen gelmeden önce Lewis, dostuydu Henry'nin.
LEWIS
Lewis, hâlâ onun ve Margaret'in dostudur.
Ama taht üzerindeki iddialarınız sağlam değilse,
Ki öyle görünüyor Edward'ın başarısından da,
Size verdiğim yardım sözünün beni bağlamaması,
Tamamen mantıklıdır. Yine de elimden geldiğince,
Konumunuz gereği, iyi davranılacaktır sizlere.
WARWICK
Henry şimdi İskoçya'da, keyfi de yerinde,
Hiçbir şeyi olmadığından, kaybedecek bir şeyi de yok.
Ve sabık kraliçemiz, size gelince,
Size bakacak bir babanız var,
Onun başına ekşiyin Fransa yerine.
KRALİÇE MARGARET
Sus, küstah, utanmaz Warwick, kes sesini,
Kralları tahta çıkarıp indiren kibirli kişi!
Gitmeyeceğim buradan, gözyaşlarımla
Doğruyu anlatacak konuşmamı yapmadan,
Senin ne düzenbaz, efendinin ne kadar sahte olduğunu
Lewis'e gösterene kadar ayrılmayacağım.
Çünkü ikiniz de aynı topun kumaşısınız.

(Bir ulağın geldiğini bildiren boru sesi duyulur.)

LEWIS

Warwick, bu haberci ya bize ya da sana geldi.

(Haberci girer.)

HABERCİ

Elçi hazretleri, bu mektuplar size
Kardeşiniz Marki Montague'den.
Bu da kralımızdan siz majestelerine.
Ve madam, bu da size, kimden bilmiyorum.

(Hepsi mektuplarını okurlar.)

OXFORD

Güzel kraliçemiz mektubu okurken gülümsüyor,
Warwick'in ise suratı asıldı.
İşte bu hoşuma gitti.

PRENS

Bakın Lewis, nasıl ayaklarını yere vuruyor ağa takılmış gibi.
Umarım haberler iyidir.

LEWIS

Warwick, ne yazıyor senin mektupta?
Güzel kraliçe ya sizinkinde?

KRALİÇE MARGARET

Benimki ummadığım bir sevinçle su serpti yüreğime.

WARWICK

Benimki ise, kararttı yüreğimi üzüntü ve öfkeyle.

LEWIS

Demek kralınız Leydi Grey'le evlendi ha?
Şimdi de sizin ve onun yalan dolanını yumuşatmak için,
Bana sabretmemi öğütleyen bir mektup yazıyor.
Fransa ile böyle mi dostluk kuracak?
Nasıl böyle küstahça aşağılayabilir bizi?

KRALİÇE MARGARET

Majestelerine daha önce söylemiştim;
Bu, Edward'ın ne kadar sevdiğini,
Warwick'in ne kadar dürüst olduğunu kanıtlar.

WARWICK

Kral Lewis, cenneti mekân edinmeyi umarak
Tanrı huzurunda, Edward'ın bu yanlış davranışını
Protesto ediyorum; bunun benimle ilgisi yok–
O artık benim kralım değil, onurumu çiğnedi geçti,
Keşke, o daha çok kendi utancının farkına varabilse.
Unuttum mu sanıyorsunuz York soyu yüzünden
Babamın vakitsiz ölümünü?[3] Ya kuzinime yaptıklarını?[4]
Başına kraliyet tacını ben geçirmemişim gibi!
Henry'i doğal hakkından yoksun bırakan sanki ben değildim!
Sonunda böyle bir utançla mı ödüllendirilmeliydim?
Utanmalı bu yaptığından! Oysa ben onuru hak ediyorum;
Onun yüzünden lekelenen onurumu temizlemek için,
Ona sırt çeviriyor, Henry'e dönüyorum.
Soylu kraliçem, arkanızda bırakın eski nefretinizi,
Bundan sonra ben sizin sadık hizmetkârınızım.
Leydi Bona'ya yaptığı saygısızlığın öcünü alacağım,
Henry'i eski makamına çıkaracağım.

KRALİÇE MARGARET

Warwick, bu sözlerin nefretimi sevgiye dönüştürdü;
Bağışlıyorum seni ve unutuyorum eski kötülükleri,
Kral Henry'nin dostu olman ziyadesiyle mutlu etti beni.

WARWICK

Evet, ona öylesine içten bağlandım ki,
Onun gerçek dostu Kral Lewis lütfetse
Ve seçkin askerlerden oluşan birlikler verse,
Onları bizim kıyılara çıkarmayı üstüme alırım,
Savaşarak o zorbayı tahtından alaşağı ederim.
Yeni evlendiği karısı ona destek olmaya fırsat bulamayacak;
Clarence'a gelince, mektuptan anlaşıldığı kadarıyla

---

3 Babası Salisbury kontu, York soyundan yana olduğu için, Lancaster yandaşları tarafından Wakefield'de ele geçirilip Pomfret şatosunda idam edilmiştir. (ç.n.)

4 Çapkın biri olan Edward, Warwick'in şatosunda konukken Warwick'in kuzinine tecavüz etmek istemiştir. (ç.n.)

Sırf şehveti uğruna, ülkenin güvenliğini
Ve kendi onurunu bir yana bıraktığı için
Büyük bir olasılıkla Edward'la bozuşacak.

BONA

Sevgili kardeşim, bu dertli kraliçeye yardım etmezsen,
Bona'nın intikamı nasıl alınır?

KRALİÇE MARGARET

Soylu kral, onu üzüntüsünden kurtarmazsanız
Zavallı Henry nasıl yaşar?

BONA

Benim davamla, bu İngiliz kraliçenin davası tamamen aynı.

WARWICK

Güzel Leydi Bona, benimki de.

LEWIS

Benimki de onunkiyle, seninkiyle ve Margaret'inkiyle aynı.
Böylece, bundan böyle kesin kararım:
Size yardım edilecektir.

KRALİÇE MARGARET

Her şey için teşekkürlerimi sunarım.

LEWIS

İngiltere kralının ulağı, dön hemen yerine,
Yalancı Edwad'a, senin o sözde kralına söyle,
Fransa Kralı Lewis, onu ve yeni eşini kutlamak için
Maskelileri[5] gönderiyor İngiltere'ye.
Burada neler geçtiğini gördün,
Bunları anlat ona, başlasın korkmaya.

BONA

Söyle ona, umarım yakında dul kalır,
Yas giysisini ben giyerim onun yerine.

KRALİÇE MARGARET

Söyle ona, çıkardım yas giysilerini.
Hazırım zırhımı giymeye.

---

5 Masquers: Düğün gibi birçok törende konukları eğlendiren maskeli dansçılar olurdu. Kral Lewis göndereceği miğferli askerlerden maskeli sanatçılar olarak söz ederek, Edward ile alay ediyor. (ç.n.)

WARWICK
Söyle ona, bana büyük haksızlık etti,
Bu yüzden, başındaki tacı alacağım çok geçmeden.
Bu da zahmetlerinin karşılığı; hadi git şimdi.
(Haberci çıkar.)
LEWIS
Warwick, sen ve Oxford, gidin beş bin adamla,
Manş'ı geçip savaş ilân edin güvene ihanet eden Edward'a;
Durum elverdiğinde bu soylu kraliçe ile prens,
Ardınızdan gelecekler yeni kuvvetlerle.
Ama kaygılarımı gidermek için sorarım gitmeden önce,
Nereden bilelim bize sadık olduğunu?
WARWICK
Yapacağım öneri gösterecektir sarsılmaz sadakatimi:
Eğer kraliçemiz ve genç prens kabul ederlerse,
Neşe kaynağım büyük kızımı
Prensle kutsal evlilikte birleştirerek gösterebilirim.
KRALİÇE MARGARET
Evet kabul ediyorum, teşekkür ederim bu öneriniz için.
Edward oğlum, o güzel ve erdemli bir kızdır;
Vakit geçirme – uzat elini Warwick'e,
Elinle birlikte, söz ver asla dönmeyeceğine,
Yemin et, Warwick'in kızından başkasıyla evlenmeyeceğine.
PRENS
Evet, kabul ediyorum onunla evlenmeyi,
Bunu hak ediyor o.
Yeminimin bir kanıtı olarak elimi uzatıyorum işte.
(Elini Warwick'e uzatır.)
LEWIS
Daha ne duruyoruz? Asker toplamalıyız şimdi;
Ve siz Başamiral Lord Bourbon,
Kraliyet donanmasına götürün onları.
Bir Fransız kızını evlilik konusunda aldattığı için
Yürekten diliyorum Edward'ın savaşta yenilmesini.

(Warwick dışında herkes çıkar.)

WARWICK

Edward'ın elçisi olarak geldim buraya,
Ama yeminli, can düşmanı olarak dönüyorum oraya.
Ona eş bulmamı emretmişti bana,
Ama alacak ağzının payını korkunç bir savaşta.
Buraya göndermek için benden başkasını bulamadı mı?
Onun bu oyununu üzüntüye çevireyim de görsün.
Onu tahta çıkaran bendim, indiren de ben olacağım;
Henry'e acıdığımdan değil,
Edward'ı bu hafifliği yüzünden cezalandırmak için.

(Çıkar.)

4. Perde

1. Sahne

(Londra. Saray.)

(Gloucester, Clarence, Somerset ve Montague girer.)

GLOUCESTER

Kardeşim Clarence, söyler misin bana,
Ne düşünüyorsun Leydi Grey ile evlenmesi konusunda?
Sence, kardeşimiz doğru bir seçim yapmadı mı?

CLARENCE

Sen de biliyorsun, yol uzun buradan Fransa'ya!
Warwick dönene kadar nasıl bekleyebilirdi ki?

SOMERSET

Bırakın şimdi bu konuşmayı, kral geliyor.
(Borular. Maiyetiyle Kral Edward, Kraliçe olarak Leydi Grey, Pembroke, Stafford, Hastings ve diğerleri girerler. Dördü bir yanda, diğer dördü diğer yanda durur.)

GLOUCESTER

Ve iyi seçilmiş bir gelin.

CLARENCE

Ne düşündüğümü açıkça söyleyeceğim ona.

KRAL EDWARD

Kardeşim Clarence, seçimimizden hoşlanmadın mı,
Öyle düşünceli, somurtmuş bir halde duruyorsun?

CLARENCE
Bu hakaretimizden alınmayacak kadar
Basiretsiz ve korkak olan Fransa Kralı Lewis
Ya da Warwick kadar hoşnudum diyelim.
KRAL EDWARD
Farz edin ki sebepsiz alınganlık gösterdiler;
Onlar sadece Lewis ile Warwick, bense Edward'ım.
Sizin de Warwick'in de kralıyım,
Arzularım yerine gelmeli.
GLOUCESTER
Kralımız olduğun için arzun yerine getirilecek,
Ama aceleye getirilen evlilik pek de iyi sonuçlanmaz.
KRAL EDWARD
Peki sen kardeşim Richard? Sen de mi kızgınsın bana?
GLOUCESTER
Ben değilim.
Hayır, Tanrı'nın birleştirdiği kişilerin ayrılmalarını dilemem asla.
Hele böyle uyumlu bir çifti ayırmak
Gerçekten vicdansızlık olur.
KRAL EDWARD
Küçümsemenizi ve hoşnutsuzluğunu bir yana bırakalım şimdi,
Bir tek sebep gösterin bana, Leydi Grey
Neden benim eşim ve İngiltere kraliçesi olmamalı?
Somerset ve Montague sizler de
Açıkça söyleyin düşüncelerinizi.
CLARENCE
Öyleyse söyleyeyim kendi düşüncemi:
Kral Lewis, Leydi Bona ile evliliğin konusunda
Oyun oynadığın için düşman olmuştur kralımıza.
GLOUCESTER
Ve ona verdiğiniz bu görevi yerine getirirken,
Bu beklenmedik evlilikle Warwick'in şerefi lekelendi.

KRAL EDWARD
Peki ya Lewis ile Warwick'i yatıştırırsak
Uyduracağım bir bahaneyle?
MONTAGUE
Evlilik yoluyla Fransa ile ittifak kurmak,
Ülkemizi yabancı fırtınalara karşı daha güçlü kılardı,
Bir İngilizle evlenmek yerine.
HASTINGS
İngiltere içeriden vurulmadıkça,
Ona bir şey olmayacağını Montague bilmiyor mu?
MONTAGUE
Ama Fransa'nın desteği ile çok daha güvende olurdu.
HASTINGS
Fransa'ya güvenmektense, onu kullanmak daha iyidir.
Tanrı desteklesin bizi
Ve onun bize bir kalkan olarak verdiği aşılması güç deniz
Ve yalnızca onların yardımıyla koruyalım kendimizi,
Güvenliğimiz onlarda ve kendimizdedir.
CLARENCE
Lord Hastings sırf bu konuşmasıyla bile
Lord Hungerford'un vârisi olmaya layıktır.
KRAL EDWARD
Ne yani? İradem bu ve hakkım var buna.
Bir kereliğine talebim yasa kabul edilsin.
GLOUCESTER
Efendimiz bence pek de iyi yapmadınız
Lord Scale'in kızı ve mirasçısını,
Sevgili eşinizin kardeşiyle evlendirerek;
Bana daha çok yakışırdı ya da Clarence'a;
Gelininiz uğruna kardeşlerinizi yakıyorsunuz.
CLARENCE
Ayrıca Lord Bonville'in vârisini
Yeni eşinin oğlu ile evlendirip
Kardeşlerinin şanslarını başka yerlerde aramalarına
Göz yummalıydın.

KRAL EDWARD
Çok yazık, zavallı Clarence,
Demek bu kadar kötü hissetmen bir kadın yüzünden!
Ben sana bir tane bulurum.
CLARENCE
Sen kendine eş seçerken gösterdin ne kadar akıllı olduğunu,
Çok derin düşünemediğine göre, izin ver de
Kendi çöpçatanlığımı kendim yapayım;
Bu yüzden kısa bir süre buradan ayrılmayı düşünüyorum.
KRAL EDWARD
Ayrıl ya da ayrılma, Edward kraldır,
Ama kardeşinin isteklerine karışmaz.
KRALİÇE ELİZABETH
Lordlarım, adil olun bana karşı ve itiraf edin ki
Majesteleri lütfedip konumumu
Unvanımı kraliçeliğe yükseltmeden önce de
Soysuz bir aileden gelmiyordum;
Böyle bir şans yüzüne gülmüştür,
Benden daha aşağı olanların bile.
Bu konumum beni ne kadar sevindirse de,
Sizin bu hoşnutsuzluğunuz,
Mutluluğumu gölgeliyor kaygı ve üzüntüyle,
Oysa çok isterdim hepiniz beni sevesiniz.
KRAL EDWARD
Sevgilim aldırma onların surat asmalarına,
Edward senin hayat arkadaşın,
Onların itaat etmeleri gereken de benim
Efendileri olduğum sürece,
Hiçbir şeyden kaygılanma; zarar veremez kimse sana.
Beni öfkelendirmek istemiyorlarsa,
İtaat etmeli ve sevmeliler seni;
Ama öfkelendirmeye kalkarlarsa,
Zarar veremezler sana,
Ve bakarlar benim gazabımın tadına.

GLOUCESTER
(Kendi kendine.)
Kulaklarım deliktir, pek konuşmam, daha çok düşünürüm.
(Bir haberci girer.)
KRAL EDWARD
Fransa'dan mektup mu, haber mi getirdin?
HABERCİ
Yüce efendimiz, mektup yok, ama birkaç sözüm var,
Ama önce bağışlayın beni, yoksa cesaret edemem.
KRAL EDWARD
Bağışlıyoruz seni, ama uzatmadan söyle.
Ne söylediler, kelimesi kelimesine anlat.
Ne dedi Kral Lewis mektubuma?
HABERCİ
Ben ayrılırken aynen şöyle dedi:
"Git söyle kendini kral sanan o sahtekâr Edward'a,
Kral Lewis onu ve eşini kutlamak için,
Maskelileri yolluyor de."
KRAL EDWARD
Lewis bu kadar yürekli mi?
Beni Henry'le karıştırdı belli ki.
Leydi Bona ne dedi evliliğim hakkında?
HABERCİ
Şöyle dedi üzgün bir sesle:
"Söyle ona, dilerim çok geçmez dul kalır,
Ben giyerim yas giysilerini onun yerine."
KRAL EDWARD
Onu suçlayamam, başka ne diyebilirdi ki;
Haksızlığa uğrayan o.
Peki ya Henry'nin kraliçesi ne dedi?
O da oradaymış duyduğuma göre.
HABERCİ
"Söyle ona, çıkardım yas giysilerimi
Hazırım zırhımı kuşanmaya."

KRAL EDWARD
Herhalde Amazon olmaya heveslendi.
Peki bu haksızlığa Warwick ne dedi?
HABERCİ
O, herkesten fazla kızgındı majestelerine,
Şunları söylememi emretti bana:
"Bana büyük haksızlık etti, söyle ona
Bu yüzden, çok geçmeden alacağım başındaki o tacı."
KRAL EDWARD
Ne! Bu hain nasıl böyle küstahça konuşabilir?
Savaş hazırlıklarına başlayacağım bu uyarı karşısında.
Savaşsa savaş, cezasını çekecekler bu küstahlığın.
Peki Warwick Margaret ile dost oldu mu?
HABERCİ
Evet yüce efendimiz, genç prens ile
Warwick'in kızının evliliğiyle
Sıkı bir bağ kuruldu aralarında.
CLARENCE
Evlenen muhtemelen büyük kızıdır;
Clarence da küçüğüyle evlenecek.
Kral kardeşim elveda, iyi kolla tahtını,
Çünkü ben de Warwick'in diğer kızıyla evleneceğim;
Krallığım olmayabilir, ama evliliğimin
Senden aşağı kalır yanı olmayacak.
Beni ve Warwick'i sevenler arkamdan gelsin.
(Çıkar. Arkasından da Somerset çıkar.)
GLOUCESTER
(Kendi kendine.)
Ben çıkmıyorum. Daha büyük benim hedefim;
Edward'ı sevdiğimden değil, tacı istediğimden.
KRAL EDWARD
Clarence'la Somerset, Warwick'e katıldılar!
Yine de en kötüsüne hazırlıklı olmalıyım;
Bu zor durumda elimi çabuk tutmalıyım.
Pembroke ve Stafford gidin, bizim adımıza

Asker toplayın ve hazır olun savaşa;
Her an karaya çıkabilirler, çıkmışlardır belki de.
Ben de hemen peşinizden geliyorum.
(Pembroke ile Stafford çıkarlar.)
Ama gitmeden önce Hastings ve Montague,
Giderin kuşkularımı. Özellikle de siz ikiniz
Yakın akrabasınız Warwick'le;
Söyleyin, Warwick'i benden daha çok mu seviyorsunuz?
Eğer öyleyse, ona katılın ikiniz de;
Gerçek dost değilseniz, tercih ederim düşmanım olmanızı.
Ama eğer bana sadık kalacaksanız
Yemin edin ve dostluğunuzu kanıtlayın ki
Sizden kuşku duymayayım.

MONTAGUE
Tanrı Montague'ye yardımcı olsun, o sadıktır sana.

HASTINGS
Hastings de Edward'ı destekliyor davasında.

KRAL EDWARD
Sen kardeşim Richard, destekleyecek misin bizi?

GLOUCESTER
Evet ne olursa olsun, senin yanındayım.

KRAL EDWARD
Öyleyse, tamam! Kuşkum kalmadı zaferi kazanacağımdan.
Hemen gidelim, vakit kaybetmeyelim,
Warwick ve onun düşman kuvvetleriyle karşılaşalım.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Warwickshire'da bir ova.)

(Warwick ve Oxford Fransız askerlerle girerler.)

WARWICK
Lordum güvenin bana; şimdiye kadar her şey iyi gitti;
Halk bize katılıyor gruplar halinde.

(Clarence ile Somerset girerler.)
Bakın Somerset ile Clarence geliyor.
Lordlarım hemen söyleyin –dost muyuz, yoksa düşman mı?

CLARENCE
Dostluğumuzdan kuşkunuz olmasın lordum.

WARWICK
Öyleyse soylu Clarence, Warwick hoş geldin der sana;
Sen de hoş geldin Somerset. Soylu bir yürek,
Sevgisini böyle hiç saklamadan göstermişse,
Bana göre, korkaklıktır ondan kuşkulanmaya devam etmek;
Aksi halde, Edward'ın kardeşi Clarence'ın dostluğu
Sahtedir, derdim. Gel soylu Clarence; kızım senin olacak.
Yapılacakları konuşalım şimdi:
Oldukça acemice karahgâh kuran,
Askerleri bu civarlarda gizlenmiş olan,
Az sayıda muhafızla korunan kardeşini
Gecenin bu gizleyen karanlığında,
Yakalayabilir miyiz sürpriz bir saldırıyla?
Casuslarımız, kolayca başaracağımızı söylüyorlar;
Ulysses ve yiğit Diomedes'in
Kurnazca ve büyük bir cesaretle
Görünmeden Rhesus'un çadırlarına gidip
Trakya'nın ölümcül küheylanlarını çalmaları gibi,
Biz de gecenin kara mantosuna bürünüp
Muhafızları gafil avlayıp, Edward'ı yakalayabiliriz,
Öldürebiliriz demiyorum – çünkü niyetim,
Sadece onu şaşırtmak.
Bu girişimde, benimle birlikte olan sizler,
"Henry!" diye haykırın, önderinizle birlikte.
(Hepsi "Henry" diye bağırırlar.)
Hadi şimdi sessizce koyulalım yola,
Tanrı, Aziz George ve dostları yardımcı olsun Warwick'e.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Warwickshire yakınında Edward'ın karargâhı.)

(Kralın çadırını koruyan üç nöbetçi girer.)

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Hadi bakalım arkadaşlar, hepiniz yerlerinizi alın;
Kral bu çadırda uyuyacak.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Ne, daha yatmadı mı?

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Hayır, yatmadı; Warwick ya da kendisi yenilinceye kadar,
Yatmayacağına, asla gözünü kırpmayacağına yemin etti.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Bildirdiklerine göre, Warwick epey yakınımızdaymış;
Anlaşılan beklenen gün yarın.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Peki söylesenize, kralla birlikte çadırda kalan soylu kim?

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Kralın en yakın dostu Lord Hastings.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Öyle mi? Peki kral nasıl oluyor da
Kendisi bu soğuk çadırda kalırken
Yakınlarının kentte konaklamaları emrini veriyor?

İKİNCİ NÖBETÇİ

Ne kadar tehlikeliyse, o kadar onurlu olurmuş.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Bana huzur ve dinginlik verin yeter;
Tehlikeli bir onur verene kadar.
Warwick onun şu anki durumunu bilse,
Onu uyandırma zahmetine bile girmez.

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Tabii savaş baltalarımızla yoluna dikilmezsek.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Zaten kralı, gece gelecek düşmandan korumaktan başka
Ne amaçla çadırının önünde nöbet tutuyoruz ki?

(Warwick, Clarence, Oxford, Somerset ve Fransız askerler sessizce girerler.)

WARWICK

İşte çadırı şurada, bakın bakalım nöbetçiler nerede.
Cesaret dostlarım! Ya şimdi şeref kazanırız ya da asla!
Şimdi peşimden gelin, Edward'ı yakalayalım.

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Kim var orada?

İKİNCİ NÖBETÇİ

Dur, yoksa ölürsün.

(Warwick ve diğerleri "Warwick! Warwick!" diye bağırırlar ve nöbetçilerin üstüne yürürler. Nöbetçiler kaçarken "Silah başı! Silah başı!" diye bağırırlar. Warwick ve diğerleri onları kovalarlar. Davullar, borazanlar. Warwick ve diğerleri tekrar girerler. Gece kıyafeti ile koltukta oturan kralı taşıyarak getirirler. Gloucester ile Hastings kaçarlar.)

SOMERSET

Kaçanlar da kimlerdi?

WARWICK

Richard ile Hastings.
Bırak gitsinler; dük elimizde.

KRAL EDWARD

Dük mü? Buradan ayrılırken
Kral diyordun bana.

WARWICK

Şimdi durum farklı.
Onurumu lekeledin elçilik görevimde,
Ben de indiriyorum seni tahtından.
Seni York dükü ilân edeceğim şimdi.
Elçilere doğru dürüst davranmayı bilmeyen,
Tek bir kadınla yetinmeyen,
Kardeşlerine kardeşçe davranmayan,
Halkın iyiliği için çalışmayan,

Kendini düşmanlarından korumayı bilmeyen sen,
Nasıl yönetebilirsin bir ülkeyi?

KRAL EDWARD

Kardeşim Clarence, sen de mi buradasın onlarla?
Öyleyse Edward'ın inmesi gerekiyor aşağıya.
Yine de Warwick, şundan emin olmalısın ki,
Bütün bu talihsizliklere, sana
Ve bütün suç ortaklarına rağmen,
Edward her zaman
Bir kral gibi hissedecek, öyle davranacaktır.
Felek beni bulunduğum yerden aşağı fırlatsa da,
Feleğin çarkının boyutlarından
Daha fazlasını düşleyebiliyorum ben.

WARWICK

O zaman düşlerinde ol İngiltere kralı;
(Tacını başından alır.)
Ama artık Henry giyecek İngiliz tacını,
Ülkenin gerçek kralı olacak; sen de onun gölgesi.
Lordum Somerset, Dük Edward'ın derhal kardeşime,
York piskoposuna götürülmesi için hazırlık yapmanızı
Rica ediyorum sizden.
Ben de Pembroke ve birlikleriyle çarpıştıktan sonra,
Peşinizden gelecek ve açıklayacağım
Lewis ile Leydi Bona'nın ona gönderdiği mesajı.
Şimdilik hoşça kal York dükü.

KRAL EDWARD

İnsan kaderin arzusuna boyun eğmek zorunda,
Fırtınaya ve denizin dalgalarına karşı koymak boşuna.
(Zorla çıkarırlar.)

OXFORD

Lordlarım, askerlerimizle Londra'ya yürümekten başka
Bize düşen bir iş kaldı mı?

WARWICK

Evet, yapmamız gereken ilk şey bu,

Kral Henry'i esaretten kurtarıp tahta çıkarmalıyız.
(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Londra. Saray.)

(Kraliçe Elizabeth ile Rivers girerler.)

RIVERS
Madam, böyle birden değişmenizin nedeni nedir?

KRALİÇE ELIZABETH
Kardeşim Rivers yoksa duymadın mı
Kral Edward'ın başına gelen felaketi?

RIVERS
Warwick'e karşı kaybettiği o iğrenç savaştan mı
söz ediyorsunuz?

KRALİÇE ELIZABETH
Hayır, tacını kaybetmesinden söz ediyorum.

RIVERS
Yoksa efendimiz öldürüldü mü?

KRALİÇE ELIZABETH
Neredeyse öldürülüyordu, ama esir alındı;
Ya nöbetçilerin ihanetine uğradı
Ya da düşman onu gafil avladı;
Öğrendiğim kadarıyla, Warwick'in acımasız kardeşine,
Düşmanımız York piskoposuna götürülmüş.

RIVERS
Bu haber, itiraf etmeliyim ki çok üzücü;
Ama sevgili madam, elinizden geldiğince katlanmalısınız
buna;
Warwick yarın kaybedebilir bugün kazandıysa.

KRALİÇE ELIZABETH
O gün gelinceye kadar, umut etmekten başka çaremiz yok.
Özellikle de ben, Edward'ın rahmimdeki bebeği aşkına,
Düşmemeliyim umutsuzluğa.

Bu nedenle tepkilerimi dizginlemeye
Ve katlanmaya çalışıyorum kötü kadere.
Evet, evet, işte bu yüzden,
Kral Edward'ın meyvesine,
İngiltere tahtının gerçek vârisine,
Zarar vermeyeyim diye gözyaşlarımı bastırıyor,
Kan kaybına neden olabilecek inlemelerimi yok ediyorum.

RIVERS
Madam, Warwick nerede, ne yapıyor şimdi?

KRALİÇE ELIZABETH
Bana söylediklerine göre,
Tacı Henry'nin kafasına tekrar yerleştirmek için
Buraya, Londra'ya gelmek üzere.
Gerisini sen düşün: Kral Edward'ın dostları gözden düşecek.
Ama bu zorbanın öfkesinden korunmak için -çünkü
Asla güvenmemek gerek bir kere ihanet edene-
Ben hemen buradan ayrılıp bir manastıra sığınacağım,
En azından Edward'ın vârisini kurtarayım.
Orada dertlerden ve ihanetlerden uzakta olacağım.
Hadi gel hemen kaçalım, henüz vakit varken.
Eminim öldürür bizi Warwick yakalarsa.
(Çıkarlar.)

5. Sahne

(Yorkshire'daki Middleham Şatosu yakınlarında bir park.)

(Gloucester, Lord Hastings, Sir William Stanley ve diğerleri girerler.)

GLOUCESTER
Lordum Hastings ve Sir William Stanley,
Sizi buraya, parkın en kuytu yerine niçin çağırdığımı
Merak ediyorsunuzdur herhalde.

Durum şu: Bildiğiniz gibi kralımız, kardeşim
Burada piskoposun tutsağı, ona iyi muamele ediliyor,
Serbestçe dolaşabiliyor, genellikle az sayıda muhafızla,
Eğlenmek amacıyla, sıkça avlanmaya geliyor buraya.
Ona gizlice haber gönderdim,
Her zamanki gibi, avlanmak üzere buraya geldiğinde,
Onu esaretten kurtaracak dostlarının
At ve askerle onu bekleyeceklerini bildirdim.

(Yanında bir Avcı ile Kral Edward girer.)

AVCI

Bu taraftan lordum, ava giden yol bu.

KRAL EDWARD

Hayır adamım şu taraftan, bak avcılar orada.
Kardeşim Gloucester, Hastings ve dostlarım,
Piskoposun geyiğini çalmaya mı geldiniz yoksa?

GLOUCESTER

Kardeşim zamanımız yok, acele etmeliyiz;
Atın parkın köşesinde hazır, seni bekliyor.

KRAL EDWARD

Nereye gideceğiz?

HASTINGS

Lynn'e lordum, oradan da Hollanda'ya geçeceğiz.

GLOUCESTER

Bravo iyi düşünmüşsün; ben de aynını tasarlardım.

KRAL EDWARD

Stanley, bu yaptığının karşılığını alacaksın.

GLOUCESTER

Daha ne bekliyoruz? Çene çalmanın zamanı değil.

KRAL EDWARD

Avcı ne dersin? Bizimle gelir misin?

AVCI

Burada kalıp asılmaktansa, sizinle gelirim daha iyi.

GLOUCESTER

Hadi gidelim öyleyse, oyalanmayalım daha fazla.

KRAL EDWARD

Hoşça kal piskopos.
Tanrı seni korusun Warwick'in öfkesinden.
Dua et de tacımı geri alayım ondan.
(Çıkarlar.)

6. Sahne
(Londra. Kule.)

(Borular. Kral Henry, Clarence, Warwick, Somerset, Richmond Kontu genç Henry,[1] Oxford, Montague, Kule Komutanı ve Hizmetliler girerler.)

KRAL HENRY

Komutan, Tanrı ve dostlarım Edward'ı tahttan indirdi;
Bu da tutsaklığımı özgürlüğe, kaygılarımı umuda,
Kederimi sevince çevirdiğine göre,
Bizi serbest bırakmanın bedeli nedir?

KOMUTAN

Kullar efendilerinden bedel talep edemezler,
Ama içten bir dua kabul görürse,
Majestelerinden af dilerim.

KRAL HENRY

Ne için komutan? Bana iyi muamele ettiğin için mi?
Hayır emin ol, bu iyiliğin ödüllendirilecek,
Esaretimin mutlu geçmesini sağladın;
Kafese kapatılmış kuşların,
Bolca karamsar düşünceden sonra gelen
Nihayet evi ahenkle dolduran şakımalarıyla,
Esareti unuttukları andakine benzer bir mutluluktu bu.
Ve Warwick, beni özgürlüğe kavuşturan önce Tanrı,
Sonra da sensin.

---

1 Sonradan VII. Henry (28 Ocak 1457-21 Nisan 1509) İngiltere Kralı. Kral III. Richard'ı öldürüp İngiltere Kralı olmuştur. Tudor Hanedanı'ndan ülkeyi yöneten ilk kişiydi. (ç.n.)

Bu yüzden, şükran borçluyum Tanrı'ya ve sana;
Tanrı yazdı, sen gerçekleştirdin.
Bu yüzden ben, kaderin bana ilişemeyeceği bir yerde
Basit yaşam sürerek alt etmek istiyorum kaderimi,
Bu kutsanmış ülkenin insanları
Talihsizliğimin cezasını çekmemeli.
Warwich, tacı benim başımda olsa da,
Ülkenin yönetimini sana devrediyorum,
Zira her işte başarılısın.

WARWICK

Majesteleri erdemleriyle tanınagelmiştir,
Kaderin kötülüğünü görüp, ondan sakındınız ya,
Sadece erdemli değil, bilge olarak da anılacaksınız artık,
Zira çok az insan yıldızlara uyum sağlar,
Ancak efendimiz izin verin bir konuda sizi kınayayım,
Clarence dururken beni seçtiğiniz için.

CLARENCE

Hayır Warwick, sen bu ülkeyi idare etmeye layıksın,
Doğumunda sana bir zeytin dalı ve taç bahşedilmiş,
Bu da barışta ve savaşta başarılı olduğunu gösterir;
Bu yüzden yürekten destekliyorum seni.

WARWICK

Clarence'ı tek başına naipliğe atıyorum ben de.

KRAL HENRY

Warwick, Clarence, uzatın ellerinizi.
Şimdi birleştirin ellerinizi, onlarla yüreklerinizi
Ülke yönetiminde anlaşmazlık çıkmasın diye,
Ülkenin naibi yapıyorum her ikinizi de.
Bu sırada ben de hususi hayatıma dönecek,
Kalan günlerimi ibadetle,
Günahlarımdan arınmaya ve Tanrı'ya dua etmeye
harcayacağım.

WARWICK

Ne der Clarence efendisinin arzusuna?

CLARENCE
O da kabul eder, eğer Warwick kabul ederse,
Senin kaderine teslim ediyorum kendimi.
WARWICK
Bu durumda, istemesem de kabul ediyorum ben de.
Henry'nin çifte gölgesi gibi, onun yerine
Birlikte yöneteceğiz bu ülkeyi;
Yani biz hükmetmenin yükünü taşırken
O da, rahatça krallığın tadını çıkaracak.
Clarence, artık daha da gerekli
Edward'ın derhal hain ilân edilip,
Tüm mallarına el konulması.
CLARENCE
Başka? Ayrıca, Henry'den sonra kimin tahta çıkacağı belirlenmeli.
WARWICK
Bu arada, Clarence da hakkı neyse alacak.
KRAL HENRY
Her şeyden önce, bir ricamı ileteyim –
Biliyorsunuz, bundan böyle emretmiyorum artık –
Kraliçeniz Margaret ile oğlum Edward
Derhal Fransa'dan buraya getirilsin;
Onları yanımda görünceye dek,
Kaygılarım, eksik bırakacak özgürlük sevincimi.
CLARENCE
Efendimiz, isteğiniz hemen yerine getirilecektir.
KRAL HENRY
Lordum Somerset, kim o üzerine titrediğiniz delikanlı?
SOMERSET
Genç Henry, efendimiz, Richmond kontu.
KRAL HENRY
Gel buraya, İngiltere'nin umudu.
(Elini delikanlının başına koyar.)
Gizemli güçler, içime doğan şeyleri doğru çıkarırsa,

Ülkemize mutluluk getirecek bu tatlı delikanlı.
Bakışlarında asude bir görkem var;
Doğa, taç giymeye uygun yaratmış başını,
Elleri de uygun kraliyet asasını tutmaya,
Belli ki zamanı gelince, layık olacak tahta çıkmaya.
Lordlarım sahip çıkın ona,
Çünkü benim açtığım yaraların merhemi o olacak.
(Bir haberci girer.)

WARWICK
Ne haberler getirdin dostum?

HABERCİ
Edward kardeşinizin elinden kaçtı,
Duyduğumuz kadarıyla, Burgonya'ya sığınmış.

WARWICK
Bu haber kötü! Peki nasıl kaçmış?

HABERCİ
Gloucester Dükü Richard ve Lord Hastings kaçırmış,
Orman kenarında pusu kurup
Piskoposun avcılarının elinden kurtarmışlar,
Çünkü her gün avlanmak âdetiymiş.

WARWICK
Kardeşim görevinde dikkatsiz davranmış,
Efendimiz gidip çare bulalım
Başıma geleceklere.
(Somerset, Ricmond ve Oxford dışında herkes çıkar.)

SOMERSET
Lordum hiç hoşuma gitmedi Edward'ın kaçması,
Burgonya şüphesiz yardım edecektir ona,
Uzun sürmez çarpışmaların yeniden başlaması.
Henry'nin genç Richmond hakkındaki kehaneti
İçimi ne kadar umutla doldurduysa,
Bu çarpışmalardan onun ve bizim
Zararlı çıkacağımızdan da
O kadar kaygı duyuyorum.

İşte bu yüzden Lord Oxford,
En kötü olasılıktan sakınmak için,
İç savaş fırtınası dinene kadar
Richmond'u Bretanya'ya yollayalım.
OXFORD
Doğru, eğer Edward tacı tekrar ele geçirirse,
Herkes gibi Richmond da bundan payını alacaktır.
SOMERSET
Evet öyle olacaktır, Bretanya'ya gitmeli,
Hadi gel, hemen işe koyulalım şimdi.
(Çıkarlar.)

7. Sahne
(York surlarının önü.)

(Borular. Kral Edward, Gloucester, Hastings ve askerler girer.)
KRAL EDWARD
Kardeşim Richard, Hastings, dostlarım
Kader bizden yana oldu şimdiye dek,
Ve düştüğüm kötü durumu bir kez daha
Henry'nin tacıyla değiştireceğini söylüyor.
Aştığımız denizleri bir kez daha aştık
Ve Burgonya'dan dilediğimiz yardımı aldık;
Ravenspurgh Limanı'ndan York surlarının önüne vardık
Geriye bir tek, sur kapılarını açtırıp
Dükalığımıza girer gibi girmek kaldı içeriye.
GLOUCESTER
Kent kapıları kapalı! Kardeşim bunu sevmedim;
Daha eşikte ayağımız takılırsa,
Kimbilir ne tehlikeler bekliyordur bizleri.
KRAL EDWARDS
Sus, böyle konuşma, öngörüler korkutmamalı artık bizi.

İyilikle ya da zorla, mutlak girmeliyiz içeri,
Çünkü dostlarımız burada katılacaklar bize.

HASTINGS

Efendimiz, bir kez daha kapıyı çalacağım açsınlar diye.

(Surların üzerinde York Belediye Başkanı ile kardeşleri belirirler.)

BELEDİYE BAŞKANI

Lordlarım, geleceğiniz önceden bildirilmişti;
Kendi güvenliğimiz için kapadık sur kapılarını.
Şu anda bizler Henry'nin sadık kullarıyız.

KRAL EDWARD

Tamam Başkan, Henry kralınızsa,
Edward da en azından York dükünüzdür.

BELEDİYE BAŞKANI

Doğru söylediniz soylu lordum;
Ben de sizi York dükü olarak tanıyorum.

KRAL EDWARD

Ben dükalığımdan başka bir şey istemiyorum,
Burası benim için yeterlidir.

GLOUCESTER

(Kendi kendine.)

Tilki bir kez soktu mu burnunu içeri,
Çok geçmeden bedeni de onu izler.

HASTINGS

Başkan, neden böyle kararsızsınız?
Kapıları açın, biz Kral Henry'nin dostlarıyız.

BELEDİYE BAŞKANI

Dostlarısınız ha? O zaman kapılar açılacaktır.

(Aşağı iner.)

GLOUCESTER

Akıllı, yiğit bir komutan ne çabuk ikna oldu!

HASTINGS

Bu uysal yaşlı adam, kendisiyle ilişkili olmayan
Hiç bir şeyi pek umursamaz; bir kez girdik mi içeri,
Hiç kuşkusuz hem onu, hem de kardeşlerini

Mantıklı davranmaya ikna ederiz.

(Belediye Başkanı ve iki meclis üyesi girer.)

KRAL EDWARD

Başkan, bu kapılar, gece ve savaş dışında kapatılmamalı.
Korkma dostum, ver bana şu kapı anahtarlarını.

(Anahtarları alır.)

Edward savunacak kenti, sizi ve kendisini izleyenleri.

(Askerlerin uygun adım yürüyüşü. Sir John Montgomery trampetler ve askerlerle girer.)

GLOUCESTER

Kardeşim, kendileri Sir John Montgomery,
Güvenilir bir dost, yanılmıyorsam.

KRAL EDWARD

Hoş geldiniz Sir John! Ama neden silahlısınız?

MONTGOMERY

Kral Edward'a zor günlerinde yardım etmek için,
Her sadık kulun yapması gerektiği gibi.

KRAL EDWARD

Minnettarım soylu Montgomery,
Ama şimdilik unuttuk taç üzerindeki hakkımızı;
Şimdilik sadece dükalığımızla ilgileniyoruz,
Tanrı gerisini bahşedene kadar.

MONTGOMERY

O zaman size veda edip, gideyim buradan.
Bir krala hizmet etmek için gelmiştim,
Bir düke değil. Trampetçi, çal trampetini de
Gidelim buradan.

(Trampetle yürüyüş başlar.)

KRAL EDWARD

Hayır durun Sir John, kısa bir görüşme yapalım,
Tacı geri ele geçirmenin en kolay yolu ne olur,
Onu tartışalım.

MONTGOMERY

Tartışacak ne var bunda? Tek cümleyle söyleyeyim:

Eğer burada kendinizi kral ilân etmezseniz,
Buradan gider, sizi kaderinizle başbaşa bırakır
Ve size yardım getirenleri püskürtürüm.
Krallığı istemiyorsanız, neden savaşalım ki?

GLOUCESTER

Kardeşim neden böyle kılı kırk yarıyorsunuz?

KRAL EDWARD

Biraz daha güçlendikten sonra tacı geri isteriz;
O zamana kadar niyetimizi gizlemek akıllılık olur.

HASTINGS

Bırakın artık şu kararsız tavırları! Artık silahlar konuşmalı.

GLOUCESTER

Tahta tırmanabilenler ancak korkusuz olanlardır.
Kardeşim hemen kral ilân edelim sizi,
Bunun duyulması size birçok dost kazandıracaktır.

KRAL EDWARD

Öyleyse dediğin gibi olsun; çünkü taç benim hakkım,
Henry de onu gasp eden biri.

MONTGOMERY

İşte şimdi oldu, efendimiz kendi gibi konuştu;
Ben de şimdi Edward'ın en büyük savaşçısı olacağım.

HASTINGS

Borular çalınsın, Edward kral ilân edilecek.
Asker, buraya gel, sen yap duyuruyu.

(Ona bir kâğıt verir. Borular çalınır.)

ASKER

(Okur.)

"Tanrı'nın izniyle, Dördüncü Edward
İngiltere ve Fransa kralı ve İrlanda lordu vs."

MONTGOMERY

Kim itiraz ederse Edward'ın unvanına,
Onu teke tek dövüşe davet ediyorum.

(Eldivenini yere atar.)

HEPSİ

Dördüncü Edward çok yaşa!

KRAL EDWARD

Teşekkürler yiğit Montgomery ve teşekkür ederim hepinize;
Karşılığını vereceğim hepinize talihim yaver giderse.
Şimdi, bu gece York'ta kalalım; güneş ufukta yükseldiğinde,
Sabah, yola çıkarız Warwick ve taraftarlarına karşı;
İyi biliyorum Henry'nin savaşçı olmadığını.
Ah serkeş Clarence, hiç mi hiç yakışmadı sana,
Henry'e yamanıp sırt çevirmek kardeşine!
Ama yine de boy ölçüşeceğiz seninle ve Warwick'le.
Hadi ileri yiğit askerler; kuşkunuz olmasın savaşı kazanacağımızdan,
Kazanınca da ödülünüzün büyük olacağından.

(Çıkarlar.)

8. Sahne

(Londra. Saray.)

(Borular. Kral Henry, Warwick, Montague, Clarence, Oxford ve Exeter girerler.)

WARWICK

Lordlar, önerileriniz? Edward, yanında süratli Almanlar,
Ve kaba saba Hollandalılar ile Belçika'dan ayrılıp
Kanalı güvenle geçti, İngiltere'ye ayak bastı,
Şimdi de Londra'ya doğru yürüyor askerleriyle;
Çok sayıda dönek de ona katıldı.

KRAL HENRY

Asker toplayıp geri püskürtelim onu.

CLARENCE

Küçük bir alev hemen söndürülür,
Ama büyüyüp yangına dönüşmesine izin verilirse
Irmaklar yetmez söndürmeye.

WARWICK

Warwickshire'da, bana sadık, gerçek dostlarım var,

Barışta uysal, savaşta yürekli insanlardır.
Onları silahlandıracağım ve sen de Clarence
Suffolk, Norfolk ve Kent'i harekete geçir,
Sana katılacak şövalye ve soyluları bul.
Sen kardeşim Montague, sen de Buckingham'a,
Nortampton'a ve Leicestershire'a git ve orada
Emirlerini canla başla yerine getirecek insanlar topla.
Ve sen yiğit Oxford, çok sevildiğin Oxfordshire'da
Dostlarının sana katılmalarını sağla.
Efendimiz, perilerin sardığı Diana gibi,
Okyanusla çevrelenmiş İngiltere'de,
Sizi seven halkınızla, Londra'da kalacaksınız
Biz dönene kadar. Soylu lordlar hemen gidelim,
Konuşarak zaman harcamayalım.
Elveda efendimiz.

KRAL HENRY

Elveda Hektor, Troya'mın gerçek umudu.

CLARENCE

Efendimiz, bağlılığım göstermek için elinizi öpüyorum.

KRAL HENRY

İyi niyetli Clarence, talihin açık olsun!

MONTAGUE

Kaygılanmayın lordum; izninizle ben de ayrılıyorum.

OXFORD

(Kralın elini öper.)

Ben de bağlılığımı mühürlüyor ve izninizi istiyorum.

KRAL HENRY

Yiğit Oxford ve sevgili Montague,
Hepinize bir kez daha mutluluk ve başarı diliyorum.

WARWICK

Hadi hoşça kalın yiğit lordlar; Coventry'de buluşalım.

(Kral ve Exeter dışında herkes çıkar.)

KRAL HENRY

Dinleneceğim biraz burada, sarayda.

Kuzen Exeter, siz ne düşünüyorsunuz?
Bence Edward'ın savaş için topladığı kuvvet
Benim askerlerimin karşısına çıkabilecek çapta değil.

EXETER

Tek korkum askerlerinizi ayartması.

KRAL HENRY

Bu beni korkutmuyor; beni iyiliklerimle tanırlar:
Hiçbir zaman kulak tıkamadım halkımın isteklerine,
Dileklerini yerine getirmekte geç kalmadım;
Sevgim, yaralarını iyileştiren merhem oldu,
Sakinliğimle kabaran kederlerini yatıştırdım,
Hoşgörümle akan gözyaşlarını dindirdim;
Hiç kimsenin varlığında gözüm olmadı.
Ne de ağır vergilerle canlarından bezdirdim,
Benim hakkında yanıldıklarında bile onları
cezalandırmadım.
Öyleyse neden Edward'ı benden fazla sevsinler ki?
Hayır Exeter, iyilik iyiliği çeker;
Aslan kuzuya sevgiyle kuyruk sallarsa,
Kuzu onu izlemekten asla geri durmaz.

(Dışarıdan gelen "Bir Lancastar! Bir Lancastar!" sözleri duyulur.)

EXETER

Dinleyin, işitiyor musunuz lordum? Bu haykırışlar da ne?

(Kral Edward, Gloucester ve askerler girer.)

KRAL EDWARD

Yakalayın utangaç Henry'i, götürün onu buradan;
Bir kez daha İngiltere kralı ilân edin bizi.
Siz küçük ırmakları besleyen pınarsınız.
Şimdi ben o pınarı kurutacağım;
Ben denizim, içip kurutacağım ırmağınızı.
Kabarıp taşacağım yatağımdan.
Hadi onu Kule'ye götürün; konuşmasın kimseyle.

(Birkaç kişi Henry ile çıkarlar.)

Lordlar, şimdi hedefimiz Coventry,
Hükmedici Warwick'in bizi beklediği yer.
Güneş yakıyor, gecikirsek eğer ısırıcı bir soğuk
Umutla beklediğimiz hasadımızı donduracak.

GLOUCESTER

Kuvvetlerini toplamadan hemen gidelim
Ve gafil avlayalım o büyük haini.
Yiğit savaşçılar, yola çıkıyoruz, doğru Coventry'e.

(Çıkarlar.)

5. Perde

1. Sahne

(Coventry.)

(Warwick, Coventry Belediye Başkanı, iki haberci ve diğerleri surlar üzerinde görünürler.)

WARWICK

Yiğit Oxford'un gönderdiği haberci hangi cehennemde?
Söyle dostum, efendin buraya ne kadar uzaklıkta?

BİRİNCİ HABERCİ

Şu sıralarda, Dunsmore'da olmalılar, buraya doğru ilerliyorlardır.

WARWICK

Ya kardeşimiz Montague ne kadar uzakta?

İKİNCİ HABERCİ

Güçlü bir birlikle Daintry'e varmış olmalılar.

(Sir John Somerville girer.)

WARWICK

Söyle Somerville, sevgili damadım kararlı mıydı?
Clarence şimdi nerededir sence?

SOMERVILLE

Southam'da, birlikleriyle bıraktım onu,
İki saat içinde burada olacağını sanıyorum.

(Davul sesleri.)

WARWICK
Clarence yakınlarda olmalı; davullarının sesi geliyor.
SOMERVILLE
Onun davulları değil lordum, Southam aksi yönde,
Bu davul sesleri Warwick yönünden geliyor.
WARWICK
Kim olabilir ki? Anlaşılan hiç beklemediğimiz dostlar.
SOMERVILLE
Çok yakındalar, birazdan öğrenirsiniz.
(Askerlerin uygun adım yürüyüşü. Borular.
Kral Edward, Gloucester ve askerler girerler.)
KRAL EDWARD
Borazancı, sur dibine git ve görüşme borusu çal.
GLOUCESTER
Bakın hele, mağrur Warwick nasıl da surları arşınlıyor.
WARWICK
İşte bunu ummuyordum! Zampara Edward da burada mı?
Casuslarımız uyuyor muydu, yoksa biri onları satın mı aldı?
Haberimiz olmadı Edward'ın bize doğru geldiğinden.
KRAL EDWARD
Ee Warwick, açıyor musun kent kapılarını?
Benimle doğru dürüst konuşup, önümde diz çökecek misin?
Edward'ı kral sayıp hainliğini bağışlamam için
Merhamet dilenecek misin?
WARWICK
Hayır, asıl sen, kuvvetlerini buradan çekecek misin?
İtiraf edecek misin seni kimin tahta çıkarıp, tahttan indirdiğini,
Warwick'e efendim deyip özür dileyecek misin?
Sonsuza dek York dükü kalmayı kabul ediyor musun?
GLOUCESTER
En azından kral diyeceğini sanmıyordum;
Yoksa bu sözü istemeden ağzından mı kaçırdı?
WARWICK
Bayım, sizce dükalık güzel bir armağan değil mi?

GLOUCESTER
Evet yoksul bir kont için güzel bir armağan,
Böyle güzel bir armağana karşılık hizmet sunarım sana.
WARWICK
Ağabeyine krallığı ben verdim.
KRAL EDWARD
Warwick'ten armağan bile olsa, bu krallık benim.
WARWICK
Sen Atlas değilsin, böyle bir yükü kaldıramazsın;
Zayıf olduğun için, Warwick geri alıyor armağanını;
Benim kralım Henry'dir, Warwick de onun kulu.
KRAL EDWARD
Ne ki Warwick'in kralı, Edward'a esir düştü.
Yiğit Warwick, yanıtla şu sorumu:
Kafa koparılınca, beden ne işe yarar ki?
GLOUCESTER
Yazık, Warwick hiç de ileri görüşlü değilmiş,
İskambil kâğıtlarından sırf bir onlu çalayım derken,
Birileri kurnazca yürütmüş kralı desteden!
Piskoposun sarayında bırakmışsınız zavallı Henry'i,
Bire on bahse girerim ki,
Onunla karşılaşacaksınız Kule'de.
KRAL EDWARD
Aynen öyle olacak; ama sen hep Warwick olarak kalacaksın.
GLOUCESTER
Hadi Warwick bu fırsatı kaçırma;
Diz çök, diz çök. Hadi ama,
Fırsat bu firsat; iş işten geçecek yoksa.
WARWICK
Şu elimi bir vuruşta kesip,
Suratına fırlatırım öbür elimle,
Önünde yelkenleri suya indirmektense.

KRAL EDWARD

Nasıl yelken açarsan aç, hatta dostun olsun rüzgâr ve dalgalar,
Bu el, o kömür karası saçlarından yakalayacak seni,
Kopardığım kafandan akan kanınla, şunları yazacağım toprağa:
"Rüzgâra yön veren Warwick, yön değiştiremez artık."

(Davul sesleri ve sancaklarla Oxford girer.)

WARWICK

Mutluluk veren sancaklar! İşte Oxford geliyor.

OXFORD

Oxford, Oxford savaşacak Lancaster adına!

(Askerleriyle kente girer.)

GLOUCESTER

Kapılar açık, biz de girelim.

KRAL EDWARD

Arkadan gelenler üstümüze çullansın diye mi?
Düzenimizi bozmadan hazır bekleyelim biz sadece,
Hiç kuşkum yok, nasılsa dışarı çıkıp çarpışacaklardır bizimle;
Çıkmazlarsa, kentin savunması zayıf olduğundan
Çabucak çıkartabiliriz hainleri inlerinden.

WARWICK

Hoş geldin Oxford! İhtiyacımız var yardımına.

(Montague, davul sesleri ve sancaklarla girer.)

MONTAGUE

Montague, Montague, Lancaster için savaşacak!

(Adamlarıyla kente girer.)

GLOUCESTER

Sen ve kardeşin, ikiniz de
Bu ihanetin bedelini kanınızla ödeyeceksiniz.

KRAL EDWARD

Düşman ne kadar güçlüyse, zafer de o kadar büyük olur.
Zafer kazanacağımızdan eminim.

(Somerset, davullar ve sancaklarla girer.)

SOMERSET

Somerset, Somerset, Lancaster'in yanında!

(Adamlarıyla kente girer.)

GLOUCESTER

Senin adını taşıyan, Somerset'in iki dükü,[1]
Onların canını York soyu aldı,
Sen de üçüncüsü olacaksın bu kılıcı taşıdığım sürece.

(Davul ve sancaklarla Clarence girer.)

WARWICK

İşte Clarence Dükü George da bütün heybetiyle geliyor.
Yanında kardeşininkiyle boy ölçüşecek sayıda askerle;
Geliyor adaleti sağlamak için sarsılmaz bir istekle,
Bu isteği fazladır kardeş sevgisinden de.

CLARENCE

Clarence, Clarence, Lancaster adına savaşacak!

KRAL EDWARD

Et tu Brute[2] – sen de mi hançerleyeceksin Sezar'ı?
Efendi, görüşme borusunu çal Clarence'a.

(Görüşme borusu çalınır. Richard ile Clarence fısıldaşırlar.)

WARWICK

Gel Clarence, Warwick çağırdığında sen gelirsin.

CLARENCE

(Şapkasındaki kırmızı gülü alır ve Warwick'e atar.)

Kayınbabam Warwick, biliyor musun bunun anlamını?
Bak işte, fırlatıyorum sana utancımı.
Mahvetmeyeceğim baba soyumu,
Babam ki kanını harç olsun diye,

---

1 İlki II. Somerset Dükü Edward, 1453'te St. Albans Savaşı'nda öldürülür. İkincisi, III. Somerset Dükü Henry, 1464'te Hexham Savaşı'ndan sonra idam edilir. Gloucester'in sözünü ettiği Somerset Dükü Edmund Beaufort'tur. O da 1471'deki Tewkesbury Savaşı'ndan sonra yenilmiş ve aynı yıl idam edilmiştir. (ç.n.)

2 Sen de mi Brutus? (ç.n.)

Lancaster hanedanı kurulsun diye dökmüştür.
Warwick, yoksa sen beni Clarence'ın kardeşine,
Yasal kralına savaş açacak kadar
Alçak, kör ve duygusuz mu sandın?
Belki şimdi anımsatacaksın yemin ettiğimi,
Böyle bir yeminin arkasından gitmek
Yeftah'ın[3] kendi kızını kurban etmesinden daha büyük bir günah.
Çok üzgünüm yaptıklarımdan dolayı,
Kardeşim beni bağışlasın diye
Ve beni kötü emellerine alet ettiğin için
Can düşmanın ilan ediyorum kendimi artık;
Sana nerede rastlarsam rastlayayım, kararlıyım –
Kent dışında bile, seninle karşılaşacağım –
Beni ayarttığın için lanet yağsın başına.
Kısacası mağrur Warwick, meydan okuyorum sana
Ve utançtan kızaran yüzümle kardeşime dönüyorum,
Bağışla beni Edward, hatamı telafi edeceğim;
Richard, sen de yaptıklarım için kızma bana;
Sadakatsizlik yapmayacağım bundan böyle.

KRAL EDWARD

Hoş geldin kardeşim, hoş geldin binlerce sevgiyle,
Hoş geldin sanki senden hiç nefret etmemişiz gibi.

GLOUCESTER

Hoş geldin sevgili Clarence, kardeşe yakışanı yaptın.

WARWICK

Seni hainlerin haini, seni yalancı günahkâr, vefasız düzenbaz!

KRAL EDWARD

Warwick, surlardan inip savaşacak mısın?
Yoksa yıkalım mı o surları başına?

WARWICK

Yazık ki ben buraya savunma için gelmedim,

---

3 Bkz. Tevrat, XI/30: "Ve Yeftah Rabbe adak adayayım dedi: Eğer Ammon oğullarını benim elime verecek olursan." (ç.n.)

Hemen yola çıkıyorum Barnet'e doğru,
Eğer yürekliysen orada savaşırsın benimle.

KRAL EDWARD

Evet Warwick, Edward her zaman yüreklidir
Ve şimde önden gidip sana yol gösterecektir.
Lordlar hadi savaş alanına;
Aziz George adına zafer bizimdir.

(York yandaşları, uygun adım yürüyen askerlerle çıkarlar. Warwick ve yandaşları da onları izler.)

2. Sahne

(Barnet yakınında bir savaş alanı.)

(Borular. Çarpışmalar. Kral Edward, yandaşları ve yaralanmış Warwick'le girer.)

KRAL EDWARD

Yat orada, geber, seninle birlikte kaygılarımız da ölsün;
Warwick hepimizi korkudan titreten bir umacıydı.
Şimdi sıkı dur Montague; almaya geliyorum seni de,
Warwick'in kemiklerine seninkiler yoldaş olurlar diye.

(Çıkar.)

WARWICK

Kim yakınlardaysa, dost, düşman gelsin yanıma,
Söylesin kim kazandı zaferi, York mu, Warwick mi?
Bunu niye soruyorum ki?
Yaralı bedenim gösteriyor her şeyi,
Akan kanım, tükenen gücüm, yavaşlayan yüreğim,
Bedenimi toprağa vermek zorunda olduğumu
Ve zaferi de düşmana teslim ettiğimi söylüyor.
Böylece, dalları kuşların kralı kartalın yuvası olan,
Gölgesinde aslanların uyuduğu,
Üst dalları Zeus'un meşesini gölgede bırakan
Ve küçük bitkileri kışın acımasız rüzgârdan koruyan

Sedir ağacı devriliyor bir balta vuruşuyla.
Bu gözler, ölümün kara peçesiyle kararıyor,
Oysa bir zamanlar keskindi öğle güneşi kadar,
Bulup çıkarırdı bir bir dünyadaki ihanetleri;
Artık kan içinde alnımdaki kırışıklar,
Bir zamanlar kral mezarına benzetilirdi bunlar,
Çünkü mezarına gönderemeyeceğim kral yoktu
yeryüzünde.
Warwick kaşlarını çattığında gülmeye kim
cüret edebilirdi ki?
Oysa bu yücelik toza kana bulandı şimdi!
Parklarım, gezinti yollarım, köşklerim, hepsi terk etti beni,
Geriye topraklarımdan hiçbir şey kalmadı,
Bedenimin sığacağı bir toprak parçası dışında.
Debdebe, iktidar, hükmetmek nedir toz topraktan başka?
Nasıl yaşarsak yaşayalım öleceğiz sonunda.
(Oxford ile Somerset girer.)

SOMERSET
Ah Warwick, Warwick, eğer yaralanıp düşmeseydin
Geri alabilirdik tüm kaybettiklerimizi.
Kraliçe Fransa'dan güçlü bir orduyla geldi;
Haber bize şimdi ulaştı. Ah bir kaçabilseydin!

WARWICK
O zaman da kaçmak istemezdim. Ah Montague,
Soylu kardeşim, sen buradaysan tut elimi
Ve dudaklarını değdir, ruhum biraz daha direnşin!
Demek beni sevmiyorsun; çünkü kardeşim,
Sevseydin, yıkayıp temizlerdi gözyaşların
Dudaklarımda pıhtılaşıp konuşmamı engelleyen kanı.
Montague hemen gel yanıma, ben ölüyorum.

SOMERSET
Ah Warwick! Montague çoktan ruhunu teslim etti;
Ve son nefesinde Warwick diye inledi,
"Yiğit kardeşime sevgilerimi iletin," dedi.

Daha fazla konuşacaktı, konuştu da,
Ama sesi, mahzende patlayan top sesi gibiydi,
Ne dediği pek anlaşılmıyordu,
Ama sonunda duydum:
"Elveda Warwick!" diye inlediğini.

WARWICK

Huzur içinde yatsın!
Kaçın lordlarım, kurtarın kendinizi;
Warwick, cennette buluşana dek veda ediyor size.
(Ölür.)

OXFORD

Hemen gidip, kraliçenin ordusuna katılalım.
(Warwick'in cesedini taşıyarak çıkarlar.)

3. Sahne

(Savaş alanında bir başka yer.)

(Borular. Kral Edward, Gloucester, Clarence ve diğerleri zafer coşkusu içinde girerler.)

KRAL EDWARD

Buraya kadar şansımız yaver gitti,
Zafer taçlarını geçirdik başımıza.
Ama bu parlak, güneşli günün ortasında
Kuşku dolu, tehditkâr ve kara bir bulut görüyorum,
Muzaffer güneşimiz, batıdaki yatağına uzanamadan önce
Kapışacağız onunla; demem o ki lordlarım
Kraliçe'nin Galya'da topladığı birlikler kıyılarımıza vardı,
Duyduğumuza göre, savaşmak üzere bize doğru geliyorlarmış.

CLARENCE

Hafif bir esinti hemen dağıtır o bulutu
Ve gönderir onu geldiği yere;
Senin ışınların kurutacaktır o buharı,
Çünkü her bulut fırtına getirmez.

GLOUCESTER

Kraliçenin otuz bin askeri olduğu tahmin ediliyor,
Somerset ile Oxford da ona doğru uzaklaştılar.
Dinlenme fırsatı elde ederlerse,
Kuşkusuz, bizim kadar güçlü olacaktır birlikleri.

KRAL EDWARD

Bizi seven dostların gönderdikleri habere göre,
Tewksbury'e doğru ilerlemekteymişler;
Barnet Meydan Muharebesi'ni kazandığımıza göre,
Hemen oraya doğru yola çıkalım;
İstek kısaltır mesafeleri,
Yol bolunca, her geçtiğimiz yerde,
Gücümüze güç eklenecektir.
Davullar çalınsın "Cesaret!" diye.
Haykırarak gidelim hemen.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Tewksbury yakınında bir ova.)

(Borular. Askerlerin yürüyüş sesleri. Kraliçe Margaret, Prens Edward, Somerset, Oxford ve askerler girerler.)

KRALİÇE MARGARET

Yüce lordlar, akıllı insanlar durup ağlamazlar kayıpların ardından,
Aksine, başlarına gelenlere neşeyle çare bulmaya çalışırlar.
Geminin direği halatından kurtulup düşmüşse güverteye
Çapası kaybolmuş ya da denizcilerin yarısı suda boğulmuş olsa bile
Kaptanı yaşıyor hâlâ;
Ne kötüdür dümeni bırakıp, korkak bir çocuk gibi,
Gözyaşlarıyla deniz suyuna su katması,
Zaten güçlü olanı daha da güçlendirmesi;

O inleyip ağlarken, çaba ve yiğitlikle kurtarılacakken
Doğru mu geminin kayaya bindirmesi?
Ah ne büyük utanç, ne büyük bir hata olurdu bu!
Diyelim ki Warwick geminin çapasıydı, ne olmuş yani?
Montague seren direğimizdi, peki ne yapalım?
Öldürülen dostlarınız palangalarımızdı, ne olmuş yani?
Yeni çapamız neden Oxford olmasın?
Somerset de sapasağlam seren direğimiz?
Fransız dostlarımız da ana yelkenin halatları ve palangaları?
Deneyimsiz de olsak Ned ile bana
Bir kez olsun kaptanlık verilemez mi?
Biz, dümen başından ayrılmayız, ağlayıp sızlanmayız,
Yolumuza devam ederiz zorlu rüzgârlara rağmen,
Gemimizi sakınırız sığlıktan, kayalıktan.
Dalgalarla kavga etmek ve sakince konuşmak arasında fark yok ki.
Peki Edward, zorba bir denizden başka ne olabilir?
Düzenbaz Clarence de bir bataklık kumu,
Richard da keskin bir ölüm kayalığı değil de ne?
Bütün bunlar şu zavallı teknemizin düşmanları.
Diyelim ki yüzebiliyorsunuz; ama kısa bir süre!
Kumda yürüyün; giderek batarsınız.
Kayanın üstüne çıkın; dalgalar sürükler sizi
Ya da açlıktan geberirsiniz – ölümün eşiği.
Lordlarım, anlayın diye söylüyorum bunları,
İçimizden bazıları bizi terk edip kaçmak isteyebilirler,
Ama daha fazlasını beklemesinler,
Acımasız dalgaların, kumlukların, kayalıkların
Ya da kardeşlerin merhametinden.
Öyleyse cesaret! Kaçınılmaz karşısında
Ağlayıp sızlanmak ve korkmak, çocukça zayıflıklardır.

PRENS

Bu cesur kadının söylediklerini duyan
Bir ödleğin yüreği bile cesaretle dolardı,
Silahlı düşmana silahsız bile saldırırdı.

Bunları söylememin nedeni,
Buradakilerden kuşku duymam değildir;
Çünkü içinizden birinin korktuğunu düşünseydim,
İzin verirdim hemen buradan gitmesine.
Bu zor anımızda, korkusunu başkasına bulaştıracak varsa –
Dilerim Tanrı'dan yoktur! –
Biz ona ihtiyaç duymadan gitsin buradan.

OXFORD

Kadınlar ve çocuklar bu kadar yürekli olacak
Ama savaşçılar korkacak öyle mi!
Sonsuza dek utanç verir böyle bir şey.
Ey sen yiğit prens! Şanlı büyükbaban sende yaşıyor,
Onun gibi olmak ve onun zaferlerini tekrarlamak için
Çok yaşa sen de.

SOMERSET

Böyle bir umut için çarpışmayacak olan,
Eve gitsin, gündüz uyuyan baykuş gibi yatsın yatağına,
Yataktan kalkarsa, herkes alay edip tükürsün suratına.

KRALİÇE MARGARET

Teşekkürler soylu Somerset, soylu Oxford teşekkürler.

PRENS

Kabul edin teşekkürlerimi, söyleyecek başka bir şeyim yok.

(Bir haberci girer.)

HABERCİ

Hazırlanın lordlar, Edward yakınınızda,
Savaşa hazır; siz de kararlı olun bu konuda.

OXFORD

Bunu bekliyordum zaten. Hızlı hareket ederek
Bizi hazırlıksız yakalamak onun taktiğidir.

SOMERSET

Ama aldanıyor, biz hazırız.

KRALİÇE MARGARET

İstekli olduğunuzu görmek, umutla dolduruyor yüreğimi.

OXFORD

Burada savaş düzeni kuralım,
Tek bir geri adım atmayalım.

(Borular. Uygun adım yürüyüş sesi. Uzaktan Kral Edward, Gloucester ve Clarence birlikleriyle girerler.)

KRAL EDWARD

Yiğit askerler, Tanrı'nın yardımı ve sizin gücünüzle
Gece olmadan kökünden sökülmesi gereken
Dikenli orman işte şuracıkta.
Gerek görmüyorum ateşinizi körüklemeye,
Çünkü biliyorum onları yakıp kül etmek isteğinizi.
İşaret verin başlasın savaş, lordlarım iş başına.

KRALİÇE MARGARET

Lordlar, şövalyeler ve soylular,
Gözyaşlarım kesiyor sözümü;
Her sözümde gözyaşlarımı içtiğimi görüyorsunuz.
Artık bırakalım bunları, efendiniz Henry
Düşmanın elinde tutsak; tahtı gasp edildi,
Ülkesi mezbahaya döndü, kulları öldürüldü,
Yasaları iptal, hazinesi talan edildi;
Bu felaketlere neden olan vahşi kurt ise ileride.
Adalet için savaşın lordlar, Tanrı adına savaşın,
Cesur olun, şimdi işaret verin savaş başlasın.

(Borular, geri çekilme, çarpışmalar. Çıkarlar.)

5. Sahne

(Savaş alanının başka bir yeri.)

(Borular. Kral Edward, Clarence, Gloucester ve askerleri girerler, Kraliçe Margaret, Oxford, Somerset tutsak olarak getirilirler.)

KRAL EDWARD

Burada noktalanıyor artık bitmez tükenmez kavgalar.
Oxford'u götürün hemen Hames Kalesi'ne;
Somerset'e gelince, kesin o suçlu kellesini.
Götürün buradan hepsini,
Çekemem konuşmalarını bundan böyle.

OXFORD
Kendi adıma, seni rahatsız etmeyeceğim sözlerimle.
SOMERSET
Ben de, kaderime sabırla katlanacağım.
(Oxford ile Somerset muhafızlar eşliğinde çıkarlar.)
KRALİÇE MARGARET
Kederle ayrılıyoruz birbirimizden bu dert dolu dünyada,
Mutlu bir halde tekrar karşılaşmak üzere cennette.
KRAL EDWARD
Tellâllar duyurdu mu prensi bulana büyük ödül verileceğini,
Ve Edward'ın hayatının bağışlanacağını?
GLOUCESTER
Evet duyurdu, genç Edward da geliyor zaten.
(Askerler Prens Edward'la girerler.)
KRAL EDWARD
Getirin buraya şu yiğidi, ne diyecek dinleyelim hele.
Bu kadar küçük bir diken nasıl batar?
Edward söyle bakalım, mazeretin var mı
Silaha sarılıp kullarımı ayaklandırdığın
Ve başıma açtığın onca sorun için?
PRENS
Bir kul gibi konuş mağrur, açgözlü York.
Farz et ki babamın ağzıyla konuşuyorum;
İn şu tahttan, gel ve diz çök önümde,
Benden yanıt beklediğin soruların aynısını
Ben sana sorarken hain.
KRALİÇE MARGARET
Ah keşke, baban da böyle senin kadar kararlı olsaydı!
GLOUCESTER
Sen çıkarmazdın iç etekliğini
Çalmazdın Lancaster'in pantolununu.
PRENS
Ezop masallarını kış gecelerine sakla,
Bu müstehzi laflar yakışmıyor bu ortama.

GLOUCESTER

Tanrı adına, yabanın dölü, sırf bu sözün için canına okurum senin.

KRALİÇE MARGARET

Doğru, sen herkesin canına okumak için gelmişsin bu dünyaya.

GLOUCESTER

Tanrı aşkına, götürün şu şirret tutukluyu buradan.

PRENS

Hayır, asıl şu gürültücü kamburu götürün buradan.

KRAL EDWARD

Kes sesini ukala çocuk, yoksa ben susturmasını bilirim.

CLARENCE

Hiç terbiye almamışsın sen, haddini bilmez çocuk.

PRENS

Ben haddimi bilirim, asıl bilmeyen sizlersiniz.
Kadın düşkünü Edward, yalancı George
Ve sen biçimsiz Dick, hepinize söylüyorum,
Ben hepinizin efendisiyim, sizlerse birer hainsiniz;
Babamın ve benim hakkımı gasp ettiniz.

KRAL EDWARD

Şu şirretin kopyası, al sana.
(Hançerler.)

GLOUCESTER

Kıvranıyor musun hâlâ, al da dinsin acıların.
(Hançerler.)

CLARENCE

Bu da bana yalancı dediğin için.
(Hançerler.)

KRALİÇE MARGARET

Ah beni de öldürün!

GLOUCESTER

Hay hay hemen.
(Öldürmeye yeltenir.)

KRAL EDWARD
Dur Richard, dur; yeterince kan döktük.
GLOUCESTER
Niye yaşayıp da ömrünün kalanını ağıt yakmakla geçirsin ki?
KRAL EDWARD
Ne o, bayıldı mı yoksa? Ayıltmaya çalışın.
GLOUCESTER
Clarence, kardeşim kraldan benim adıma özür dile.
Ciddi bir konuyu halletmek için Londra'ya gidiyorum;
Londra'ya ulaşmadan, haberini alırsınız zaten.
CLARENCE
Haber mi? Ne haberi?
GLOUCESTER
Kule! Kule!
(Çıkar.)
KRALİÇE MARGARET
Ah Ned, sevgili Ned, oğlum, konuş annenle!
Konuşamıyor musun? Hainler! Katiller!
Bu alçaklığı karşılaştırırsak eğer,
Sezar'ı hançerleyenler hiç kan dökmediler,
Kötülük yapmadılar kimseye, suç da işlemediler.
Sezar yetişkindi, oysa bu bir çocuk;
Öfkelerini asla çocuk öldürerek dindirmemeli büyükler.
Katilden daha ağır bir söz var mı söyleyebileceğim?
Hayır, hayır, konuşursam çatlayacak yüreğim –
Ama yine de konuşacağım yüreğim çatlasın diye.
Kasaplar, iğrenç alçaklar! Kana susamış yamyamlar!
Gencecik bir fidanı vaktinden önce kopardınız!
Kasaplar, sizin çocuğunuz yok, olsaydı eğer
Onların düşüncesi yüreğinizi pişmanlıkla doldururdu.
Ama bir gün çocuğunuz olursa,
Dilerim genç yaşında öldürülür,
Siz katiller sevgili prensimi nasıl öldürdüyseniz öyle.

KRAL EDWARD
Götürün onu, gerekiyorsa zor kullanın.
KRALİÇE MARGARET
Hayır, beni buradan götürmeyin; burada öldürün.
Çek kılıcını; öldürdüğün için dua ederim sana.
Öldürmeyecek misin? Clarence, öyleyse sen yap hadi.
CLARENCE
Tanrı şahidim olsun ki sana böyle bir iyilik yapmayacağım.
KRALİÇE MARGARET
Hadi sevgili Clarence yap şunu;
Soylu Clarence, hadi yalvarırım yap.
CLARENCE
Duymadın mı? Yapmayacağıma yemin ettim.
KRALİÇE MARGARET
Ama sen yemin bozmaya alışıksındır.
Öncekiler günahtı, ama bu kez sevap olur.
Hayır mı! Yapmayacaksın demek!
Şeytanın kasabı, sert bakışlı Richard nerede?
Neredesin Richard? Burada değilsin demek!
Sen iyilik olsun diye öldürürsün,
Geri çevirmezsin kan dökmeni isteyenleri.
KRAL EDWARD
Götürün diyorum onu buradan, emrediyorum size.
KRALİÇE MARGARET
Prensimin başına gelenler senin çocuklarının da başına gelsin.

(Zorla dışarı çıkarılır.)

KRAL EDWARD
Richard nereye gitti?
CLARENCE
Aceleyle Londra'ya gitti;
Sanırım Kule'de kanlı bir ziyafet verecek.
KRAL EDWARD
Aklına koyduğunu hemen yapmak ister.
Hadi, biz de yola koyulalım.

Teşekkür edip, ücretlerini ödeyelim
Ve terhis edelim askerleri;
Biz de Londra'ya doğru yola çıkalım.
Soylu kraliçemiz ne yapıyor görelim,
Umarım bir oğul doğurmuştur bana.
(Çıkarlar.)

6. Sahne

(Londra. Kule.)

(Kral Henry ve Gloucester kule komutanıyla surlar üzerinde görünürler.)

GLOUCESTER
İyi günler lordum, kitabınıza gömülmüşsünüz ha?
KRAL HENRY
Evet sayın lordum –aslında yalnızca "lordum" demeliyim.
Övmek günahtır; "sayın" fazla kaçtı.
"Sayın Gloucester" ile "sayın şeytan" arasında bir fark olmuyor;
İkisi de doğal değil; bu yüzden "sayın lord" demeyeceğim.
GLOUCESTER
Dostum, biraz yalnız bırak bizi, görüşeceğimiz şeyler var.
(Komutan çıkar.)
KRAL HENRY
Umursamaz çoban da işte böyle kaçar kurttan,
Zavallı koyun da önce postunu teslim eder haliyle,
Sonra da boynunu kasabın bıçağına.
Şimdi ünlü aktörümüz Roscius,[4]
Hangi cinayet sahnesini oynamaya geldi?
GLOUCESTER
Kuşku, suçlu bir beyni her zaman uğraştırır;
Hırsız, gördüğü her çalıyı polis sanır.

---

4 Quintius Roscius: Roma Tiyatrosu'nda en büyük komedya oyuncusu; İ.Ö. 126 yılında doğmuş ve İ.Ö. 62 yılında 64 yaşında ölmüştür. O kadar çok tutulmuştur ki, servetinin elli milyon sesteri geçtiği rivayet edilir. (ç.n.)

KRAL HENRY
Bir çalıda ökseye tutulan kuş,
Kanat çırparken her çalıdan kuşku duyar;
Ve ben, tatlı bir kuşun mutsuz babası
Zavallı evladımı yakalayan, ökseyle avlayan ve öldüren
O ölümcül şeyle karşı karşıyayım şimdi.
GLOUCESTER
O Giritli büyük bir aptallık yaptı,
Oğluna kuş gibi uçmayı öğretmekle.
Kanatları olsa da budala çocuk boğuldu.
KRAL HENRY
Ben Dedalus'um, zavallı oğlum da İkarus;
Baban da, bize izin vermeyen Minos;
Oğlumun kanatlarındaki bulmumunu eritense
Kardeşin Edward;
Sen de denizsin, o hasut körfezinle yaşamını yuttun onun
Beni kılıcınla öldür, sözlerinle değil!
Yüreğim, duyacağım o trajik hikâyedense
Hançerinin ucuna daha iyi katlanır.
Niçin geldin buraya? Canımı almaya mı?
GLOUCESTER
Cellat mı sanıyorsun beni?
KRAL HENRY
Eminim bundan, sen öldürmeyi seversin.
Masumları katletmeye idam diyorsan,
O zaman sen bir cellatsın.
GLOUCESTER
Oğlunu haddini bilmediği için öldürdüm.
KRAL HENRY
Keşke sen de öldürülseydin haddini ilk aştığında;
O zaman oğlumu öldürecek kadar yaşamazdın.
Bu yüzden kehanetim şu:
Kaygılarımı bir parça dahi algılayamayan
Binlerce insan, inleyen birçok yaşlı,

Yüzlerce dul ve gözü yaşlı sayısız yetim –
Babalar oğullarının, kadınlar kocalarının,
Yetimler ana babalarının zamansız ölümleri için
Gözyaşı dökecekler –
Senin doğduğun ana lanet edecekler.
Baykuş çığlık atmıştı sen doğduğunda –
Kötüye alamet bu –
Gece kuşu feryadıyla,
Lanetli günlerin geleceğini duyurdu;
Köpekler uludu, ağaçları kökünden söktü kasırgalar,
Kuzgun yuva yaptı bacanın üstüne;
Geveze saksağanlar ahenksiz şarkılar söylediler,
Annen dayanılmaz doğum sancıları çekti,
Ama hiç ummadığı bir yaratık dünyaya getirdi,
Çünkü biçimsiz bir et parçasıydın
Ve hiç de benzemiyordun o güzel ağacın meyvesine.
Ağzında dişlerin vardı doğduğunda,
Dünyayı ısırmak için doğduğunu göstermek için;
Başkaca duyduklarım da gerçekse,
Doğumunda –

GLOUCESTER

Artık dinlemeyeceğim. Geber kâhin konuşurken.
(Hançerler.)
Dünyaya, ayrıca, bunu da gerçekleştirmek için geldim.

KRAL HENRY

Benden sonra daha birçok insanı katletmek için de.
Tanrı günahlarımı bağışlasın, seninkileri de.
(Ölür.)

GLOUCESTER

Vay vay, yüksekleri hedefleyen Lancaster kanı
Böyle toprağa mı dökülecekti! Göğe yükselir sanıyordum.
Bakın, nasıl da ağlıyor kılıcım zavallı kralın ölümüne.
Dilerim, her zaman böyle kızıl gözyaşları döker kılıcım
Aile ocağımızın yıkılmasını isteyenler için!

Eğer bir kıvılcımlık can kalmışsa bedeninde
Aksın aşağıya, cehenneme –
Benim yolladığımı söyleyin herkese –
(Bir kez daha hançerler.)
Acımayan, sevmeyen, korkmayan
Ben yolluyorum onu cehenneme.
Henry'nin benim hakkımda söyledikleri doğru;
Annemden çok duydum, dünyaya ilk önce ayaklarımı uzatmışım,
Hakkımızı almaya çalışanları yok ederken acele etmekte
Haklı değil miyim?
Ebe şaşırıp kalmış, kadınlar çığlık atmış,
Haykırmışlar, "İsa bizi kutsa, ağzında dişleri var!" diye.
Doğumumda dişliydim, bu da gösteriyor ki,
Köpek gibi davranmalı, hırlayıp ısırmalıyım.
Tanrı bana böyle bir beden verdiğine göre,
Bırakın İblis de buna yanıt olarak aklımı çarpıtsın.
Kardeşim yok benim, benzemem hiçbir kardeşime;
Aksakallıların kutsal dedikleri sevgi,
Birbirine benzeyen insanlar içindir,
Benim için değil! Ben farklıyım.
Clarence kolla kendini; ışığımı engelliyorsun
Ama ben sana kara bir gelecek hazırlıyorum;
Çevreye öyle söylentiler yayacağım ki,
Edward hayatını kaybetmekten korkacak;
Ben de onu bu korkusundan kurtarmak için
Cellâdı olacağım.
Kral Henry ve oğlu prens yok oldular.
Sıradaki sensin Clarence, sıra sonra da diğerlerine gelecek;
En üst basamağa çıkıncaya kadar rahat etmeyeceğim.
Cesedini başka bir yere atacağım
Ve zafer kazandım Henry, senin ölüm gününde.
(Cesedi taşıyarak çıkar.)

7. Sahne
(Londra. Saray.)

(Borular. Kral Edward, Kraliçe Elizabeth, Clarence, Gloucester, Hastings, küçük Prens ile bir hemşire ve hizmetliler girerler.)

KRAL EDWARD

Düşmanlarımızın kanını akıtarak geri kazandığımız
İngiltere tahtında oturuyoruz bir kez daha.
Birçok yiğit düşmanı, yaşamlarının doruğundayken
Hasat biçer gibi kılıçlarımızla biçtik.
Çok tanınan üç Somerset dükünü,
Hiç şüphesiz en yiğit baba ve oğul iki Clifford'ı,
Ve iki Northumberland'i de.
Onlardan daha cesuru gelmemiştir dünyaya
Borazan sesiyle atlarını mahmuzlayan.
Onlarla birlikte, iki cesur ayıyı,
Hayvanlar kralı aslanı zincire vuran,
Kükrediğinde ormanı titreten
Warwick ile Montague'yü bertaraf ettik.
Böylece, dağıttık tahtımızın üstünde dolaşan kara bulutları
Ve güvenceye aldık taht basamaklarını.
Yaklaş Bess, oğlumu öpeyim,
Küçük Ned, amcaların ve ben,
Senin için zırh kuşanıp nöbet tuttuk kış gecelerinde.
Yazın yürüdük kavurucu güneş altında,
Sen huzur içinde tacı giyebilesin diye;
Toplayacaksın hasadını bu çabalarımızın.

GLOUCESTER

(Kendi kendine.)

Mahvedeceğim onun hasadını, ölüp gidersen eğer;
Henüz kimse aldırmıyor bana bu dünyada.
Bu omuz en ağır yükü kaldırabilir
Ve kaldıracak da, yoksa bu yük altında ezileceğim
Sen yalnızca yolu göster –gerisini biz hallederiz.

KRAL EDWARD
Clarence ve Gloucester, siz de sevin sevgili kraliçemi;
Kardeşlerim, ikiniz de öpün prens yeğeninizi.
CLARENCE
Majestelerine duyduğum bağlılığımı
Bu tatlı bebeği öperek gösteriyorum.
KRAL EDWARD
Teşekkürler soylu Clarence, değerli kardeşim teşekkürler.
GLOUCESTER
Sana can veren ağaca duyduğum sevgiyi
Kanıtlıyorum meyvesine kondurduğum sevecen bir öpüşle.
(Kendi kendine.)
Doğruyu söylemek gerekirse, Yahuda da böyle öpmüştü İsa'yı,
Kötülüğünü isterken onun, "Tanrı seni korusun!" diye bağırmıştı.
KRAL EDWARD
Tahta çıktım tam dilediğim gibi,
Ülkem barış içinde, kardeşlerim de seviyor beni.
CLARENCE
Majestelerinin Margaret için kararı nedir?
Babası Reignier, Fransa kralına
Sicilya ve Kudüs'ü rehin verdi,
Aldığı parayı da kızının fidyesi için buraya yolladı.
KRAL EDWARD
Gitsin buradan, yollayın Fransa'ya.
Saraya yakışan törenlerle,
Komik gösterilerle eğlenmenin zamanı gelmedi mi?
Vurulsun davullara, borazanlar çalınsın!
Elveda hayatı zehir eden sıkıntılara!
Umuyorum ki
Sonsuz mutluluğumuz şimdi başlıyor.
(Çıkarlar.)

William Shakespeare (1564-1616): Oyunları ve şiirlerinde insanlık durumlarını dile getiriş gücüyle yaklaşık 400 yıldır bütün dünya okur ve seyircilerini etkilemeyi sürdüren efsanevi yazar. 1590-1591 yıllarında yazıldığı tahmin edilen bu oyunun First Folio*'ya 1623 yılında dâhil edildiği sanılıyor. Oyun ikinci bölümün kaldığı yerden başlar, Güller Savaşı sürmektedir, tüm karakterler cinayetler, tuzaklar, taht kavgalarıyla bu girdabın içine çekilmiştir. Tahtın laneti çarkı bir kez daha çevirecek, Kral VI. Henry'nin hikâyesinden de bambaşka bir tarihî oyun doğacaktır.*

W. SHAKESPEARE - BÜTÜN ESERLERİ: 39

Özdemir Nutku (1931): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödüller kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

KDV dahil fiyatı
12 TL